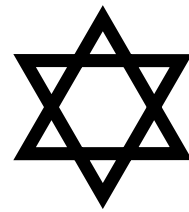

ב.ו.ל.ט.י.ן

ב ט א ו ן א י ג ו ד י ו צ א י ס י ן

שנה 54 גליון מס' 393

ספטמבר-אוקטובר 2007 ♦ תשרי-חשוון תשס"ח מוסף עברי

www.jewsofchina.org

שנה טובה ומבורכת!

הפורום השלישי לתולדות יהודי חרבין יוני 2007

בשורה ראשונה מימין לשמאל:

יוסי קליין, שגריר ישראל א. חיים, רביעי - שגריר סין לשעבר בישראל מר צ'ן יין לון,
שישי - נשיא האקדמיה בחרבין מר צוי ווי, שביעי - רן וינרמן

תוכן העניינים

איגוד יוצאי סין

נוסד ב-1951

תל-אביב, "בית-פונבה",

רח' גרוזנברג 13,

e-mail: igud-sin@013.net

טל. 03-5171997

פקס. 03-5161631

"מטרת האיגוד היא לארגן את תושבי סין והמזרח הרחוק לשעבר לסייע הדדי ולשיתוף-פעולה".

(מתוך תקנון האגודה)

עורך ראשי: תדי קאופמן

סגנית עורך מוסף עברי: יהודית בין

חברי המערכת: יהודית בין,

אורי בין, תדי קאופמן, יוסי קליין

ויהודית סנדל

מטרות ה"בולטין"

מופיע מ-1954

בהוציאם לאור את ה"בולטין", איגוד יוצאי סין בישראל שואף לענות על הצרכים שלהלן:

1. לעודד את תחושת השותפות בין תושבי הקהילה היהודית לשעבר של סין.

2. לקיים ערוץ של קשר בין יוצאי סין בישראל ובגולה.

3. לסייע באיסוף, שימור והוצאה-לאור של מסמכים היסטוריים העוסקים בחיי אותה קהילה.

4. לסייע לאיגוד יוצאי סין במילוי מטרותיו, במיוחד אלה שעוסקים בסיוע סוציאלי ובמלגות חינוכיות לבני דור ההמשך של יוצאי סין בישראל.

כתובתנו החדשה:

איגוד יוצאי סין

ת.ד. 29786

תל אביב 61297

Kindly note our new address:

Igud Yotzei Sin

P/O/B/ 29786

Tel Aviv 61297 Israel

3	ת. קאופמן	דבר העורך
4		מזל טוב!
5		באגוד יוצאי סין
6	ה. וינרמן	כנס חרבין - יוני 2007
8		במקום פרחים
9		תמונות מהמפגש
10	ע. ג'ורג'י	עוד לבנה בחומה סינית
12	ד"ר א. קאופמן	רופא המחנה
15		חרבין - יוני 2007
16	ה. קרסנו	חגיגות 100 שנה להגעת יהודים לשנחאי
19		ברכת השגריר
19	א. קצביה קוין	נסיון חיים של פליט משנחאי
20	ה. וינרמן	תיירות ישראלית לסין
21		חרבין היום
22	א. גינדרווי. שוטן	אגדה סינית
23	ב. כהן	עינוי סיני
24	ת. קאופמן	על יפנים ידידי יהודים
26	י. קליין	על ספרו של תדי
27		על סינים ויהודים
28	ת. קאופמן	ברכות לפורום
29		תערוכת הציירת רות שני
31		ת.ד. 29786
32		תמונות מפורום יהודי חרבין

אלבום "יהודי חרבין"

הוצאה שנייה, מחודשת, מ-2006 בשפה האנגלית

מחיר: 180 ₪ - תרומה לקרן עזרה סוציאלית

לפנות למזכירות איגוד יוצאי סין: 03-5171997

פקס' 03-5161631

פורום שלישי בנושא ההיסטוריה של יהודי חרבין

בין ה-14 ל-17 ביוני התקיים בחרבין הפורום השלישי בנושא ההיסטוריה של יהודי חרבין. שני הפורומים הראשונים היו ב-2004 וב-2006. איש לא חשב, שלאחר שנה בלבד יתקיים הפורום השלישי.

כמו השניים שלפניו, הפורום השלישי עבר בהצלחה מרובה. המשלחת מישראל כללה 13 משתתפים. ביניהם שגריר ישראל בבייג'ין יהודע חיים ורעייתו שושנה, משלחת מגבעתיים, עירה התאומה של חרבין, משלחת מאגודת הידידות ישראל-סין ואיגוד יוצאי סין בהרכב של יוסי קליין ורוני ויינרמן.

מה השוני בין פורום זה לקודמיו? קודם כל, זו הפעם הראשונה שמשלחת מהעיר גבעתיים השתתפה בפורום, כמו כן, הוצג ספרו של ת. קאופמן "יהודי חרבין אשר בלב" בתרגום לשפה

הצלחת התערוכה של רות שני בסין

ידידתנו משנחאי (הונקיו) הציירת רות שני הציגה ב-2007 שתי תערוכות בסין - בבייג'ין ובחרבין. התערוכה בבייג'ין נערכה ביוזמת השגרירות הישראלית בסין, ובחרבין - במשך שלושת ימי הפורום הוצגה התערוכה בבניין "בית הכנסת החדש" לשעבר. כיום משמש הבניין כמוזיאון המוקדש להיסטוריה של יהודי חרבין, בהשתתפות עיריית חרבין ומרכז ללימודי ההיסטוריה של יהודי חרבין. שתי התערוכות עברו בהצלחה מרובה ומשכו מבקרים רבים. שנת 2007 הוכרזה בסין כשנה לשיתוף פעולה תרבותי עם ישראל, וזוהי כמובן פתיחה מרשימה להדוק הקשרים בינינו לבין סין.

הסינית, שיצא לאור בחרבין במרכז לחקר ההיסטוריה של יהודי חרבין אשר באקדמיה למדעי החברה בחבל הילוצ'יאן. זהו ספר ראשון בסינית על יהודי חרבין שנכתב על ידי מחבר זר.

כמותמיד, במשך היום נשמעו הרצאות מעניינות של מדענים, ביניהם מסין, אוסטריה, ארה"ב, רוסיה והונגריה. כל החומר מהפורום יפורסם ב"בולטין" בשלוש שפות. המשלחת מגבעתיים הציגה, שהפורום הבא יתקיים בגבעתיים.

וכרגיל, במשך כל השנים, היוזם והמוציא לאור של הפורום הוא ידידנו פרופ' צ'ו ויי, נשיא האקדמיה למדעי החברה וראש המרכז לחקר ההיסטוריה של יהודי חרבין. לו אנו חווים את השימור והתקומה של האתרים הקשורים לעבר היהודי בחרבין, עיר רחוקה אך קרובה ללבנו. שמו של הנשיא צ'ו ויי יכתב באותיות זהב בספר ההיסטוריה של יהודי חרבין.

מיומן הידידות עם סין

מאת: ת. קאופמן

שנה ללא שש

חלפה שנה מאז הלך מאתנו ששון יעקובי, או שש כפי שנהגנו לקרוא לו.

השנה האחרונה הייתה קשה לארצנו ולעם בישראל, אך בתוך הצער והאבל הכללי, ליווה אותנו גם כאב הפרידה מהאיש שהיה יקר לכולנו. כל אלו, שהיו קשורים אליו במהלך עבודתו באיגוד יוצאי סין, ובעבודתו על ה"בולטין" בשפה האנגלית, הרגישו בחסרונו על רקע ידיעתו הרבה והתייחסותו לאנשים מסביב.

הזמן מקהה את הכאב והופך לגעגוע לאדם שליווה אותנו בעבודה במשך שנים ארוכות. הענף הספרדי של איגוד יוצאי סין יחד עם משפחתו של שש ייסדו קרן למלגות על שמו של ששון יעקובי שתחולק מדי שנה בחג החנוכה. המילגה הראשונה כבר הוענקה בחנוכה בשנת 2006.

בתום שנה למותו נערכה אזכרה לשש בבית הכנסת לזכר הקהילות היהודיות בסין. מידי שנה יתקיים יום זיכרון ביום פטירתו.

שש הותיר אחריו ארכיון עשיר, ורעייתו חנה העבירה אותו לאיגוד יוצאי סין. תכולת הארכיון מכילה מכתבים, זיכרונות וחומר רב הנוגע לקהילה היהודית הספרדית בשנחאי. החומר הארכיוני יעמוד עוד שנים רבות לרשות "New Israel's Messenger" - מוסף הקהילה הספרדית בשפה האנגלית ל"בולטין" של איגוד יוצאי סין.

שש הלך מאתנו, אך עבור משפחתו וידידיו הוא עדיין עימם, וכך יישאר עוד שנים רבות. המתים חיים כל עוד החיים זוכרים אותם. את שש נזכור עוד שנים רבות.

שגריר חדש של סין בישראל

בחודש יוני, הגיש שגריר סין החדש בישראל מר צ'ז'או יון, את כתב האמנה לממלאת מקום נשיא המדינה הגב' דליה איציק.

השגריר החדש, למרות גילו הצעיר (יליד 1954), בעל ניסיון דיפלומטי רב ומזה 31 שנה נושא במשרות אחריות במשרד יחסי חוץ של סין. במשך חמש שנים היה מר צ'ז'או יון ציר סין בבריטניה, בין השנים 2001 עד 2006 שימש כמנהל הכללי של המחלקה לענייני אירופה במשרד החוץ של סין.

מר צ'ז'או יון - אדם בעל השכלה גבוהה, שולט בשפה האנגלית, נעים הליכות ובעל שיחה מלבב.

אגודת הידידות ישראל-סין ואיגוד יוצאי סין בישראל מברכים בחמימות את השגריר החדש ומאחלים לו הצלחה בתפקידו האחראי, ובמשימתו להדוק היחסים הידידותיים בין סין לישראל.

נברך את השגריר החדש במשפט מסורתית בעברית עבור הבאים לישראל: "ברוך הבא".

שובו של שגריר ישראל מבייג'ין

שגריר ישראל בסין מר יהודע חיים סיים את כהונתו בת חמש השנים בבייג'ין וישובו בחודש אוגוסט לישראל.

בין השגריר יהודע חיים לבייג'ין, הייתה העבודה משותפת לאורך חמש שנים בתחום חיזוק היחסים עם סין. היחסים התקרבו במיוחד בכל הקשור למאמץ משותף לשחזור העבר היהודי בחרבין - בפעולה זו הראה השגריר הישראלי פעילות רבה במשך כל השנים. הוא השתתף בכל שלושת הפורומים בנושא ההיסטוריה של יהודי חרבין, וכן בארגון התערוכה התמימית, המוקדשת ליהודי חרבין אשר מוצגת בבניין שהיה בעבר בית הכנסת החדש בעיר. כמו כן, לקח השגריר חלק בשימור בית הכנסת בטינצ'ין.

היחס החם שגילה מר יהודע חיים לעבר היהודי ודאגתו התמימית לשימור, מזכה אותו באסירות תודה. מקרב לב, אנו מאחלים למר יהודע חיים ולרעייתו שושנה הצלחה רבה בעתיד. רגשות הכרת התודה שלנו ילוו אותם כל חייהם.

לנצל / 2007!

מינוי חדש לכרופסור דניאל רייסון

פרופסור דניאל רייסון התמנה ל-Associate Professor of Medicine באוניברסיטת (Halifax, Nova Scotia) Dalhousie University בקנדה. דניאל - בן לאלא רייסון מחרבין (ליוסי רזניקוב) ורעייתו דורותי. איגוד יוצאי סין מברך את דניאל והוריו ומאחל להם בריאות והצלחה.

שמחה במשפחת קמיונקה

ידידתנו מטינצ'ין מרי קמיונקה (שוורץ) ובעלה צבי חגגו לא מכבר בר-מצווה לנכדם יומר. איגוד יוצאי סין מברך את מרי וצבי וכן את כל משפחת קמיונקה לרגל המאורע המשמח ומאחל להם אושר, בריאות והצלחה.

זנה טיקוצקיה בת 80

ב-11 ביוני מלאו 80 שנה לידידתנו מטינצ'ין, ז'נה טיקוצקיה. כבר למעלה מעשור מתנדבת ז'נה במזכירות איגוד יוצאי סין. היא אחראית לעריכת מכתבים בשפה האנגלית. פגישת יום א' של ה-17 ביוני הייתה מוקדשת ליום הולדתה. חוץ מהמשתתפים הקבועים הגיעו גם ידידיה האישיים של ז'נה. ת. קאופמן ברך בחמימות את כלת השמחה וציין את עבודתה ההתנדבותית באיגוד יוצאי סין. לז'נה הוגשה עוגת יום הולדת ומתנות שונות.

פורום לתולדות יהודי חרבין

14-17 ביוני 2007

מבט על אפשרויות עתידיות בפיתוח משק חקלאי. רוני ויינרמן - התיירות הישראלית הגיעה לחרבין. יאן לי, מנהל ראשי מטעם משרד התיירות של חרבין - הרחבת קשרים תיירותיים עם ישראל. סטיב סוי, עובד אחראי מטעם המרכז הבינלאומי לתיירות - שני עמים עתיקים מעמיקים ביניהם אחווה. פרופסור דן בן-כנען - עסקים, כיצד לעשות עסקים. דא וייגאו, ראש חבל דאולי (לשעבר פריסטון) - קואופרציה עם יהודים בארצות שונות בעולם. ון יואן, ממלא מקום המנהל של המרכז לחקר היהדות בשנחאי - יהודים בסין בשנים שלאחר המלחמה. פרופסור לי שוציאן - על ספרו של ת. קאופמן "יהודי חרבין אשר בלב". גב' פו מיניאן, מנהלת המרכז ללימודי יהדות בחרבין, באקדמיית הילוצ'יאן למדעי החברה - שתוף פעולה עם ישראל במשק החקלאי. צ'ז'אן טיאנג, איש מדע ממרכז לחקר היהדות באקדמיה למדעי החברה של הילוצ'יאן בחרבין - תפקיד היהודים בפתוח הכלכלי של חרבין בהווה.

הרצאות, נאומים וברכות מהפורום

עמרם אולמרט הקריא את ברכתו של ראש ממשלת ישראל אהוד אולמרט. יוסי קליין סיפר על תדי קאופמן ומשפחתו לרגל השקת התרגום הסיני של ספרו "יהדות חרבין אשר בלב" והקריא את ברכתו של תדי קאופמן יו"ר אגודת ידידות ישראל-סין ואיגוד יוצאי סין בישראל. ההרצאות היו כדלקמן: השגריר לשעבר של סין בישראל מר צ'ן יונלון הרצה על הפוטנציאל הגלום בשיתוף כלכלי בין סין לישראל. צ'ז'אן סיולין, ראש עיריית חרבין דיבר על הידוק היחסים בין סין לישראל. ו.ס. גורביץ', סגן מושל של האוטונומיה של בירובידז'אן - הירצה על שתוף פעולה בין חרבין לארגונים יהודיים בעולם. פרופסור צ'ו ויי, יו"ר האקדמיה למדעי החברה של חבל הילוצ'יאן - הגיש ארבע הצעות לחיזוק הקשרים הכלכליים עם ישראל. עמרם אולמרט - קשרי ישראל עם סין על רקע המשק החקלאי. שן לי, מהאוניברסיטה לייצור של המזרח - פיתוח משק חקלאי בישראל בשיתוף חבל הילוצ'יאן. מנהל הוועד החקלאי של חרבין - נקודות

משתתפי הפורום

בעבודת הפורום לקחו חלק 84 נציגים מארצות שונות, מתוכם 43 נציגים מסיין. בין המשתתפים מסין היו ראש עיריית חרבין צ'ז'אן סיאולין, מושל חרבין ויי פיאן, מנכ"ל חבל דאולי (לשעבר פריסטון) דה וייגאו, המזכיר הכללי מטעם האקדמיה למדעי החברה צ'ז'ז'י אי, נשיא האקדמיה למדעי החברה של חבל הילוצ'יאן צ'ו ויי, שגריר לשעבר של סין בישראל צ'ן יונלון, פרופסורים ואנשי מדע. המשלחת הישראלית כללה שלושה עשר חברים: שגריר ישראל בסין חיים יהודע ורעיתו שושנה, נציגי אגודת הידידות ישראל-סין ואיגוד יוצאי סין - ממלא מקום היו"ר יוסי קליין, סגן היו"ר רון ויינרמן, עמרם אולמרט, הציירת רות שני, וכן משלחת בת ששה אנשים מעיריית גבעתיים, עיר תאומה לחרבין: סגן ראש העיר יורם פומרנץ, יו"ר הוועדה לקשרי חוץ של העיר יוסף רז'ז'בסקי וכן יצחק ואילנית אורתמן, ימין רונן ויורם גולן, ופרופסור דן בן-כנען, החי והעובד בחרבין. בפורום נכחה משלחת מרוסיה בהרכב של 10 משתתפים, משלחת יהודים מהונגריה בת עשרה אנשים ושני פרופסורים מארה"ב.

א
י
ג
ו
ד

י
ו
צ
א
י

ס
י
ו

באיגוד יוצאי סין

עמוס נדאי, שגריר ישראל בבייג'ין מבקר ב"בית פונבה"

עמוס נדאי, המשמש היום כממלא מקום למנכ"ל משרד החוץ בישראל, התמנה לשגריר ישראל ברפובליקה הסינית העממית. בחודש אוגוסט יצא השגריר החדש בדרכו לבייג'ין.

לקראת הנסיעה הקרבה, יקר עמוס נדאי ב"בית פונבה" ונפגש עם ת. קאופמן ויוסי קליין. ת. קאופמן הגיש לשגריר החדש את ספרו "הודי חרבין אשר בלבי" בשפה הסינית.

קבלת פנים לכבוד השגריר הסיני החדש

ב-10 ביוני, הגיש השגריר החדש של הרפובליקה הסינית העממית כתב אמנה לממלאת מקום נשיא המדינה דליה איציק. באותו יום, במלון "קינג דיויד" בירושלים נערכה קבלת פנים לכבוד השגריר החדש, בו לקחו חלק חברי הסגל הדיפלומטי, נציגים מטעם משרד החוץ של ישראל, השגרירים הקודמים של ישראל בסין, ות. קאופמן כנציג של אגוד יוצאי סין ואגודת ידידות ישראל-סין.

קבלת פנים לכבוד שגריר סין בישראל

ב-9 ביולי, במעונו הרשמי של שגריר סין בישראל בהרצליה פיתוח התקיים ערב לכבוד השגריר החדש של סין בישראל מר צ'ז'או צזיון. נכחו נציגים ממשרד החוץ הישראלי, עובדי שגרירויות זרות, נציגים מחוגים נרחבים של החברה הישראלית. את איגוד יוצאי סין ואגודת ידידות ישראל-סין ייצגו ר. ות. קאופמן ופ. וי. קליין.

מסיבה לכבוד השגריר החדש של סין

ב-10 ביולי, בתל-אביב נערכה מסיבה לכבוד השגריר החדש של סין בישראל מר צ'ז'או צזיון. המסיבה נערכה ביוזמת נשיא ישראל שמעון פרס, שהוא גם נשיא כבוד של המועצה לקרוב יחסים בין ישראל לסין. לאירוע הוזמנו עשרים איש ממשרד החוץ של ישראל, שגרירי ישראל לשעבר בסין, נציגי חברות כלכליות מהמובילות בישראל והעובדות עם סין. ת. קאופמן ייצג את איגוד יוצאי סין ואגודת הידידות ישראל-סין.

שגרירי חדש של ישראל בסין מר עמוס נדאי
ביקר בבית פונבה ונפגש עם ת. קאופמן וי. קליין

מרכז לפרמקולוגיה אונקולוגית ע"ש ורדה ושלום יורן

ב-2 ביולי, במרכז הרפואי על שם יצחק רבין התקיים טכס חגיגי לפתיחת המרכז של פרמקולוגיה אונקולוגית, שנוסד בזכות תרומתם הנדיבה של ורדה ושלום יורן והנושא את שמם.

המרכז החדש - בית מרקחת, בו מכינים תרופות אישיות נגד מחלת הסרטן לחולים במחלה.

עם סיום טכס פתיחת המרכז, הוסר הלוט מעל פסלה של ורדה יורן "משפחה" שהוצב בגן בית החולים ואשר נתרם גם הוא.

ראיון עם אבי פודולסקי

ב-9 ביוני ב"קול ישראל" נערך ראיון עם חבר הנהלת איגוד יוצאי סין אבי פודולסקי. בשיחה עם המראייין, סיפר אבי פודולסקי על הקהילה היהודית בחרבין. הראיון עורר עניין רב בקרב קהל השומעים.

פגישה עם השגריר החדש

ב-3 ביוני, נפגש השגריר החדש של סין בישראל מר צ'ז'או צזיון עם ראשי איגוד יוצאי סין ואגודת הידידות ישראל-סין. ת. קאופמן, י. קליין ור. וינרמן. הפגישה התקיימה במעונו של השגריר בהרצליה פיתוח.

דינה וגרשון וינקאו ב"בית פונבה"

דינה וגרשון וינקאו מארה"ב לקחו חלק בפגישת יום א' הקבועה ב-17 לינוי. כמו כן הגיעו למפגש ידידיה של דינה מחרבין.

דינה וינקאו (ליכמנוב) נולדה בחרבין, למדה בתלמוד-תורה, ומאוחר יותר בבית הספר הוורוד. עלתה לארץ עם משפחתה ב-1950. מצד האם היא נצר למשפחה ידועה בחרבין ובטינצ'ין - משפחת ליפשיץ. יעקב מרקוביץ' ליפשיץ, אחיה של אמה, היה אחד הצלמים הראשונים בחרבין ובטינצ'ין. כולנו זוכרים, כיצד צלמי רחוב סיניים צעקו: "להצטלם כמו אצל ליפשיץ". דינה קשורה לאורך כל השנים עם איגוד יוצאי סין. אחיה, משה (מוסיה) ליכמנוב חבר בוועדת הביקורת של איגוד יוצאי סין.

לפגישה עם דינה וגרשון הגיעו ידידיהם וחבריה של דינה לספסל הלימודים: סויה פודולסקי, בוריה וזינה דגטיריובה, גרי ברבינסקי, יהודית סנדל (קליין), מניה סביליה (פיסצקה), דינה מלינורסקיה (לפשבה). ת. קאופמן ברך את האורחים וסיפר על קשריה של דינה עם איגוד יוצאי סין. כתמיד, הארוחה הייתה טעימה וכללה גם פירושקי.

14 ביוני 2007 שעה תשע בערב נחתנו בביג'ינג, באחור של תשע שעות. כשלוש שעות שינה בבית מלון סמוך לשדה התעופה והמשך טיסה לחרביין בשעה תשע בבוקר למחרת.

בשדה התעופה של בייג'ינג פגשנו את חברי המשלחת של עיריית גבעתיים שהוזמנה לכנס, בהיותה עיר תאומה לחרביין.

מטרת נסיעתנו לחרביין הייתה השתתפות בפורום הבינלאומי של שיתוף פעולה כלכלי עם העולם היהודי וטקס הצגת ספרו של תדי קאופמן שתורגם לשפה הסינית.

המארחים היו חברי האקדמיה למדעי החברה בחרביין.

בשדה התעופה קיבלו את פנינו גליה ואלכס, חברי האקדמיה למדעי החברה של פרובינציית הלזוויאן, שלקחו אותנו ישר למלון "גלורייה פלזה" להתרעננות לקראת המשך היום.

לאחר ארוחת הצהריים במלון נסענו לאולם הכנסים של מרכז הירידים שם התקיימה ישיבת הפתיחה של היריד השנתי למסחר וכלכלה של חרביין. אולם ענק עם אלפי מקומות ישיבה תפוסים על ידי נציגים ממדינות שונות. זה היה כנס בינלאומי להידוק קשרים מסחריים בין פרובינציית הלזוויאן והעיר חרביין לבין ארצות חוץ. ההרצאות שבהם נכחנו היו בשפה הסינית עם תרגום סימולטאני באמצעות אזניות אלחוטיות, ונסובו בעיקר על ההתפתחות הכלכלית בפרובינציות השונות בצפון סין בתחום התעשייה, המסחר והחקלאות.

לאחר סיום ישיבת הפתיחה של הכנס נסענו לבקר את שמורת הטיגריס הסיבירי הנמצא סמוך לעיר. הגענו לרחבת הכניסה לשמורה שהדגישה מייד את העובדה שבאנו לבקר טיגריס סיבירי ולא איזה חתול בר. פסלים צבעוניים ותמונות ענק של הטיגריס הסבירו לנו היטב להיכן הגענו ומה אנו עומדים לראות. נכנסנו לאוטובוס מרושת מלא מבקרים סינים, חוץ מיוסי וממני (שגם אנחנו ילידי סין). הכניסה לשמורה עברה בשלום, לא ראינו שום חיה. והנה לאט לאט התחילו להופיע הטיגריסים, חלקם שוכבים על הקרקע ומביטים בנו כלא מבינים מה אנחנו בדיוק מחפשים שם, או אולי העריכו עד כמה מי מאתנו יכול לשמש כארוחת הצהריים שלו (של הטיגריס), כל אחד בשלו. בהמשך ראינו קבוצות של טיגריסים שוכבים או מטיילים להנאתם. כל זה היה באזור פתוח בו אנו מאחורי סורגים והם הטיגריסים, חופשיים. בשלב מסוים הגיע טנדר מרושת

שמביא אוכל לטיגריסים. מעניין היה לראות את ההתנפלות של הטיגריסים על הטנדר, הם קפצו על גגון הטנדר, לצדדיו, מכל כיוון. בשלב מסוים פתח הנהג את הדלת על מנת לזרוק לעברם את הבשר, החיה התקרבה לדלת אבל לא עשתה מאומה, אולי מתוך מחשבה שאותו אדם יבוא שוב להאכיל אותם, מי יודע.

החלק השני של הביקור בשמורה כלל נמרים, ליאופרדים, ועוד מיני חיות ממשפחת החתוליים, כולם מאחורי סורג ובריה, והפעם אנתנו טיילנו חופשיים לשם שינוי והם היו כלואים.

באותו ערב לקחו אותנו המארחים למופע מרהיב בביצוע בית הספר למשחק. הבמה התפאורה, הזמרים היו מדהימים. המוזיקה הייתה סינית בסגנון מערבי, שילוב ממש ערב לאוזן. הקולות הגבוהים של הזמרות הסיניות השתלבו יפה בקולות הטנור הגבריים ויצרו הרמוניה מעניינת ונעימה לאוזן השומע. במופע שולבו רקדניות שעפו באוויר באמצעות חבלם דקים שלא נראו לעין הצופה וכך נוצר הרושם של רקדניות מעופפות מול הקהל ההמום. התפאורה הייתה גם היא עשירה ובליווי מתחי זיקוקי די-נור, נוצר מופע בימתי מדהים.

ברחבת הכניסה לאולם המופעים עמדה תזמורת הילדות, כמאתיים נגנים, לפני המופע ובסיומו, והנעימו לקהל בחוץ בנגינת מרשים סיניים ומערביים.

הפעילות שלנו התחילה למחרת, בפורום הבינלאומי של שיתוף פעולה כלכלי עם יהדות העולם, שהתקיים באולם הכנסים של מלון "שנגרי-לה" המפואר.

בפורום נכחו כמאה וחמישים נציגים ממדינות בהן קיימות קהילות יהודיות מאוגדות. בין המדינות המשתתפות מלבד ישראל היו גם נציגים מהונגריה, בירוביג'אן, ארה"ב ונציגים ישראלים החיים ועובדים בסין.

בפורום נאמו ראש עיריית חרביין מר צ'אן סיולין, שגריר ישראל בסין מר יהודע חיים, מר דא וייגאו, ראש אזור דאולי, פרופסור צ'ו ווי, יו"ר האקדמיה למדעי החברה בחרביין, עמרם אולמרט, יוסי קליין, ממלא מקום יו"ר אגודת ידידות ישראל סין, רן (רוני) וינרמן, סגן יו"ר אגודת ידידות ישראל סין, יאן לי, מנהל מטעם משרד התיירות של חרביין, פרופ' דן בן כנען, ון וואן, ממלא מקום מנהל מרכז חקר היהדות בשנגהאי, לי שוציאן, גב' פו מיניאן, מנהלת מרכז ללימודי היהדות בחרביין, מר גורביץ', סגן מושל בירוביג'אן,

מר שן לי, מומחה לעיור, צ'אנג טיאנג, מרכז לחקר היהדות. יש לציין את נציגי המשלחת של עיריית גבעתיים שבהחלט הביאו כבוד לעירם ולמדינת ישראל. נציגיה השתפו באופן פעיל בפורום, בהרצאות דיונים ומפגשים חברתיים. מן הראוי שנהדק את הקשרים בינינו ונמשיך בשיתוף פעולה לקידום היחסים עם העיר חרביין, שליוצאי סין יש יחס מיוחד, מאחר והיא הייתה שער הכניסה ליהודי רוסיה שבאו לסיין. רוב היהודים שבאו מרוסיה לסיין עברו דרך חרביין ובהמשך חלקם השתקעו בערים אחרות, כמו שנגהאי, טינזין ועוד.

כל הנושאים שהועלו בפורום היו קשורים ליהדות העולם והקשרים הקיימים או הפוטנציאליים עם העיר חרביין. היו גם נושאים אחרים.

יוסי קליין דיבר על משפחת קאופמן ותדי קאופמן שתרגום ספרו לסינית הוצג בפורום והקריא את ברכתו של תדי קאופמן לפתיחת הפורום.

פרופ' דוד יולץ מארה"ב העלה את נושא ארכיון קהילת חרביין שנשאר עדיין חסוי ולא ניתנה גישה למסמכיו. הוא סיפר כי לפני מספר שנים ניתנה לו גישה למסמכים והוא מצא בהם חומר מעניין ביותר. בהרצאתו הוא הדגיש את הצורך לפתוח את הארכיון לגישה חופשית לגורמים המעוניינים.

עמרם אולמרט, אחיו של ראש הממשלה אהוד אולמרט, הקריא את ברכתו של ראש הממשלה לבאי הכנס, ודיבר על נושא החקלאות והצורך ביישומם ברמות הביצוע ולא להשאירו ברמה האקדמית בלבד.

אני העליתי את נושא התיירות בין ישראל לבין חרביין, במסגרת אגודת ידידות ישראל סין. בעבר כבר יצאו שני טיולים לסיין (במסגרת חברות תיירות סדירות בישראל ובסיוע אגודת הידידות ישראל סין) ואולם העיר חרביין לא נכללה. הפעם מתארגן טיול נוסף בסוף חודש ספטמבר השנה והעיר חרביין תיכלל בתכנית הסיוור.

ממשלת העם של פרובינציית הלזוויאן אירחה את הכנס, יחד עם האקדמיה למדעי החברה של הפרובינציה ושגרירות ישראל בסין.

הכנס התקיים בחסות אגודת ידידות ישראל סין, ממשלת העם של אזור דואלי של חרביין, קבוצת העיתון היומי של הלזוויאן (Heilogjiang Daily Newspaper Group) ותחנת הרדיו הצפון מזרחית של הלזוויאן (Heilogjiang Northeast Network Station).

למחרת, אחרי ארוחת הבוקר, יצאנו לביקור

בבית הכנסת המשופץ המשמש כמוזיאון למורשת היהודית בחרבין שכלל גם פתיחת תערוכת הציורים של רות שני, ציירת שנולדה בברלין וחייה בתקופת המלחמה בהונגריה שבשנגהאי. בתערוכה הוצגו כשישים ציורים העשויים בטכניקה מיוחדת והנושאים מוטיב סיני מערבי. הציורים זכו לשבחים רבים והתערוכה הצליחה באופן יוצא מן הכלל. באותו מבנה מוצגת התערוכה המתמדת של המורשת היהודית בחרבין. בתערוכה מספר מצגים של בית יהודי טיפוסי, דגמים אוטנטיים ומדעימים בדיוקם ויופיים, תמונות של אישי ציבור שתרמו להתפתחות העיר וקידום הקהילה היהודית בחרבין. הפריטים והמסמכים מוצגים בצורה יוצאת מן הכלל, המבקר ממש נשאב לתוך ההיסטוריה של יהדות חרבין ומרגיש חלק מהחוויה הכללית גם אם הוא אינו יליד המקום. כל זאת בגלל המחשבה הרבה שהשקיעו המארגנים בכל פרט ופרט, על זאת מודים מקרב לב יוצאי חרבין, כל יוצאי סין ומדינת ישראל בכלל. יש לציין כי בכל המבנים הקשורים לעבר היהודי בעיר, הותקנו שלטים המספרים את תולדות המבנה בשלוש שפות, סינית, עברית ורוסית. הלוואי ובערים אחרות בסין ילכו בדרכם.

אחרי ארוחת הצהריים נסענו לבקר בבית הקברות היהודי, הנמצא במתחם בתי הקברות לא רחוק מהעיר חרבין. יש לציין כי בית הקברות היהודי נראה מושקע יותר מהאחרים וגם זאת בזכות המוסדות המקומיים שעשו הרבה על מנת להקנות למקום אווירה מתאימה וקדושה של בית קברות. המצבות בחלקן הועתקו ממקומן המקורי בעיר וחלק מהמצבות שופץ בשנים האחרונות. בכניסה נבנה מבנה המזכיר את בית הכנסת המשופץ בעיר. מגן דוד ענק מקבל את פני הבאים ועוברים את שער הכניסה המפואר. אין ספק שבית הקברות היהודי בחרבין משלים את המעגל של בית החולים, בית התמחוי, בתי הכנסת ובנייני המגורים (חלקי) הנמצאים בעיר כעדות חיה לתקופה המפוארת של יהדות חרבין.

באותו פורום, השתתפה מנהלת משרד התיירות של חרבין, הגב' ינג ג'יה, שדיברה גם היא על חיוזק שיתוף הפעולה בתיירות, קידום ופיתוח הידידות הישראלית-סינית.

לאחר ההרצאה ביקשתי להיפגש עם הגב' ינג ג'יה על מנת לדון איתה על הנושאים שהועלו בהרצאה שלי ולבדוק אפשרויות לקידום הנושא התיירותי. היא נענתה בשמחה. נקבע סיור יומיים מאוחר יותר. בבוקר יום הסיור, בשעה שמונה ושלושים בדיוק, הופיעה המזכירה של הגב' ינג ג'יה עם סגנה ורכב עם נהג והזמינו אותנו לסיור מודרך בכל האתרים התיירותיים שאותם הזכרנו בישיבה שקיימנו ביום הקודם. הטיול תואם באותה ישיבה. המקום הראשון אליו נסענו לבקר היה אי השמש. זהו פארק ענק

המשתרע על שטח אדיר הכולל חורשות, מדשאות, אגמים עם סירות וציוד אחר לשימוש ילדים במים, פארק צבאים, פארק הסנאים בהם מסתובבים הסנאים בריכוזים גדולים, מפלי מים ועוד. בכניסה לפארק נמצא היכל הקרח המכיל דוגמאות של פסלי קרח ושלג המייצגים את פסטיבל הקרח המתקיים מידי שנה בחורף הקר של חרבין. לתומי חשבתי שפסלי הקרח המוצגים בקיץ באתו היכל מהווים קצה האצבע של מוצגי הקרח מפסטיבל החורף, ואמנם אני מניח שאכן זה נכון ואולם קצה אצבע זה הדהים אותי במגוון המוצגים, גודל המוצגים, שלחלקם ניתן היה להיכנס ולטייל בתוך מבנה בנוי כולו מקרח. היה גם מסלול גלישה מקרח על אבובים, בר בנוי כולו מקרח שאינו זקוק למקרר.

הביקור בהיכל הקרח היה חוויה בלתי נשכחת והקור כ-15 מעלות צלזיוס מתחת לאפס לא הפריע בכלל.

לאחר הביקור בהיכל הקרח נכנסנו לאקווריום הפולארי של חרבין. זהו מבנה ענק הכולל חיות מאזור הקוטב כגון דובים, זאבים, דגים למיניהם, לווייתנים (קטנים), פינגווינים ועוד. בדרכינו מאתר לאתר, שאלתי לתומי את המזכירה שהייתה גם המתורגמנית, על מגדל הטלוויזיה של חרבין והאפשרות לצפות ממנה על העיר. נענית כי אכן זה נכון שאפשר לצפות על העיר מעל מגדל הטלוויזיה. בהגיע שעת הצהריים, הזמנו לארוחה במסעדה סינית מפוארת. בחדר פרטי, המתנה לנו מנהלת משרד התיירות של חרבין. בארוחה החלפנו רשמים על חוויותינו מסיור הבוקר וליבנו נושאים בהם התחלנו לדון במסגרת הפורום.

לאחר הארוחה המשכנו בסיור לעבר מחנה 731 הידוע לשמצה, זהו המקום בו ביצעו היפנים ניסויים בנשק ביולוגי, בתושבים סינים, בזמן כיבוש מנצ'וריה במלחמת העולם השנייה.

היכל המוזיאון, מתעד עדויות על הפשעים שביצעה היחידה של צבא האימפריה היפנית.

היחידה הצבאית 731 הייתה יחידה מיוחדת של הצבא היפני המוצב בסין על פי פקודה של קיסר יפן. הבסיס שבו עסקו בחקר הנשק הביולוגי, בחינתו ויצורו, הוקם באזור פאנג של חרבין בשנת 1935 (והיה למרכז הפיקוד שתרם לאחת המלחמות הביולוגיות הגדולות בתולדות האנושות).

חיילי היחידה 731 נצלו באופן אכזרי בני אדם חיים כחומר לצורך הניסויים לייצור הנשק הביולוגי. על פי המחקרים, לפחות 3,000 בני אדם מצאו את מותם בניסויים, בין השנים 1939 ל-1945.

מאחר והניסויים הביולוגיים הסתפקו בפחות בני אדם, החליטו אנשי היחידה לבצע ניסויים "שלא מן המניין", כמו לבדוק כמה זמן אדם יכול לחיות כשראשו טבול בתוך גיגית מים

(הציוד לניסוי זה מוצג בתערוכה), כמה זמן יכול אדם לחיות בכפור החורף החרביני, כמה זמן יכול אדם להתקיים ללא מזון ועוד. כמו כן נפגעו או נהרגו עוד 300,000 בני אדם בתקופת המלחמה הביולוגית של יפן בסין.

עם כניעת יפן בשנת 1945, נהרסו המתקנים העיקריים של מחנה יחידת 731 על ידי היחידה, על מנת להעלים ראיות מרשיעות לפני הנסיגה מסין.

כיום, ניתן לראות 23 מצגים שנשתמרו, המעידים על פשעי הצבא היפני. המצגים כוללים פסלים המתארים מצבים של ביצוע ניסויים, שריפת גופות בקרמטוריום, ציוד שנמצא, מסמכים ופרטים נוספים.

התערוכה מוצגת באופן מרשים ביותר, מסמכי העדות משכנעים מאד והאווירה הכוללת מזכירה במידה רבה את הפשעים שבוצעו על ידי בני בריתם של היפנים, הגרמנים. גם המבנה של המחנה שנותר כזכר למה שהיה, מזכיר את אותם המבנים שראינו באשוויץ ומטהאוזן, והרי כל זה התרחש באותה תקופה בדיוק משני קצות תבל.

לאחר הסיור המרשים אך המדכא במחנה 731 של הצבא היפני, הייתה השעה חמש בערב. על פי התכנית הנחתית שאנחנו חוזרים למלון, והנה אני רואה שהגענו למגדל הטלוויזיה של חרבין הנקרא "Dragon Tower" מגדל הדרקון. להפתעתנו הזמנו לארוחת ערב בראש המגדל במסעדה מסתובבת וצפייה על העיר חרבין מגובה של כמאה ושמונים מטר.

הארוחה הטובה בתוספת המראה המרהיב על העיר חרבין, הציג את העיר במלוא הדרה, עוצמתה וקדמותה. מאחר וזו הפעם הראשונה שאני משקיף על העיר חרבין מגובה כזה, חסר לי הגורם ההשוואתי ואולם אין ספק שההפתחות בעיר מרשימה ביותר והיא נמצאת בתנופת בנייה שעוד תביא אותה לשיאים חדשים ומרשימים.

אזור המצפה במגדל הטלוויזיה מגודר היטב ואינו מאפשר מעבר למשטח מעגלי מסביב למצפה שנמצא מחוץ לגדר ואינו מגודר כלל. אפשר לטייל שם כאשר האדם קשור למסלול עליון, עם פחד בלב. באותו אזור לא מגודר נמצאת נדנדה שתלויה במבנה העליון וטווח התנודה שלה עובר את גבול המשטח הבלתי מגודר, במילים פשוטות היושב על הנדנדה מוצא את עצמו באחד משלבי הנדנוד, בין ארץ לשמים בגובה של מאה ושמונים מטר מפני האדמה שמתחתיו ואין סוף מעליו, מצב מפחיד ביותר, לכן היה לי קל לסרב להצעה של המארחים להתנסות בחוויה שכזאת.

בדרך חזרה למלון התעכבנו בכנסיית סופיה המשמשת מוזיאון לאדריכלות של חרבין. זהו מבנה המייצג את הבנייה הביזנטית שהוקמה לפני כמאה שנה. בתערוכה מוצגים דגמים

במקום פרחים לראש השנה!

ידידים יקרים,

חג ראש השנה הולך ומתקרב, ואיגוד יוצאי סין, כמו בשנים שעברו, מוסיף להעניק לאלה המקבלים עזרה סוציאלית, סכום נוסף על תמיכה חודשית שהם מקבלים, כך נעשה פעמיים בשנה.

עפ"י הנתונים ל-1 יוני 2007 אנו מושיטים עזרה סוציאלית חודשית ל-99 יוצאי סין בישראל. ברוב המקרים מדובר בקשישים, גלמודים וחולים. וחלקם עולים חדשים שעלו ארצה מבר"מ לשעבר ושעזבו את סין עם פינוי עובדי מסילת הברזל הסינית-מזרחית וכן אחרי מלחמת העולם השנייה. מצבם של רבים מיוצאי סין אלה קשה מאוד, ובלי עזרת האיגוד, הם אינם יכולים לאזן את תקציבם.

עזרה ליוצאי סין הנזקקים. פרחים נובלים מהר, ואילו מעשה עזרתכם מאפשרת לקשט את ימיו של קשיש וגלמוד. את תרומתכם אנו מבקשים לשלוח לפי כתובת:

אגוד יוצאי סין בישראל

ת.ד. 29786

תל-אביב 61297

בברכות נאמנות ובמיטב איחולים לחגים!

שנה טובה ומבורכת!

בידידות,

הוועד המרכזי של איגוד יוצאי סין

16/07/2007

י"ר - ת. קאופמן

מ"מ י"ר וגזבר - י. קליין

כולנו יודעים שבשנים האחרונות התמעט מאוד מספר תורמים הן בישראל והן בחו"ל. בהתאם לכך התמעטו מאוד סכומי כסף המתקבלים לקרן עזרה סוציאלית. עם כל זה, מספר הנזקקים נותר גבוה כמו קודם. עזרה סוציאלית ליוצאי סין מתבטאת בסך של 100,000 דולר ארה"ב לשנה.

אנו פונים אליכם בבקשה לתרום לקרן עזרה סוציאלית במקום פרחים לחגים וכן במקום פרחים ומתנות לחגים אחרים, לימי הולדת ולילובות, לחתונות ולחגיגות משפחתיות אחרות. אנו נשלח הודעה מתאימה למי שהתרומה נעשתה לכבודו.

אנו סמוכים ובטוחים שהתורמים יקבלו סיפוק גדול מהשתתפות במעשה אצילי כל-כך

כנס חרבין - יוני 2007 (המשך מעמוד 7)

של חלקי העיר השונים, מבנים מתקופות שונות של התפתחות חרבין, תמונות של תושבים שתרמו להתפתחותה של העיר ומסמכים שונים הקשורים לבנייה ועסקים בעיר חרבין באותה תקופה.

באותו ערב יצאנו לטייל במדרחוב של חרבין וזוהי חוויה בפני עצמה. המדרחוב מתחיל על יד האנדרטה לזכר השיטפון שפקד את חרבין בשנת 1932. תושבי חרבין (כולל יהודים) התגייסו כאיש אחד לעצור את המים מלהציף את חלקי העיר השונים. לזכר אותו אירוע הוקמה האנדרטה.

באותה כיכר נמצא בית המלון גלוריה בו לנו ומשם התחיל המדרחוב. ראשית יש לציין שבאותו מקום נמצאים ביחד שני מדרחובים, האחד מדרחוב יום והשני מדרחוב לילה וקיים הבדל בין שניהם.

נתחיל במדרחוב יום - בתחילת המדרחוב מתבצעת עבודת בנייה של מחלף דו מפלסי ושיפוצים כלליים שהם כל כך אופייניים לעיר בכל אשר תפנו, הבנייה החדשה פורחת. מייד לאחר שעברנו את האזור בו מתבצעות עבודות הבנייה אנו מגיעים לבנין שהיה בית החולים היהודי בעיר והמשמש קליניקה לרפואת עיניים. המבנה שייך לסגנון הבנייה שהיה באותה תקופה עם השפעה מערבית רוסית חזקה ביותר. בתוך המבנה אין ממה להתרשם מאחר והוא בשימוש אינטנסיבי של הקליניקה לעיניים כך שההתרשמות היא מהמבנה בצורתו החיצונית בלבד.

אנו נמצאים במדרחוב שמשני צידיו חנויות לממכר הכול, ממזכרות מסין הכוללים את ספרו של מאו, דרגות צבא שונות וביניהם הצבא הרוסי, פסלונים סיניים של הבודהה ועוד דמויות מוכרות, תרופות סיניות, וכמוכן חנויות מותגי האופנה המפורסמים בעולם, לוח תצוגה של ערים תאומות לחרבין וביניהן

מביטים ישר אל דוכני האוכל המגוון המוצע לכל דורש במחיר זול במיוחד. הדוכנים ממוקמים בשני צידי הרחוב ואילו באמצע ממוקמים שולחנות וספסלים, מקומות אכילה לאנשים. באותו מקום באמצע הרחוב ממוקמים גם דוכנים למכירת בירה. הבירה נמכרת בקנקנים גדולים ולא בכוסות. האנשים קונים מספר קנקנים ביחד ושותים בירה בכמויות. לראות את הסינים מכינים את האוכל בדוכנים, את האנשים קונים ואוכלים בתיאבון ממש גדול ושתיית הבירה, היא ממש חוויה שאסור להחמיץ.

לסיכום הייתי רוצה לכתוב מספר משפטים בנימה אישית. אני יליד שנגהאי, דור שני, גם אמי ילידת שנגהאי. עזבתי את סין בשנת 1949 בהיותי בן שמונה וחצי. למרבה הפלא אני זוכר הרבה פרטים מהתקופה בה חייתי בסין והדבר הוכח כאשר חזרתי לשנגהאי כעבור 52 שנים, והצבעתי על דברים וזיהיתי מקומות שהדהימו גם אותי. בין היתר זכור לי השם חרבין, משום מה כמקום מרוחק וקטן וגם עם הרבה חול, אולי בגלל שאנשים משנגהאי נסעו לנופש בחרבין ואצלי נופש היה קשור לים וחול. אולי בגלל רשמית הילדות שלי מחרבין, ואולי בגלל סיפורים ששמעתי, לא ציפיתי לחלקיק ממה שראו עיני. זוהי אחת הערים היפות והמרשימות בסין, עם הרבה מה להציע לתייר, אם ידעו למכור נכון את הסחורה היקרה שנמצאת ברשותם. אני ממליץ לכל אדם, המתכוון לבקר בסין, לא לוותר על ביקור בחרבין ובאתריה המעניינים.

מבחינתי שנגהאי היא העיר הקרובה ביותר לליבי מאחר ונולדתי בה ואולם חרבין הפכה להיות אחותה התאומה, הנותנת לי את אותה תחושת בית כפי שאני מקבל משנגהאי.

רן (רונן) וינרמן

העיר גבעתיים, עם דגל ישראל, תמונת ראש העיר גבעתיים ותמונות של מקומות בגבעתיים עם הסברים כתובים בסנינית ובאנגלית, ועוד. בהמשך הסיור אנו נתקלים בבנייה המרהיבה משני הצדדים ששייכת לתקופת ההתבססות של הרוסים שהגיעו לחרבין בתקופת בניית הרכבת הטרנס סיבירית בסוף המאה התשע עשרה. באותה תקופה הגיעו גם היהודים והתבססו בעיקר בחרבין. רישומם ניכר בתחומים רבים, תעשייה, בנקאות, רפואה, מוזיקה ועוד.

באזור המרכזי של המדרחוב נמצא מלון "מודרן", המלון שהוקם בשנת 1906 וחגג אשתקד 100 שנים לקיומו. בסביבתו נמצאים בת' מסחר רבים וטובים וגם מרכזי מסחר מודרניים המכילים את מיטב מותגי האופנה מהעולם. כל האזור שוקק מבקרים בעיקר סינים, תיירים רוסים ואחרים.

נמשיך למדרחוב לילה - זוהי חוויה מיוחדת במינה. כל המבנים שראינו ביום וכל כך התרשמנו מהם, מקבלים הוד והדר בעוצמה אדירה עם התאורה המיוחדת בצבעים השונים המקנים למבנים צביון תיאטרלי ומכניס את הצופה בהם לתקופה בה הם נבנו. כשמביטים למעלה ורואים את התאורה המהפנטת, קשה להוריד את העיניים מהתמונה המצטיירת ואולם בהביטנו מטה אנו פוגשים בהמוני ראשים של בני אדם הנעים בכיוונים שונים ללא הפסקה וכאילו ללא מטרה, ואולי זה נכון כי המטרה העיקרית בסיור במדרחוב היא לספוג את האווירה בכל עוצמתה. אבל זה רק חלק מהחוויות, לכל אורך המדרחוב יוצאים רחובות צדדיים די רחבים שבהם הסיפור שונה לחלוטין. אין בהם חנויות למותגים, המבנים פחות מרשימים פחות מוארים והמבט למעלה לא נדרש, כאן

תמונות מהמפגשים בפורום 2007 בחרבין

יוסי קליין עם נציג המכון ללימודי היהדות בשנחאי מר דג'אן וונג

משמאל לימין: שגריר ישראל בסין מר י. חיים, רות שני, רעית השגריר שושנה, עמרם אולמרט

י. קליין ור. וינרמן במסיבה שאורגנה ע"י מחלקת התירות בחרבין

י. קליין ור. וינרמן עם המזכירה קריסטי

כרזה על עיר תאומה גבעתיים ברחוב המרכזי של חרבין

חברי מרכז לחקר יהדות חרבין בעבודת הכנת המפגש

עוד לבנה בחומה סינית

מאת: ענת ג'ורג'י

בתקופת מלחמת העולם השנייה היתה סין אחת המדינות היחידות שפתחו שעריהן לפליטים היהודים הרבים שחיפשו מפלט מהכיבוש הנאצי. מאז ועד היום, מספרים ישראלים הפועלים בשוק הסיני, הסינים לא שוכחים את המחווה ומקפידים להזכירה בכל משא ומתן שמתנהל מול יהודים ישראלים. באופן כללי, לדבריהם, הסינים מלאי הערכה לתרבות ולמורשת היהודית. הם מעריכים את הפקחות היהודית ואת היכולת "לעשות כסף"; הם בטוחים שהיהודים שולטים במוקדי הכוח בעולם, ומלאי השתאות על כך.

היחס לישראלים במדינת הענק קצת יותר אמביוולנטי. "מצד אחד, יש הערכה רבה כלפי היהודים וישראל, ומתקיים שיתוף פעולה פורה בתחומי החקלאות והטכנולוגיה", מסביר שגריר ישראל בסין ד"ר יהודע חיים. "מצד שני, הסינים מייבאים 50% מתצרוכת הנפט שלהם מהמזרח התיכון וזקוקים גם לתמיכה ערבית במלחמתם נגד טייוואן, ומכאן הגישה האמביוולנטית כלפי ישראל".

ביולי 2000 חלה הידרדרות משמעותית ביחסי ישראל-סין. ישראל, בלחץ האמריקאים, ביטלה עסקה למכירת מטוסי ריגול מסוג פלקון לצבא הסיני. הסינים נפגעו מהאופן שבו הודיעה ישראל על ביטול העסקה, אולי אפילו יותר מהביטול עצמו ו"הם לא שוכחים את זה עד היום", אומרים ישראלים.

"הדבר הראשון, קונים בית"

לפי הערכות, 250-300 חברות ישראליות פועלות בסין, בעיקר בתחומי החקלאות והטכנולוגיה. החברות פועלות בשוק הסיני ישירות או באמצעות נציג מקומי. במדינה מתגוררים עוד כמה מאות ישראלים, בעיקר יזמים קטנים וסטודנטים. סמי ועידן עופר נחשבים שניים מהישראלים הבולטים הפעילים בסין. חברת הספנות הפרטית שבשליטתם רוכשת אוניות הנבנות בסין וגם לצים, מקבוצת החברה לישראל, פעילות ענפה במדינה. בשנה האחרונה, על רקע תנופת הבנייה והתשתיות שמתחוללת בסין, גוברת גם ההתעניינות של יזמי נדל"ן ישראלים בשוק הענק.

סין ניצבת בפני אתגרים ושינויים מרחיקי לכת, רבים מהם קשורים לתחומי הנדל"ן והתשתיות. המימשל מתכנן להעביר 250-300 מיליון בני אדם מאזורים כפריים לערים, ולשם כך מכשיר קרקעות. בנוסף, בשנים האחרונות חלה עלייה משמעותית ברמת החיים במדינה ויותר ויותר סינים רוכשים דירות.

חברות לשטחים. בנוסף, בגלל האולימפיאדה יש השקעה בתשתיות, והם רוצים לשפר גם את איכות האוויר, שכיום מזהם מאוד".

הישראלים, למרות המרחק הרב וקשיי השפה, כבר בוחנים אפיקי השקעה במקום. לפני כשלושה חודשים פורסם ב-TheMarker כי לב לבייב, יצחק תשובה, דוד עזריאלי וסמי ועידן עופר נמצאים בשלבים שונים של השקעות במעצמה המתפתחת. על פי הידיעה, חברת IDE הנדסת התפלה מתמודדת במכרזים של עשרות מיליוני דולרים להתפלת מים. כ"ל מקבוצת החברה לישראל, שבשליטת סמי ועידן עופר, ודלק של יצחק תשובה הן בעלות השליטה ב-IDE.

עוד פורסם כי יו"ר קבוצת אפריקה ישראל לבייב בוחן השקעה ראשונה בהיקף של כמיליארד דולר בסין. לבייב מתכנן להקים קומפלקס הכולל מבני מגורים, מבני משרדים וקניונים על בסיס הניסיון שרכש ברוסיה. לבייב כבר ביקר בסין, אך ככל הידוע עדיין לא התחיל להשקיע במדינה. ככל הידוע, חברת הנדל"ן והתשתיות הישראלית היחידה שכבר פועלת בסין בהיקפים משמעותיים היא GTC China מקבוצת קרדן.

הישראלים באים

GTC China מקימה כיום עם שותף מקומי, חברת lucky hope, שלושה פרויקטים למגורים בערים שיאן ושאן יאנג, שיכללו כ-13,300 יחידות דיור, כמספר הדירות בעיר בינונית בישראל. החברה גם חתמה על הסכם הבנות להקמת פרויקט נוסף בשאן יאנג, והיא פעילה בתחום תשתיות המים, באמצעות חברת תהל.

מחירי הדירות נמוכים משמעותית מהמקובל בישראל, וכך גם עלויות הבנייה. עלות הבנייה (כולל מרכיב הקרקע, של 30% - 40%) מוערכת ב-2,000 יואן למ"ר, שהם כ-263 דולר למ"ר (כמעט מחצית מהעלות בישראל). הדירות קטנות יותר מהמקובל בישראל, וכוללות 2 חדרים שינה בממוצע ומעוצבות הן בסגנון מסורתי והן מערבי. הפרויקטים צפויים יחסית אך ניכרת הקפדה רבה על פיתוח סביבתי ועל נגישות נוחה. בקרדן אומרים: "הרווח היזמי בפרויקטים הוא 15%-20% - כמו בכל העולם - אך ההיקפים עצומים וזה מה שעושה את ההבדל".

אלון שלנק, חבר בדירקטור קרדן NV, והממונה על פעילות החברה בסין, אומר

כדי לספק את הביקושים מקדם המימשל בנייה בהיקפים עצומים. הפקידים הממשלתיים בערים מרגישים מחויבים לפיתוח, והצלחתם נמדדת לפי פרמטר זה. במקומות הצפופים השיטה הרווחת היא פינוי מבנים ישנים והקמת חדשים במקומם (פינוי-בינוי). בעבר הנוהל היה פשוט מאוד. הממשל היה מודיע לדייר, שממילא התגורר בדירה שבבעלות המדינה, על הפינוי הצפוי ונותן לו חודש להתארגנות וכן מקום מגורים חדש. ואולם לאחר כמה מקרים שבהם דיירים שרפו עצמם למוות כאות מחאה, הממשל התרכך וכיום התהליך מורכב יותר, יש התחשבות בדיירים מתנגדים וניתן פיצוי. בערים ראשיות, כמו הבירה בייג'ין, נראים מנופים בכל פינה והעבודה באתרים מתנהלת סביב השעון, ביום ובלילה.

השינויים בבייג'ין מהירים מאוד וניכרים בכל מקום. בנייני ענק מוקמים בכל מקום. הבנייה חדישה ומודרנית והארכיטקטורה מיוחדת ומרהיבה. הסינים עצמם, כך נראה, מתרגלים באיטיות לשינויים. הכבישים מלאים ברוכבי אופניים, מרביתם ישנים מאוד, והולכי רגל (שחלקם מעדיפים ללכת לאחור כדי לשפר את הקואורדינציה). כמעט שאין ילדים או בעלי חיים ברחובות הנקיים מאוד. הסינים עדיין מעדיפים את האוכל המקומי, רשתות המזון המהיר כמעט לא נראות, למעט רשת KFC, שמצליחה מאוד, ומרבית השילוט עדיין בסינית בלבד.

גם אתרי הבנייה נקיים ומסודרים. ניתן לראות את תנופת הבנייה גם בערים קטנות יחסית אך בעלות פוטנציאל (ערי המדרג השני). במקביל מתחוללת גם מהפיכה בתחום התשתיות: כבישים נסללים מדי יום, מחלפי ענק צצים ליד כבישי אגרה מודרניים, מסילות רכבת מונחות ומוקמים שדות תעופה ומתקני התפלה.

אנה קאליפה, ראש מחלקת המחקר של JLL בסין, אומרת כי 80% מהבנייה בערי המדרג השני מיועדת למגורים, וכי 80% מהדיירים הם בעלי בתים. "הסינים משרגים את חייהם. הם מבזבזים פחות על מזון וביילויים וחוסכים את הכסף כדי לקנות בית, לשפר את הדיור. על אף שקצב הגידול הטבעי בבייג'ין ובשנחאי נמוך, יש תהליך אורבניזציה שמגדיל את מספר התושבים בערים".

הצמיחה הכלכלית לא באה לידי ביטוי רק בתחום המגורים. קאליפה: "מרכזים מסחריים נהפכים לנחוצים יותר ויותר, ושוק המשרדים אמור לצמוח תוך שלוש שנים. נרשמת עלייה משמעותית בביקוש של

כי בקרדן החליטו להתמקד בשולי ערי המדרג השני. "ברוב המקרים, מחירי הדירות במרכזי הערים אינם מצדיקים את המחיר המבוקש בעבור הקרקעות - אלא משקפים כוונה לעלייה עתידית, בעיקר על רקע העלייה החדה במחירי דירות יוקרה; התייקרות שהממשלה, למרות ניסיונותיה, לא כל כך מצליחה לרסן". לדבריו, מחירי הדירות בשולי הערים הם כ- 2,800 יואן למ"ר, כ- 370 דולר למ"ר (בערך שלישי מהממוצע למ"ר בדירות עממיות בישראל), כשבמרכזי הערים המחיר מגיע ל- 4,000 יואן למ"ר, כ- 526 דולר למ"ר.

שאן יאנג, הממוקמת צפונית-מזרחית לבייג'ין, פחות מזוהמת מהבירה אבל גם הרבה פחות יפה. מדובר באחת מערי התיישבה החשובות בסין, שהממשלה המרכזית בחרה כבסיס לתעשיות אסטרטגיות, דוגמת תעשיות כימיות ותעשיות כלי רכב. בעיר, המשתרעת על שטח של 13 אלף ק"מ, מתגוררים 7.2 מיליון תושבים.

שאן יאנג מתפתחת במהירות, אך לצד מבנים חדשים ובוהקים אפשר לראות שכונות עוני ושיכונים ישנים ומכוערים. בשולי העיר מוקמת שכונת ענק. בקרדן מספרים כי שיתוף הפעולה עם היזמים פורה מאוד, וכי ניתן להתחיל לבנות בתוך יום ממועד רכישת הקרקע.

העיר השנייה שבה ממקדת קרדן את פעילותה היא שיאן, שממוקמת בשולי העיר שיאן, אחת הערים היפות והחשובות בהיסטוריה של סין. שיאן היא אחת מעשר הערים הגדולות במדינה - עיר תיירות פופולרית המאכלסת 7.5 מיליון תושבים. בשכונה שמקימה החברה שנקרא אולימפיק גרדן נמכרו עד כה כ- 1,000 דירות.

בקרדן מספרים כי רכשו את הקרקע בספטמבר 2006 והחלו לעבוד כעבור שלושה חודשים. מרבית רוכשי הדירות בפרויקט הם בגיל 30-40, בוגרי מכללה, עובדים במקצועות צווארון לבן ומרוויחים בערך 9,000 דולר בשנה. עוד מספרים בקרדן: 70% מהרוכשים קונים את הנכס כדי לגור בו וכ- 66% לוקחים משכנתא בשיעור של עד 70% ממחיר הנכס, בריבית של כ- 7%.

בחברת הנדל"ן הישראלית אומרים כי השיפור במצב הכלכלי והעלייה בביקושים לדירות ולתשתיות הם הסיבות העיקריות לכניסת החברה לשוק הסיני. יו"ר קרדן ובעל השליטה בקבוצה יוסף גרינפלד: "החדירה לסין היא מהלך שמתבסס על ניתוח מאקרו-כלכלי שעשינו בקבוצה כדי לקבוע להיכן כדאי להיכנס בטווח של 10-15 שנים. כתוצאה מניתוח שעשינו לפני כמה שנים, הגענו לכאן לפני שנתיים וחצי, ומאז הגענו לאן שהגענו".

עוד אומר גרינפלד: "יש לא מעט דברים שנמצאים בתהליך של בדיקה ומשא ומתן.

זו התחלה של דרך חדשה בעבורנו. בשלב ראשון, אנחנו רוצים להגיע לנוכחות ב 10 ערים, כשכיום יש לנו ארבעה פרויקטים בשתי ערים. התחלנו במגורים, נשלב מרכזים מסחריים ובעתיד נבחן גם משרדים. נרחיב את התמהיל של ההכנסה המניבה. סין היא לא ישראל ולא מזרח אירופה. מדובר במדינה ענקית עם פוטנציאל ענק. יש סיכונים, אבל שווה לנו לקחת אותם. זה נכון גם לתשתיות וגם לנדל"ן".

סין נתונים [2006]

אוכלוסייה: 1.3 מיליארד תושבים
תמ"ג: 2,256 מיליארד תמ"ג לנפש
כ- 2,000 דולר צמיחה ראלית
9.9% יצוא
762 מיליארד דולר יבוא
660 מיליארד דולר רזרבות מט"ח
מעל טריליון דולר בשקעה במו"פ

הכלל הקובע - "יזרה הקונה"

ואמנם, לצד ההזדמנויות יש לא מעט סיכונים. איריס ועודד ארבל, ראשי הנציגות הכלכלית בסין, אומרים כי בפני חברות המתכוונות להשקיע בסין ניצבים אתגרים רבים. לדבריהם, מסקר שנערך בקרב 800 חברות אמריקאיות עולה כי הבעיה העיקרית היא חוסר שקיפות ברגולציה - "תקנות יכולות להשתנות בן רגע וללא התראה", אומרת איריס ארבל.

שלנק מדגיש כי אם לא חוברים לגורם מקומי קשה מאוד לפעול ולהצליח בסין: "למשל, במשא ומתן. כמו שהסינים רואים זאת, במו"מ הכל מותר. מותר לרמות, לשקר, לתת מצג שווא. הכלל שקובע פה הוא 'יזרה הקונה'. לא משנה אילו יחסים נרקמו קודם, הכל מתבטל. נציגים שסוכם עמם הכל יכולים פתאום להיעלם ונציגים אחרים ישלחו במקומם אחרי שהחזרה נחתם, הכל חוזר לקדמותו".

לדבריו, הקושי העיקרי של קרדן היה למצוא שותף. "הקושי נעוץ בפערים התרבותיים. אני רגיל לשלוט בפרטים ובסין הבנתי שאין לי שליטה, צריך ללמוד לתפקד במצבי אי ודאות קיצוניים. עם הזמן משתפרת היכולת להבין כל תגובה שלהם ולפרש אותה", מספר הממונה על פעילות קרדן בסין ומוסיף את ההקשר הישראלי: "בטווח המיידי, הישראליות עזרה לנו. מזהים אותנו כחלק מהעם היהודי שאותו הם מעריכים מאוד. בשלב המגע הראשוני, זה לא מה שמכריע. זה פשוט נעים יותר לפגוש אדם שמזהה אותך עם קבוצה שהוא מעריך".

עם זאת צריך סבלנות והתנהגות נאותה שתואמת את האופי, התרבות והנימוסים הסיניים. זה לא אומר שמי שברוטלי וקצת חוצפן לא יצליח - אבל יהיה לו קשה יותר. כמובן שנדרשת גם ראייה לטווח ארוך

ואיתנות פיננסית", מסכם שלנק. לדברי עודד ארבל, כדי לעשות עסקים בסין חייבים להיעזר במתורגמן. צריך גם למצוא את המקום המתאים לפעילות, להכין חומר פרסומי בסנינית, להתכונן היטב למשא ומתן ולפעול בזהירות.

מבחינת הידע ההנדסי, מסביר המהנדס הראשי של GTC צ'ינה אלי גינסור, יש לבצע התאמה בין הדרישות לרגולציה של מערכת התכנון בעיר. "צריך להבין איך הדבר עובד. זה לא שונה ממקומות אחרים בעולם, רק עם דרישות יותר מחמירות. צריך להיות קשוב מבחינה הנדסית לכוחות השוק. אנחנו לא מביאים ידע הנדסי מיוחד, הכל זה אנשים שאת שירותיהם אנחנו והשותף שלנו שוכרים".

"כוח אדם, ידע וביקושים"

"בסופו של דבר, אני מאמין שדרום-מזרח אסיה היא הדבר הבא", אומר גרינפלד, "לדעתי, הגענו לפה בזמן. החדירה לשוק היתה קשה מאוד, אבל אחרי שמכירים אותך, כבר יותר קל. התחלנו בקטן והתרחבנו. אנו מתמקדים בהרחבת הפעילות בסין ובגיאוניה, לתחום המסחרי ואחר כך למשרדים.

"אני מאמין שהאזור ישגשג. יש פה כל מה שנדרש: כוח אדם זמין, ידע וביקושים. עם הזמן יגיעו לסין יותר ישראלים. הם יגלו שזו עבודה לא קלה, תשאלו את היבואנים ואת היצואנים - אבל מי שמתאמץ יצליח", מסכם בעל השליטה בקרדן.

"הארץ"

חלוקת מלגות 2007-2008

חלוקת מלגות לילדים, נכדים ונינים של יוצאי סין, חברי איגוד יוצאי סין (לא כולל בני/בנות זוגם), הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל בלבד, תיערך בחנוכה, ביום שלישי 11 בדצמבר 2007.

המעוניינים בקבלת המלגה והעומדים בתנאים הנ"ל, מתבקשים למלא ולהעביר "טופס בקשה למלגה", בליווי מסמכים נדרשים למשרדי איגוד יוצאי סין, ת"ד 29786 תל אביב 61297, או בפקס 03-5161631 או בדוא"ל: igud-sin@013.net ה-15 באוקטובר 2007. טפסי בקשה שיתקבלו לאחר תאריך זה לא יענו.

ניתן לקבל את טופס הבקשה ע"י פנייה למשרדי האיגוד בטלפון 03-5171997 או בדוא"ל. לאחר קבלת הטופס והמסמכים, תידון הבקשה ותאושר ע"י ועדת המלגות של איגוד יוצאי סין.

סטודנטים שבקשותיהם תאושרנה, יקבלו הזמנה לטקס חלוקת המלגות. נוכחות בטקס - תנאי לקבלת המלגה.

רופא המחנה

16 שנה בבריית המועצות

ד"ר אברהם קאופמן, המשך מגיליון 392 מתוך ספרו בשם זה

פרק עשירי

בסוף ינואר 1949 הודיעוני כי משלחים אותי ב"אטאפ", למחנה אחר. שבועיים קודם לכן הגיעו לקארבאס רופאה ואחד המפקדים של הנהלת המחנות האזורית על מנת לבחור בכוח-עבודה למחנה קנגיר. לשם כך נקבעה ועדה מיוחדת ומתפקידה היה לקבוע את כושר העבודה של העצירים. באזור הנשים שימשתי אף אני חבר באותה ועדה. מששמעו השניים את שמי אמרו לי:

"צריכים אנו לך, אתה תיסע אלינו!..."
"לאן זה אליכם?...?"

"למכרה... בג'סקאזגאן... רופא תהיה לנו..."
ה"אטאפ" מקארבאס היה בדרך ארבעה ימים. כ-70-60 איש היינו וביניהם שלושה רופאים. באחד מימי הנסיעה עמדה הרכבת שלנו שעה ארוכה בדרך, בערבה. על שום מה עצרה מנסוע אין אומרים, ואילו לצאת מהקרן אסור. מקץ ארבעה ימים הגענו לאי-שם. מתברר, כי היה זה מחנה קנגיר - השוכן כ-500 קילומטר צפונית מקראגאנדה. זה היה ב-31 בינואר 1949. ובכן שוב במקום חדש הנני, במחנה סובייטי חדש. את כל הבאים הכניסו לצריף - הסגר, ואילו אותנו, הרופאים, שיכנו בקטרקטין לרופאים, שם מצאנו שלושה חברים למקצוע... למחרת היום נקראתי אל מנהלת בית-החולים (יהודיה ממינסק שנידונה לעשר שנות מאסר). כעבור שנה פוטרה מתפקידה בהנהלת בית-החולים, שכן נאסר על אסירים - לשעבר לעבוד במחנות). היא הטילה עלי לשמש מנהל המחלקה הפנימית של בית החולים. קיבלתי חדר ליד משרד המחלקה הסניטרית, ויחד עמי שוכן בו מכרי הוותיק מבית-הסוהר בסברדלוסק ובמחנה קארבאס - המנתח הספרדי.

בית החולים של המחנה היה גדול למדי וכלל מחלקה כירורגית ושתי מחלקות פנימיות. קנגיר הוא מחנה גדול הכולל שני אזורים לגברים ואחד לנשים. כלואים בו למעלה מ-6000 אסירים. זהו מחנה "מיוחד" המיועד אך ורק לנידונים לפי סעיף 58 הווי אומר, לאסירים פוליטיים שנידונו בעוון "קונטר-רבולוציה", "בגידה במולדת", "ריגול", "פשיטה", "טרור", "סיוע לבורגנות העולמית", "שיתוף-פעולה עם המעצמות האימפריאליסטיות", "השתייכות לאלמנט מסוכן מבחינה סוציאלית". על סיפור הלצה אנטי-סובייטי, היכרות עם זרים, "סגידה למערב..."

ולא לפי כוחי. נוסף לכך היו יום-יום מובילים אותי, למשך שתיים לפחות, לסוצגורוד (עיר חדשה שעמדה בבנייה ושלאחר-מכן קראו לה ג'סקאזגאן החדשה) וגם לקנגיר העיר - לטפל בחולים שמחוץ למחנה. טיפולתי בכל בעלי השררה ובמשפחותיהם, החל במפקד המחנה וכלה באחרון המפקחים. בהמשך הזמן החלו להזמיני גם אנשי השלטון האזרחי, כמובן ברשיון מפקדי המחנה. יום-יום היו מסייעים אותי בעגלה או במכונית לטפל במהנדסים, במנהל-הבנק, במנהל - החשבונות, וזה בנוסף למפקד-המחנה. עבדתי לא פחות מ-16-17 שעות ביממה. היו באים אלי לבית-החולים במחנה גם תושבי הכפר עם ילדיהם החולים. טיפולתי בהם, שכן חייב הייתי לעשות כן. לא אחת דרשו ממני לפנות בבית החולים חדר מיוחד לחולה, נכבד, ואני אישית הייתי חייב לטפל בו. במחלקה שלי היו שלשה חדרים, שבאחד מהם גרתי, ושנים היו מיועדים לחולים קשים. לא אחת היה עלי למסור אחד החדרים לחולים מן החוץ, שלא רצו להיזקק לשירותו של בית החולים האזרחי בעיר והיו מקבלים מהשלטונות רשיון להתרפא בבית חולים של המחנה. נאלץ הייתי לטפל בהם, להעמיד לרשותם חדר מיוחד, להפריש להם ממלאי-התרופות הדל ולהעמיד לרשותם אחות קבועה. וכי יכולתי לסרב? הם אדונים ואילו האסירים אינם אלא משרתיים, הסרים למשמעתם...

יום אחד בא אלי מהנדס, יהודי, שנשלח מלנינגרד למשך שנתיים לעבודה בג'סקאזגאן. ילדו נפל למשכב והוא קיבל רשיון ממפקד המחנה לפנות אלי. בדקתי את הילד החולה, רשמתי את התרופה והיה בדעתי לחזור למחנה, אולם המהנדס ואשתו אינם מניחים לי ומזמינים לסעוד אתם פת-צהרים. כדי להעסיק את הלוואי האחראי לשובי למחנה האכילו במטבח גם אותו. המהנדס התגורר בבקתה קטנה בת שני חדרים, שהיו כמעט ריקים מריהוט, אך ארוחת-הצהרים היתה טובה. בשעת הסעודה החלפנו כמה מילים על נושאים יהודיים, הרדיפות על הציונים ואף על מדינת ישראל. חשתי כי לבם של האנשים האלה היה עמי... מקץ שלושה ימים באו אלי למחנה המהנדס ואשתו ועמם הילד שחזר לאיתנו, ולאות תודה שם אביו על שולחני קובץ סיפורים מובחרים מאת שלום עליכם בשפה הרוסית.

משטר חמור של בית-כלא שורר במחנה. האזור המיועד לנשים נמצא בין שני האזורים בהם משוכנים הגברים. סידור זה גרם לשררה טרדות רבות, שכן הגברים, ופעמים אף הנשים, היו עוברים בלילות מאזור לאזור. בשעות היום היו דרי האזורים נפגשים תכופות ליד גדר התיל שהפרידה ביניהם ולא היה בכוחם של השלטונות למנוע בעד הפגישות, עד שיום אחד החליטו לרכז את כל הגברים בשני אזורים סמוכים זה לזה ולהקים ביניהם לבין אזור-הנשים חומת אבן גבוהה. וכך עשו. אולם בית החולים של המחנה היה באזור שיועד לנשים, וגברים שנזקקו לו היו מובאים אליו. במרוצת הימים נפתח בית-חולים נוסף באחד מאזורי-הגברים, ורק לצורך ניתוחים היו מביאים את הגברים לאזור - הנשים. אולם גם חומה שהפרידה בין האזורים לא מנעה בעד המגע בין המינים, וגברים ואף נשים היו עוברים את החומה ונעזרים לשם כך בסולם חבלים. פעמים היו נתפסים והיו מקרים שהמשמר ירה לעבר המטפסים על הקיר.

בית החולים היה, כאמור, באזור הנשים, וכל הגברים, לרבות הרופאים, הורחקו מהאזור. נשארנו אני ורופא בקטריוולוג בלבד. שימשתי מנהל המחלקה הפנימית וכן רופא בית החולים לילדים שאף הם היו באזור הנשים. בבית הילדים היו 120 ילדים, כולם עד גיל שנתיים, רובם יונקים. הדאגה לבריאותם היתה מוטלת עלי. מדי פעם מקימות האמהות שערוריות, פורצות לבית הילדים ומבקשות לראות את ילדיהן. אולם לפי התקנות מותר לאמהות המניקות להיכנס לבית הילדים בשעות ההנקה בלבד, ואילו שאר האמהות הורשו לבקר בו אחת לשבוע. לא מעטות האמהות, שהרו במחנה לגבר מקרי וכאן ילדו את ה"ממזר" כלשונו הן. אך רבות גם הנשים שאבות ילדיהן היו בעליהן החוקיים. הן נאסרו בהיותן בהריון. תחילה אסרו את הבעל ולאחר-מכן את האישה, על אף היותה בחודש השישי או השביעי של ההריון, והיא ילדה כבר בהיותה במחנה.

עיסוקי בבית החולים גוזל ממני כמעט את כל היום ותכופות קוראים לי גם בלילות. גם העבודה במחלקה הפנימית, בה היו מאושפזים, כרגיל כ-150 חולים, העסיקה אותי שעות ארוכות. במחלקתי עבדו שתי רופאות בלבד ומתוך 150 החולות היה עלי לטפל ב-70-80 מהן. העבודה היתה רבה

באחד הימים נפל למשכב ה"אופיר" - הרי הוא נציג המג"ב במחנה, ונקראתי אליו. עם הבדיקה נתעורר אצלי חשד כי חלה בטיפוס הבטן והנני מייעץ לו להיכנס לבית החולים. הוא עומד על כך כי אאשפז אותו בבית החולים של המחנה וכי אני אישית אטפל בו. "ניסע אליך", אומר ה"אופיר", "תן לי חדר מיוחד במחלקתך..." עינתי, כי לא מכבר הוצאה הוראה חדשה, לפיה מותר לאשפז בבית החולים של המחנה אסירים בלבד. ה"אופיר", קצין בדרגת קפיטן, מצטרח:

"מיהו זה שיכול לאסור עלי את הדבר?.. אני נוסע יחד עמך לבית החולים ומיד..."

שה שבעות היה מאושפז בבית החולים בחדר מיוחד קצין זה שאף הוא היה יהודי. יום-יום, באין איש בחדר היינו משוחחים בעניינים יהודיים, בילדותו למד ב"חדר", עדיין זוכר הוא הרבה מגירסא דינקותא, וברגש של חיבה היה מעלה זיכרונות מימים עברו. אשתו אף היא יהודיה, באה יום-יום לבקרו, ובהזדמנות אמרה לי כי בעלה הוא "יהודי טוב..."

יום אחד שכבתי על מיטתי בחדר. נכנסה האחות ואמרה:

"דוקטור, ה'אופיר' מבקש לראותך..."

נכנסתי לחדרו ומצאתי שם את אשתו. השולחן שלידי מיטתו היה מכוסה מפה לבנה ועליו בקבוק יין ודברי מאפה. האישה נועלת את הדלת, מבקשת ממני לשבת ואומרת:

"חג שבועות היום ומן הדין שנחגוג..."

מזגה לכוסות מן היין: "חג שמח!" לגמנו וקינחנו. כך, באורח בלתי-צפוי, חגגתי את חג השבועות...

ה"אופיר" הזה אהוד על העצירים על אף התפקיד הבלתי נעים שהוא ממלא, ובשדרך כלל מטיל חיתתו על האסירים ומעורר את שנאתם. בימי ה"אופיר" הקודם, שאף הוא יהודי היה, היה בית המעצר שבמחנה תמיד מלא מפה אל פה, שכן היה חובש בו אנשים על כל עבירה קלה. ואילו עכשיו היה בית המעצר כמעט תמיד ריק מאדם. מקץ כמה זמן הועבר ה"אופיר" למחנה אחר. בין בעלי השררה במחנה היו יהודים לא מעטים. אומרים, כי את הקצינים היהודים בצבא האדום היו משלחים ככוונה תחילה למחנות, לשרת בהם בתפקידים שבדרך הטבע מעוררים את שנאת העצירים. כמעט בכל המחנות, בהם נזדמן לי להיות, פגשתי קצינים יהודים בתפקיד של מנהלי-מחנות, ממונים על האספקה, על שירותי התברואה, וגם בין ה"אופירים" היו יהודים.

גם בין האסירים במחנה קנגיר היו יהודים וגם כאן מעלימים אחדים את יהדותם. בין הנשים היו כעשר יהודיות. אחת היתה אסורה בעוון היותה אחותו של משורר יהודי, שהיה מעסקני הוועד היהודי האנטי-פאשיסטי. לאחר שנאסר, נאסרה אף היא וקצבו לה שבע שנות מאסר. את אחיה פקד ב-1952 גורלם של רוב הסופרים היהודים...

במחלקה שלי מאושפזת בחורה, כבת 22. ארשת של עצבות נסוכה תמיד על פניה. אינה מדברת עם איש, מתבודדת, גם במחלקה וגם בחצר בשעת הטיוול. לכד, תמיד לבד, ערב אחד בזמן ביקור חולים היא פונה אלי:

"עוד זמן רב צריכה אני לשכב בבית החולים?..."

"משום מה את שואלת?..."

"הייתי רוצה לשוחח אתך, דוקטור..."

"בבקשה, לאחר הביקור..."

הבחורה, יהודיה מאוקראינה, מספרת על המוצאות אותה. בערים רבות באוקראינה קיימים חוגי נוער יהודי, העוסקים במחירת בלימוד השפה העברית ותולדות עם ישראל. היא נמנתה עם אחד החוגים האלה. מישהו הלשין עליהם והסגרים לשלטונות, ורבים נאסרו בעוון "פשע" זה, נשפטו לפי סעיף 58, סעיף קטן 10, ולכל אחד קצבו עשר שנות מחנה עבודה. לאחר שישבה כמחצית השנה במעצר מוקדם, נידונה אף היא לעשר שנות מחנה ונשלחה לקנגיר. צעירה משכילה, ערה ועצבנית מאוד היתה. יום-יום, בהפסקת העבודה, שעה שהנני מטייל בחצר בית החולים, היא ניגשת אלי ומבקשת לשמוע על חיי היהודים, על בעיות יהודיות, על ציונות, והיתה מספרת לי על הלך רוחם של חלק מהנוער היהודי באוקראינה, על המפנה שחל בדעותיהם עם קום מדינת ישראל ועל כך מה רב רצונם להיות בין בונים... אולם הגורל החליט אחרת... הייתה מסיימת דמועת פנים. החיים במחנה מעיקים עליה ומתישים את כוחה. לעתים קרובות היתה ממררת בכי. תקופה ארוכה אשפזתי אותה בבית החולים ומשהבריאה ועמדה לעזבו קבעתי ואישרתי, כי אין היא מסוגלת לעבודה פיזית קשה. היא נשארה לעבוד באזור ועסקה בעבודה גופנית קלה בחצר בית החולים. עשיתי ככל שיכולתי כדי שלא תישלח לעבודה גופנית קשה, שכן לא היתה עומדת בה מבחינה נפשית. מה עלה בגורלה לא ידוע לי.

ב-1950 העבירוני למחנה אחר ומאז לא ראיתיה.

היו עוד נשים יהודיות במחנה, מהן שתפסו עמדות נכבדות בברית-המועצות ואף היו חברות במפלגה הקומוניסטית. אחת מהן משפטנית במקצועה, עמדה בראש טרוסט גדול. היא נכלאה משום שהיתה אחת לקומוניסט ידוע, גנרל בצבא האדום, שב-1936, בתקופת יז'וב, הוצא להורג... גם בעלה של האישה חוסל באותם ימים. אחדות מהן מרצות כבר את תקופת המאסר השנייה. לאחר שהיו כלואות עשר שנים יצאו לחופשי ומקץ חודש ימים נאסרו שוב, נשפטו על אותה אשמה עצמה, לפי אותו סעיף אישום עצמו - הסעיף 58 - ונידונו לעשר שנות מחנה נוספות. רבים היו המקרים האלה... רבים מאוד...

במחנה קיימת ספרייה וחדר קריאה. דלה מאד. "פראבדה" ו"איזבסטיה" מתקבלים בעותק אחד באיחור של 7-8 ימים. הנני קורא בעיקר

את העמוד האחרון, בו מתפרסמות ידיעות מחוץ-לארץ. אף כי הידיעות מצונזרות היו ולא תמיד תואמות את האמת, הנני קורא בהן, שכן עיתונים אחרים אין. גיליונות העיתון בהם מתפרסמת תמונתו של סטאלין אין מוסרים לספריה, שמא יחמוד מישהו לצון ויתעלל, חס וחלילה, ב"הוד מעלתו". בין העצירים במחנה היה אחד שנידון לפי סעיף קטן 8, של סעיף 58, הדין בטרור. אדם זה קרע וחתך בסכין את תמונתו של סטאלין שהיתה תלויה על הקיר. בעוון מעשה "טרור" זה, זוהי אמת לאמיתה...

אחת האמיתות של המציאות הסובייטית.

ימים של אי שקט נתרגשו ובאו על המחנה. בית המעצר מלא עד אפס מקום. מדי פעם בפעם מביאים למשפט אסירים בעוון פשעים שבוצעו במחנה גופא. משורר שהיה בין כלואי המחנה הובא למשפט על שום שבשכבו בערב על משכבו קרא באזני "חוג ספרות" משיריו. השירים היו, כביכול, חדורים רוח "אנטי-סובייטית" ו"החוג הספרותי" אינו אלא ארגון חשאי, אנטי-מהפכני. למשפט הובאו ששה עצירים שהיו, כביכול, מתכנסים במרפאה וביניהם הרופאה והאחות שאף הן נחשדו בהשתייכות לחוג. כולם נכלאו בבית הסוהר, ולאחר שהיו עצורים קרוב לחודש, נשפטו ונידונו - המשורר ל-25 שנות מאסר, ואילו האחרים ל-15, וזה נוסף על תקופת המאסר הקודמת. בחורה אחת מבין הנאשמים יצאה זכאית מלפני השופטים. אומרים, כי הסגירה את האחרים.

אחת הרופאות נתנה לי לקרוא את השירים. קראתי, ולא מצאתי בהם כל דבר "אנטי-מהפכני". אולם הייתכן לשיר שיר תהילה לחופש ולדרור שעה שהנך נתון באזיקים? האם אפשר לשיר על מרחבי המולדת שעה שהנך כלוא מאחורי גדר-תיל? עבדות והרהורים על חופש - אין אלה עולים בקנה אחד...

משפטים מסוג זה היו בגדר חזיון נפרץ במחנות. עמית, רופא, שבעבר שימש שר הבריאות באחת הרפובליקות הסובייטיות, חבר ותיק במפלגה הקומוניסטית, נידון בזמנו ל-15 שנות מחנה עבודה ולאחר שכבר היה כלוא 6 שנים, פסקו לו עשר שנים נוספות, על שאמר מתוך חוסר זהירות, דבר כלשהו שהיה בו משום "קונטר-רבולוציה", כביכול.

ג

יום אחד קרא לי אחד החוקרים. הכרתי אותו, שכן פעם אחת הוזמנתי אל דירתו כדי לטפל בילדו החולה. הובאתי לביתו שבמחנה. לבית זה קוראים האסירים משום - מה "בית הערמה", ושעה שהאסירה המשרתת בו נכנסה לאחד הצריפים, נתקף כל אחד פחד - שמא אותו היא באה להזמין ל"בית הערמה". החוקר מראה לי תצלומיהן של שלוש נשים. אינני מכיר אף אחת מהן. אולם החוקר טוען כי אחת מהן מכיר אני, זו שתצלומה נמצא בין שני האחרים.

"אתה מכירה יפה ואף היא מכירה אותך ורבות סיפרה לנו עליך..."
אני עונה בתוקף, כי איני מכיר את האישה. החוקר שואל אם הכרתי את מר א'.
"כן אותו הכרתי... לפני עשרים שנה עקר מחרבין לארץ ישראל ומאז איני יודע עליו דבר..."
"ואת בתו הכרתי?..." שואל החוקר.
"אינני זוכר..."
"ובכן" אומר החוקר בהצביעו על התמונה "זוהי בתו - והיא מכירה אותך היטב..."
מזר הדבר, שכן האישה עלתה יחד עם אביה לארץ ישראל. כיצד בא תצלומה לידי המג"ב? לאלוהים פתרונים!.. ושוב לא נחקרתי אודותיה ועד היום לא נתגלה לי הסוד.
החיים במחנה נעשים קשים מיום ליום, הגבלות, איסורים, התעללות, מחסור. גזרה חדשה יצאה מלפני השררה: אוסרים ללבוש את הבגדים הפרטיים, כי אם רק את "מד" בית הכלא. ובעוון לבישת בגדים אזרחיים כולאים את האסיר למשך כמה יממות לצינוק והמזון היחיד שהוא מקבל - 300 גרם לחם ומים.
הנשים מקבלות חולצות, חצאיות ומעיל, אולם אין הן מותרות על מלבושיהן ועל רקע זה פורצות תכופות שערוריות. המפקחים רודפים אחריהן גוררים אותן ל"בית הערמה" וכולאים בצינוק. גם בצריפים מחפשים אחר בגדים פרטיים ומשמוצאים נוטלים הכל בכוח. מקץ כמה זמן גזרו השלטונות להתפיר על בגדי האסירים מספרים - על הכובע, על גב האפודה, המעיל, החולצה והמכנסים. האסיר מתכסה מכף רגל ועד ראש מספרים "מאירים עיניים", בני ארבע או חמש ספרות. ואם יחסר, חס וחלילה, מספר על אחד מחלקי הלבוש - מענישים בצינוק. לא הנחתי לתפור מספרים על בגדי והודעתי למפקד המחנה, כי לא אסכים לנסוע אל מחוץ לאזור, לטפל בחולים בעיר, אם אנוס אהיה לשאת מלבושי "אות קין". המפקד טרף בראשו, בלי לענות דבר, ובסופו של דבר - "קישטו" לי זוג מכנסים אחד בלבד. רק ב-1954, לאחר מותו של סטאלין, בוטלה "גזירת המספרים" על בגדי האסירים.
מדי ערב, לאחר ספירת האסירים, נועלים את דלתות הצריפים על מנעול ובריש עד שעה שש בבוקר. העצורים סובלים מחום, בייחוד בלילות הקיץ החמים. החלונות מסורגים סורגים צפופים. בכל צריף משוכנים כ-800 איש. גם את צריפי בית החולים נועלים ואף הרופא התורני אינו יכול לעזבו בשעות הלילה. בחצות פותחים את דלתות בית החולים והרופא התורני בלויית המפקח התורני עורכים ביקור-לילה בצריפים, ולאחר מכן מחזירים את הרופא לצריף ונועלים את הדלת עד הבוקר. לא אחת העירו הרופאים לממונים עליהם, כי בלילות נמנע מהם להגיש עזרה לחולים, שכן אין הרופא יכול לצאת מצריפו הנעול. אולם כל פניותינו לא הועילו - "אסור!" לילה אחד הייתי בתורנות. לפתע הנני שומע דפיקות וצעקות בוקעות ועולות

מהצריף השכן:
"הצילו!...! אדם 0000!"
אולם הנני כלוא בצריף ואיני יכול לצאת. התחלתי אף אני לדפוק על הדלת והאחות צועקת מבעד האשנב. גם החולים הרימו קול צעקה. כמחצית השעה דפקנו וצעקנו, עד שהגיע המפקח התורני אשר ישן, כנראה, שנת ישנים באחד הצריפים המרוחקים. הוא פתח את צריפנו ויחד עמו מיהרתי לצריף השכן. קבעתי אצל אחד העצירים דלקת חריפה של המעי העיוור, הזעקתי את המנתח והחולה נותח בדחיפות. למחרת בבוקר בשעת "חמש הדקות" דווחתי על המקרה (יום יום מתכנסים הממונים על בית החולים למשך "חמש דקות" והרופא התורני היה מדווח בפניהם על אירועי היממה שעברה - מספר החולים החדשים שנסופו, כמה חולים עזבו, מקרי-מוות וכדומה. "חמש דקות" אלו ארכו כרגיל קרוב לשעה). סיפרתי על הניתוח הדחוף והעילתי מחדש את הדרישה לבלי לנעול את צריף בית החולים. מנהל המחלקה הסניטרית השיב: "מה אוכל לעשות? הרי אין הוראה לבלי לנעול את העצירים למשך הלילה..."
עם גמר הישיבה הוסיף ואמר:
"ואם יברח מישהו, מי ישא באחריות?!"
דבר לא שונה וכמקודם הוסיפו לנעול את בית החולים על שבעה בריחים.
מקץ שבוע ימים לאחר אותו מקרה, קרא לי מפקד המחנה ללשכתו. בתו נפלה למשכב והוא מבקשני לנסוע לביתו. בדרך סיפרתי לו על המקרה. הוא לא ידע דבר על כך ותמה כי הקצין התורני לא דיווח לו. אמרתי לו: "תכן כי הקצין התורני לא ידע על כך, הלא היינו כלואים בצריף ולא יכולנו להודיע לו..."
ניכר היה כי מפקד המחנה חוכך בדעתו. אין זאת כי גם הוא נרתע מפני ה"אסור!"
הוא מעלה הצעה, כי ליד צריפי בית החולים, המרוחקים קמעה משאר כל הצריפים, יעמוד משך כל שעות הלילה מפקח תורני, אולם לאחר הרהור שני מאיל הוא להסכים לבלי לנעול את צריף בית החולים, בתנאי שהרופאים ישגיחו כי לא יופר בו הסדר והכל יתנהל "כהלכה". אפס במחנות אחרים, אליהם נקלעתי במרוצת הימים, היו צריפי בית החולים נעולים, ולא אחת קרו משום כך מקרי אסון. רק לאחר מותו של סטאלין הסירו מעל חלונות בית החולים את הסורגים, ושוב לא נעלו את הרופאים למשך שעות הלילה.
אף כי הנני אחראי למחלקה הפנימית ולבית החולים לילדים "מציעים" לי, יותר נכון, פוקדים עלי לנהל גם שתי מחלקות-משנה במחלקה הכירורגית, שמספר החולות בהן מגיע ל-50. את ביקורי הראשון במחלקות החדשות ערכתי בלווית מנהלת בית החולים ושתי אחיות. בעברי באחת מהן נשמעה לפתע צעקה קורעת לב. אחת החולות קוראת בשמי ופורצת בכי היסטרי. מלווי מבטים בי בתמיהה. קרבתי אל האישה. היא כורעת במיטתה על ברכיה. פושטת לעברי את זרועותיה ומתייפחת.

חרבין - יוני 2007

בפארק ע"ש סטלין

אימוני טאי צ'י על שפת הנהר סונגרי

יוסי קליין בארמון הקרח

רוני וינרמן ע"י פסל מקרח

הליכה רגלית על פני נהר סונגרי מול קיטייסקאיה אוליצה

כך נראת פינה באי השמש "זאטון"

חגיגות מאה שנה להגעת היהודים לשנחאי-בינלאומית

רינה קרסנו / מרוסית יהודית סנדל

הרשו לי לספר לכם על חיי בשנחאי, שם נולדתי בשנת 1923. חיי עברו בעיר מופלאה זו, בתקופה של שינויים פוליטיים גדולים - החל מהתקופה הקולוניאלית, כיבוש העיר על ידי יפן, מלחמה באוקיינוס השקט, ולסיום - הולדת הרפובליקה הסינית העממית.

הורי היו מיהודי רוסיה וחסרי נתינות. הם היו בין הראשונים שהגיעו לעיר. ניתן להם הכינוי "זקני העיר". אבי היה עיתונאי צעיר, שנפל בידי הכבוד לראיין את אבי סין המודרנית, דוקטור סון יט-סו.

על מנת להבין את מעמדה של העיר שנחאי, יש צורך לערוך סיור בהיסטוריה המוקדמת של העיר. במחצית הראשונה של המאה ה-19 ארצות מערב אירופה ובראשם בריטניה רכשו בקנה מידה גדול סחורות מסין - תה, תבלינים, משי, ועוד מוצרים אחרים. אך למרבה הצער, סין לא הייתה מעוניינת ביבוא, ועל אף כניסת כלי כסף מבריטניה לסיין, בבנקים הבריטיים לא היה בנמצא מטבע סיני. האניות האנגליות שהגיעו לסיין לרכישת סחורה נאלצו להביא עמם בתחתית הספינה לבנים שפורקו בנמל, ולאחר שפורקו ברחוב בונד, השתמשו בהם לבניה באזור הבריטי של העיר.

על מנת לאכוף את האיסור המוחלט בסחר משותף, החלה בריטניה לשם איזון לייבא לסיין אופיום תוצרת הודו. הודו באותה תקופה הייתה תחת השלטון הקולוניאלי הבריטי. ההכנסה ממכירת האופיום הייתה אדירה, כתוצאה מכך אלפי סינים, כולל משפחת הקיסר הפכו לנרקומנים. המצב התדרדר עד כדי כך, שסין החליטה לאסור כניסת אניות עם אופיום לסיין. פרצה מלחמת אופיום אשר כבר מתחילתה הבטיחה ניצחון על סין בזכות הנשק שהיה בידי הבריטים. תבוסת סין הביאה לחתימת חוזה ננקין המשפיל ב-1842. לסיין, היה זה מסמך בהחלט לא צודק, דוגמא מעציבה כאשר הכוח קובע ומנצח.

סין נאלצה לפתוח חמישה נמלים על מנת לייבא סחורה מארצות שונות ובין הנמלים הייתה שנחאי.

בנוסף, קיבלה בריטניה מעמד מועדף, אשר העניק לה יתרונות מיוחדים. בחלקים מה"עוגה" הסינית התחלקו גם ארה"ב, צרפת, גרמניה ורוסיה.

כל אחת מהארצות הללו, שלטה ברובע משלה בשנחאי וניהלה בתי משפט, משטרה,

בתי ספר, צבא, והשליטה חוקי מס. על כן, כל איש בשנחאי התגורר כביכול באחת מארצות הזרות, ורק תנאי עיקרי אחד עמד מעל הכל, נושא - היהודים, אשר נסו על נפשם מפורעים. כאן לא היו חוקים מגבילים לכניסה לסיין ולא היה צורך באשרה. כל תושב יכול היה על פי החלטתו לבחור לעצמו רובע למגורים והכל היה תלוי באפשרויותיו הכלכליות.

האנגלים והאמריקנים ראו ברובע שהיה תחת שלטונם התנחלות בינלאומית, צרפתיים - רובע בעל זיכיון צרפתי.

מאחר והורי התגוררו ברובע הצרפתי, למדתי בבית ספר צרפתי, ומאוחר יותר באוניברסיטה שהנהלתה הייתה צרפתית-ישועית. שפת הלמוד הייתה צרפתית, השפה השנייה אנגלית. תוצאות המבחנים עם סיום הלימודים במכללות הועברו לצרפת לקבלת ציונים, התעודות שימשו להמשך הלימודים באוניברסיטאות צרפתיות.

אך במשך תקופה של 19 שנות לימוד לא למדנו מעולם את השפה הסינית. לא נכחתי בכתה בה למדו את השפה, לא למדתי את התרבות הסינית, ולדאבוני הרב איני שולטת בשפה הסינית, אם כי אני שולטת במספר שפות זרות.

השלטונות הצרפתיים ברובע שלהם ציינו את יום הבסטיליה, יום חתימת החוזה לסיום מלחמת העולם הראשונה. בימי חג, ברחוב הראשי של הרובע - אבניו ז'ופר, תלו את דגלי צרפת, תזמורת ביצעה את ה"מרסלז'יז", מצעד של הצבא הצרפתי צעד לאורך הרובע. בנקים, בתי ספר, משרדים היו סגורים באותם הימים. בתוך האולמות הארכיטקטוניים המופלאים של המועדון הצרפתי התקיימו נשפים נפלאים. רצפת האולם שנועדה לריקודים הונחה על קפיצים מיוחדים, אשר הוסיפו נוי לזוגות המחוללים.

בן דודי למד בבית ספר אנגלי בהתנחלות הבינלאומית וחינוכו היה מושתת על תקנים אנגליים. עם סיום הלימודים התקבלו הבוגרים לקמברידג' לאחר מבחנים על פי התקן האנגלי. הלימודים בבית הספר היהודי בשנחאי התקיימו על פי התכנית בבתי הספר האנגליים והמבחנים היו זהים בהתאם. ההבדל התבסס בתוספת של לימודי השפה העברית ועל בסיס יהודי דתי.

גזרה שווה חלה על חגים ומועדים שונים בימי חג לאומיים של בריטניה, לדוגמא, יום

הולדתו של המלך. באותם ימים מלך סבה של המלכה אליזבת, ומאוחר יותר אביה. ביום סנט-ג'ורג' נערכו נשפים, תחרויות כדור רגל וקריקט, מרוץ סוסים בהם לקחו חלק סוסי פוני מונגוליים.

חברות אנגליות שחתמו על חוזה עבודה עם רווק אנגלי כללו בחוזה "חוקי נישואין", על פי הם חייב הרווק להישאר ברווקותו בין 3 ל-7 שנים. מאוחר יותר רואינה הכלה או חברתו של הרווק על מנת להחליט האם היא מתאימה להיות רעייתו. אם לאישה הנבחרת לא הייתה אזרחות או שמא הייתה סינית, או סינית למחצה, לא ניתנה הסכמה לנישואין, ובמקרים מסויימים נשלח הרווק למולדתו או הועבר לחברת בת מרוחקת.

חלק מידידי למדו בבית ספר אמריקני. שם הסדרים והחוקים חפפו לאלו שבארה"ב. לאמריקנים היו ארגונים משלהם, כנסיות ומועדונים. בשנחאי היה בסיס לחטיבה הרביעית של המרינס. זמן קצר לפני פרל-הרבור הועברו חלק מהחיילים לפיליפינים ורבים מהם מצאו שם את מותם. בזמן מצעד הפרידה מהמרינס, שנערך לאורך רחוב בבלינג-בל וננקין רוד וליד רייס-קורס עמדו 50 סייטים עם דגלי ארה"ב וכל אחד אחז בסוס.

בשנחאי התגוררו גם אנשים מלאומים שונים: רוסים, גרמנים, איטלקים, יוונים, ארמנים, סורים, פורטוגלים. כל אחד מהלאומים הללו שמר על המסורת שלו, וציין את חגיו וכולם התגאו ביחודם הלאומי.

למרבה הצער, על הסינים נאסר להיות חברים ברוב המועדונים הזרים שבעיר. בארצם, הם מצאו עצמם בדרוג החברתי הנמוך ביותר. רבים מהמקומות הציבוריים, למשל מועדון "הגרנד" ותיאטרון "קולומביה" וכן פארקים רבים היו סגורים בפני האוכלוסייה הסינית.... תופעה מחרידה שלצער, לא הייתה חריגה בתקופה הקולוניאלית.

זמן קצר לאחר חתימת חוזה ננקין, החלו להגיע לסיין יהודים ספרדים. היו אלו יהודים בודדים, בעלי ממון רב, וככל אנשי העסקים עסקו בחיפוש מקורות חדשים להשקעה ולפתוח יחסי מסחר כלכליים. החברה היהודית הראשונה שהוקמה הייתה של דוד ששון. ששון הגיע לראשונה מעיראק, מקום בו רדפו אחר יהודים, לעיר בומביי אשר בהודו ובמהרה הפך לנשיא של הקהילה היהודית

בבומביי. ששון היה יהודי ארטודוקסי, אדם דתי שזכה לכבוד בשנחאי. שנים רבות קודם לכן, ערכתי מחקר עבור ספרי, ונתקלתי במאמר שפורסם בעיתון צרפתי משנת 1876, שם נכתב על ששון וכיצד מצא עניין בשנחאי. למרות עושרו ומעמדו, הקפיד ששון למלא באופן אישי תפקידים פשוטים, כמו, ביקור יום יומי בדואר לקבלת מכתבים.

ב-1844 הוא שם לב, שאיש עסקים אנגלי, מתחרהו, קיבל בדואר חומר רב משנחאי. לאחר חקירה גיאוגרפית, מצא שהעיר שוכנת ליד נהר, קרובה לים, והניח ששנחאי תהיה מקום מועדף להרחבת עסקיו ושלח לשם את בנו, אשר ב-1845 פתח משרד יהודי ראשון של החברה. יש לציין, שהעסק פרח מתחילתו.

כל עובדי ששון בבומביי, התחייבו לבקר ללא תשלום בבית ספר מיוחד בו נלמדו השפות אנגלית, ערבית, עברית, והודית. ספרי הלמוד חולקו חינם. לפני העזיבה לשנחאי כל הפקידים למדו את אמנות השחיתה, מאחר ועל פי הכללים הבשר חייב להיות כשר. המלמד שנשכר על ידי ששון היה שוחט זקן, אשר עבר מבחן מקדים על מנת לקבל תעודת שוחט מוסמך. מסמך כזה משנת 1890 ראיתי במו ימי.

משפחת ששון הכניסה מטען אישי לחיזוק הקהילה הספרדית בעיר ולפתוחה הכלכלי. הם בנו בניינים שונים כמו מלון "קאטאי", היום שונה שמו ל"מיר" (שלום), בית כנסת "אוהל רחל" - בניין שקיים גם היום.

משפחות ספרדיות עשירות אחרות היו - משפחת כדורי אשר השקיעו רבות במעשי צדקה - עזרו ליהודים ולסינים, סאילס חרדון בנה מבנה ארכיטקטוני מפואר ששימש לבית הכנסת "בית אהרון", אך המבנה לא נשמר. אולם השיש שבנה משרת היום את ילדי שנחאי.

בנעורי, נחשב סר ויקטור ששון לאחד הידענים של המשפחה, המאור הגדול של שנחאי. בבעלותו היו אורוות סוסים, הוא גידל סוסי מרוץ, ארגן תחרות יופי למיס שנחאי, ערך נשפים מפוארים ששמעם הגיע להונג-קונג, סינגפור ודלהי. יחד עם זאת, חלק סר ויקטור תשומת לב רבה ליהודים. מאוחר יותר, משהחלו להגיע פליטים מאירופה, הוא עזר במציאת מגורים, מצרכים, עבודה והעניק הלוואות כספיות קטנות.

יהודי רוסיה החלו להגיע לסין בסוף המאה ה-19, לאחר פרעות, רעב ומלחמת אזרחים. בשנות העשרים, חלק מהציונים שהיו בדרך לפלשתינה ולא יכלו להמשיך בדרכם, נשאו בשנחאי. אחד מהם היה אבי, אשר לא יכול היה לעזוב את שנחאי, מאחר ונזקק לכסף על מנת לעבור ניתוח תוספתן.

בתקופה הראשונה, היהודים הרוסיים היו חלק מוועד המהגרים הרוסיים של שנחאי - ארגון זה נוסד ב-1926 לאחר הגעת שלוש

ספינות עם קוזקים ועם מהגרים רוסיים, שנסו על נפשם לאחר מלחמת האזרחים ברוסיה. רבים מהבאים היו אנטישמים, וכמובן, שהיהודים לא יכלו לחוש עצמם בטוחים בקרבם. עם גידול מספר היהודים הרוסיים ב-1932, לאחר מאמצים משותפים, נוסדה בשנחאי קהילה יהודית - אגודת יהודים אשכנזים של העיר שנחאי. הארגון קיבל אשור רשמי משלטונות העיר.

ליהודים הרוסיים היה מרכז מעולה, מועדון יהודי (היום - קונסרבטוריון), שהפך למרכז החיים היהודיים בעיר. במועדון נפגשו ציונים, התארגנה עזרה הדדית לנזקקים, הוקמה ספרייה מצויינת וחוג לדרמה. בתוך העדה השתתפו גם רוסיים. אחד מידידי אבי, רוסי במוצאו, תרם ספרים רבים לספרייה. ספרים שנגעו בנושאי היהדות נתרמו מספרייתו הפרטית של הרב אשכנזי, מחסידי לובביץ'.

הוא הגיע מולדיבוסטוק על פי הזמנה של ידידו הקרוב - סבי, ומאוחר יותר השתתף בקבורתו. הרב אשכנזי היה בעל סמכות עליונה. היו לו קשרים טובים עם הקהילה הספרדית, ומאוחר יותר היה מכובד על היפנים הכובשים. רעייתו נמנתה על משפחת סולובייצ'ק הידועה. גם היא הייתה אדם נפלא אשר מיודעיה רכשו לה כבוד רב.

ב-1942, ברובע הצרפתי בנו היהודים בית כנסת משלהם. ב-1937 החלו להגיע לשנחאי הפליטים היהודיים הראשונים שנמלטו מהנאצים. הייתה זו הכרות ראשונית בין אנשי שנחאי לעדים חיים למאורעות הקשים המתרחשים הרחק מהעיר. ניתן היה לזהות את הפליטים על פי לבושם. אופנת המקומיים נשאה אופי הוליוודי, והבאים לבשו חליפות דו צדדיות, נערות מאוסטריה התקשטו בבגדים פרחוניים - בגדים מסוג זה ראינו רק בקרנבלים.

יהודי שנחאי, רוסיים וספרדים התארגנו יחדיו להושתת עזרה לפליטי אירופה. הורי ידידיהם, השקיעו מאמצים אדירים על מנת לעזור ולו במקצת לאנשים שהגיעו לאחר תלאות קשות. הם הזמנו באופן קבוע לארוחות צהריים, ילדים, ואני ביניהם, אספו בגדים וחילקו לנזקקים. הוגשו ארוחות חינם במטבחים שנפתחו, רבים עבדו יום ולילה בתוך הקהילה על מנת לפתור בעיות רבות שצצו מידי יום.

אך עם החמרת המצב הפוליטי והכלכלי בעיר, התדרדר מצבם של הפליטים. אחת הבעיות הייתה חוסר שליטה מוחלטת בשפה האנגלית - שפה בסיסית בין יהודי שנחאי. נראה להם מוזר לראות ילד גרמני-יהודי מוכר בבונד עתון גרמני Gelbe post.

חלק מהפליטים סבלו מדכאון. הם נקרעו ממשפחותיהם ומידידיהם, גורל יקיריהם שנשארו מאוחר לא נודע להם, הם רק יכלו לשער שהם נמצאים בתנאים קשים מנשוא. מחלות, כמו חולירע וטיפוס פשטו בקרב הפליטים. היה צורך במים רתוחים, ברחיצת

ירקות ופירות בתמיסות מיוחדות, גם דיזנטריה הלכה והתפשטה וכן ומחלות הקשורות במערכת המעיים.

בעיה נוספת נוצרה עם הגעתם של נאצים לשנחאי, שהפכו לאנשים לא רצויים ברחבי ארה"ב ודרום אמריקה. השגרירות הגרמנית הפיצה מכתב חוזר לכל החברות הגרמניות האוסר להעסיק פליטים יהודיים. האריים, אשר לא קבלו על עצמם חוק זה הוזהרו ששמותיהם ותצלומיהם ישלחו לארגונים הנאציים בגרמניה וישאו בעונשים כבדים.

ב-1939 מעל ל-1500 איש רוכזו בגטו באזור הונקוי, בקהילת "חיימה". האזור סבל זה מכבר מהכיבוש היפני בסין.

מאמצי הנאצים שהופנו להשמדת יהודים הטרידו מאד את היהודים הרוסיים. באותו זמן, כאשר באירופה נשרפו במדורות ספרים של סופרים יהודיים וגם ספרים בשפה העברית שהיו למורת רוחם של הנאצים ויחד עמם נפגעה התרבות היהודית, יהודי רוסיה בסין השקיעו מאמצים לתחייתה בסין בכלל ובשנחאי בפרט עם הקמת מעין "נווה מדבר של מחשבה ותרבות יהודית". לראשונה יצא לאור בשפה הרוסית, ומאוחר יותר באנגלית ובאידיש כתב העת היהודי "נשה ז'יזן" (חיינו) ובהם הודפסו ספורים מתורגמים של סופרים יהודים ידועים. כתב העת הופץ גם בחרובין ובטינצ'ין.

כאשר היה ברור, שעומדת לפרוץ מלחמה, התבקשו בעלי הדרכונים הזרים לשוב למולדתם. תושבי שנחאי שלא היה ברשותם דרכון וכן הפליטים יכלו רק לדאוג לבאות. מה ששייך לסינים, לדאבונם, אלפים מהם נפטרו ברחובות מרעב, קור ומחלות.

פרל-הרבור סינה לתמיד את פניה של שנחאי

ביום הבלתי נשכח בו התקיפה יפן את פרל-הרבור, בשנחאי שרר לילה. אני חזרתי לביתי לאחר ערב ריקודים אצל ידידי. כאשר חלפתי על פני בית הספר האמריקני, ראיתי שעל הבניין שומר חייל יפני. לרובה שלו חובר כידון מאיים, וברחוב עברה שיירה של משאיות עם חיילים יפניים. יפן מיד כבשה את כל שנחאי.

לשם זיהוי, אילצו היפנים את אויביהם כביכול ובראשם אמריקנים, אנגלים והולנדים לענוד על זרועם סרט בצבע אדום. מאוחר יותר הם נשלחו למחנות. היהודים הספרדים בעלי דרכון אנגלי, או אלו שהיו להם דרכונים קולוניאליים נאסרו גם הם.

אזרחי צרפת, תושבי שנחאי, שמצאו עצמם לאחר נפילת צרפת תחת שלטון וישי, לא חלה עליהם סכנת מעצר והם היו חופשיים. השלטונות היפניים, לא שינו את יחסם לחסרי האזרחות בשנחאי. הם היו חופשיים אך נתונים לחסדי הכובשים.

ב-1942 מספר ניכר של יהודים רוסיים ידועים בקרב הקהילה היהודית, נאסרו על ידי המשטרה היפנית "קמפיטאי". מוסד זה

יכול היה להשתוות לגסטפו ההיטלראי. את האסירים שיכנו בבית סוהר "ברינג' האוס", שם עברו התעללות ועינויים. אחד העצורים נפטר במהרה, אחרים שוחררו מאוחר יותר. לצערי, יושב ראש הקהילה היהודית מר בוריס תופז עבר במשך חודשים ארוכים עינויים וסבל רב. לאחר שחרורו נותר אדם חולה ושבור, ולא הצליח לחזור לבריאות תקינה. ניתן לומר, ששילם בבריאותו תוך הגנה על יהודי שנחאי.

בפברואר 1943 פרסמו השלטונות היפנים מנשר לצמצום אזורי מגורים ועסקים לאזרחים לחסרי נתינות. במנשר נאמר "פליטים חסרי נתינות נחשבים אלו שהגיעו מאירופה לשנחאי לאחר שנת 1937".

האזור שנותר למגורים היה למעשה גטו - הגטו הראשון בהיסטוריה של סין. יהודים, כמו הורי שהגיעו הרבה לפני שנת 1937 לא היו בין המוגבלים ברשיון מגורים. יש לציין, שבמנשר לא הוזכרה המילה "יהודי".

הפליטים, תושבי הגטו לא הורשו לעזבו אלא רק ברשיון מיוחד, כמו תעודה המוכיחה מקום עבודה מחוץ לגטו ונחיצותו של האיש במקום העבודה. היהודים הרוסיים והספרדים החלו מייד בחיפוש מקומות עבודה, לעתים מפוברקים, על מנת לעזור לפליטים. את הרשיון הנפיקו שני יפנים. אחד מהם, שמו גוייה העניק לעצמו את השם "מלך היהודים". הוא התמחה בסדרת התעללויות בפליטים, המצפים לרשיון מעבר. היה זה אדם בלתי צפוי, קטן קומה. יכול היה לצעוק, לסטור, לעתים מתוך זעם לעלות על שולחן. היפני השני, אוקורה, נתן רשיונות לתקופות ארוכות יותר. התנהגותו נראתה לכאורה ידידותית יותר, אך לא פחות מסוכנת, מאחר והיה מסוגל לשלוח כל אדם לבית סוהר ברחוב אוארד, שם התפשטה מחלת הטיפוס.

כל הפליטים שהתגוררו בגטו אולצו לשאת על בגדם סרט, ברוחב של שני סנטימטר וחצי. הסרטים היו בצבעים שונים. צבע כחול עבור אלה שהורשו לעזוב את הגטו לעבודה יום יומית במשך חודש, צבע ירוק - לשבוע, צהוב - יציאה ליום אחד בלבד. כל אדם שיצא מהגטו הצטייד בכרטיס-מעבר ועליו שרטוט מיוחד של הדרך שעליו לעשות, תוך ציון רחובות, הצטלבויות וכדומה.

בתקופה של הכיבוש היפני בשנחאי עשו היהודים כל שהיה ביכולתם לעזור, אך בעיר התגוררו כבר 20,000 איש. הצלת אנשים אלו הייתה אפשרית הודות לעזרה שבאה מהג'ונט שבראשה עמדה לאורה מרגוליס, שהלכה לעולמה בניו-יורק.

מרגוליס קבלה כספים מיהודים אמריקניים. ב-1942 היא הושמה בהסגר אך גם משם המשיכה את עבודתה. קשריה עם הקהילה היהודית-רוסית התקיימו בעזרתו של מר יוסף ביקטר. מרגוליס לקתה במחלה קשה ואושפזה בבית חולים בשנחאי. שם, תוך סיכון, ביקר אותה ביקטר. הפגישות התקיימו

תחת שמירה. הם דנו בדרכים לקבלת אמצעים מארה"ב דרך נציגים רשמיים של שווייץ ופורטוגל. בתנאי מלחמה היה זה הישג מרשים.

49 בניינים נוספים ליפול היו בגטו שנחאי. תנאי המגורים היו מחפירים. המבוגרים הגובלו לארוחה יומית אחת בעלת 1350 קלוריות, שהיו בהחלט בלתי מספיקות. הילדים קבלו תוספת של ארוחת ערב קלה. אלפי יהודים חלו במחלות מפאת רעב. המשפחות דחסו לפה כל מה שניתן היה למצוא, בישלו על תנורים שעמדו ברחובות, בסימטאות, במרפסות הסמוכות למקום מגוריהם. הם קנו מים לשתיה. שירותים ומים זורמים לא היו בנמצא.

למרות הקשיים, הלכו הילדים לבית הספר שהוקם על ידי משפחת כדורי, שמעו הרצאות על התרבות הסינית מפיו של הסינולוג פרופסור טון. כמו כן פעלה מכללה מקצועית, שהכשירה אנשים לעבודה, כמו אריגת שטיחים. הוקמה ספרייה בשפות גרמנית, פולנית, אנגלית ואידיש. יצאו לאור עיתונים בשפה גרמנית, וגם עיתון אחד בפולנית ואחד באידיש, טיבו של הנייר עליו הודפסו העיתונים היו גרוע.

הורי ואנשים אחרים חסרי נתינות לא נפגעו מהיפנים. היינו חסרי ארץ מולדת ועל כן לא היינו ברשימת אויבי יפן. אך נוצר צורך תמידי בחפוש אמצעי מחיה. אמא פתחה חנות לצעצועים, ריהוט לחדר ילדים ועוד, וכן חנות לבגדים בה עבדו חייטים סיניים ותפרו בגדי ילדים, תוך חיקוי בגדים מתוך כתבי עת הוליוודיים. לדוגמא, אופנת השמלות של הילדות הועתקה מבגדיה של השחקנית שירלי טמפל.

ככל שהלכו ותפחו הצווים מטעם שלטונות הכיבוש, כן גדל מאבק אנשי שנחאי נגד הגבלת מוצרים, אשר חסרונם הלך וגדל מיום ליום. לא עבר זמן רב עד אשר החלו בריטניה וארה"ב להפציץ את העיר. באחד הימים פרצו לדירתנו צמד יפנים צעירים ודרשו לפנות את הבניין. בקשיים רבים הצליח אבי לשכור מהם מספר חדרים. בעלי הבית החדשים התייחסו אלינו בקשיחות ובאיום מתמיד.

ב-17 ביולי 1945 בריטניה וארה"ב ערכו התקפה אווירית על תחנת רדיו ימית-צבאית של כוחות יפן שעמדה בקשר עם חיל הים היפני. התחנה ניצבה באזור הגטו. עם סיום ההתקפה נהרגו 31 איש מהפליטים ו-299 איש נפצעו. כ-700 נותרו ללא גג מעל ראשם. כמו כן, נפגעו רבים מהסינים שהתגוררו בסמוך לגטו.

23 ביולי 1945. הקהילה היהודית אשכנזית שלחה עצומה למנהל הכללי של המחלקה לאזרחים חסרי נתינות, מר ת. קובוטה. על העצומה חתמו 18 נציגים של ארגונים יהודיים בעיר. בעצומה הובעה דרישה לשלטונות היפנים "לתת חופש לפליטים המתגוררים

באזורים שנקבעו עבורם בעיר". כמובן, איש לא שיער לעצמו שהנה תוטל פצצת אטום והמלחמה תגיעה לסיימה המהיר. שמונה עשר החותמים סיכנו עצמם בתגובה בלתי צפויה של היפנים, מאחר ומעשה זה יכול היה לגרור אחריו מאסר. הפעם הזו השיבו היפנים בשתיקה, היה זה סימן לכך שהם מבינים שארצם עומדת בפני מפלה.

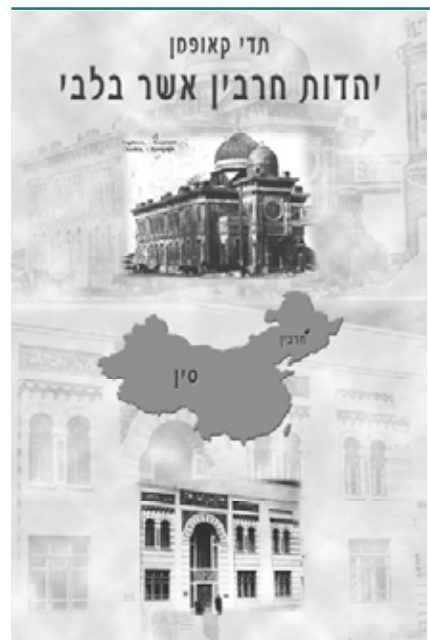
9 באוגוסט 1945. עיתון יפני בשפה האנגלית "טוקיו מאיניצ'ו" הודיע על כך שמטוס מסוג B-29 הפיל פצצה מסוג חדש. לפצצה נתנו שם "פיקדונם" שהדגיש את האור העז ורעש ההתפוצצות. המלחמה תמה!

כל תחנות הרדיו בשנחאי העבירו את דבריו של קיסר יפן שדיבר על כניעת ארצו. לראשונה שמעו היפנים את קולו של הקיסר, בנו של האלוהים. העיתונים המקומיים תרגמו את דבריו לאנגלית.

2 בספטמבר 1945, נחתם כתב הכניעה של יפן. דגל שהיה תלוי מעל לבנין הקונגרס בווינגטון ביום הזיכרון לכניסת יפן למלחמה הונף מעל בסיס מק-ארתור בטוקיו.

באמצע שנת 1950 חלק גדול מיהודי שנחאי התפזר בארצות שונות. ביקרתי בשנחאי ב-1994, כמשתתפת בסמינר, שאורגן על ידי המרכז לחקר יהדות ובראשו פאן גואן ונציגים מטעם השלטון. מצאתי את העיר מתפתחת, מלאת אנרגיה. היום עובדים בסין שבעה מרכזים לחקר יהדות.

לאחר אותו ביקור שבתי לסין פעמיים, בפעם האחרונה בשנת 2002 הייתי בשנחאי, ראיתי מבנים נפלאים, כבישים, גשרים. הבינוי נמשך. העם הסיני נראה בריא, לבוש כהלכה וללא ספק גם שמח יותר מאשר בזמנים הרחוקים ההם. כמובן, שלא ניתן לספר על הכל בפעם אחת, אך אני מקווה, שהצלחתי לספר בקווים כללים על ההיסטוריה המיוחדת של יהודים, אשר התגוררו בשנחאי, העיר בה נולדתי.

דברי ברכה של שגריר ישראל לקראת פתיחת הפורום השלישי המוקדש לקשרי המחוז חיילונג-ג'יאנג עם יהדות העולם

עם תום תקופת שירותי כשגריר ישראל בסין, אני עומד לחזור לישראל, ובהזדמנות זו ברצוני לאומר כי חמשת השנים של עבודתי כאן הינן מן המאושרות והמרתקות בחיי, העיר חרבין אשר ביקרתי בה שש פעמים היא ביתי השני ובה מצאתי ידידים רבים בקרב מנהיגי המחוז חיילונג-ג'יאנג ובין תושביה מן השורה. צוות עובדי השגרירות, כולל אני, עשינו ככל שיכולנו כדי לקדם את ההתקרבות ההדדית של ממשלותינו זו לקראת זו, ולחזק את קשרי מסחר בין ישראל והמחוז חיילונג-ג'יאנג, והרושם שלי הוא כי גם הצלחנו במאמצינו אלה. ברמה ממשלתית הגענו להישגים לא מבוטלים: א. ארגנו את הקורס הלמידה החקלאי הראשון, בו משתתפים שלושה חוקרים

סיניים אותם שלחנו מחיילונג-ג'יאנג לישראל. ב. משלחת ישראלית בראשותו של נשיא הפקולטה לחקלאות ברחובות ביקרה בחרבין וחתמה על שני הסכמי מחקר ופיתוח שיבוצעו בסין וישראל. ג. יזם ישראלי חשוב הודיע כי הוא מוכן להשקיע שני מיליארד יואן (RBM) בעסקים שונים במחוז חיילונג-ג'יאנג. ד. ישראל בנתה מספר חממות גדולות למחקר חקלאי. ה. בנוסף לכך, הודיעה ממשלת ישראל כי היא תשמח להקים קרן משותפת לה ולמחוז חיילונג-ג'יאנג לקידום מחקר ופיתוח בתחומי היי-טק וחקלאות. קשה לי למצוא מלים כדי לבטא את הערצתי לעיר חרבין ולתושביה על אשר עשו בעבר

וממשיכים לעשות למען שימור של זכר של נוכחותה של הקהילה היהודית בחרבין. אני מכיר ארץ אחרת אשר היתה מתחזקת ומשפרת את פני האתרים היהודיים ההיסטוריים, כגון בתי כנסת, בית הקברות ובניינים בעלי סגנון אדריכלי יהודי אופייני ועבר היסטורי יהודי. הדבר הוכח שוב עם פתיחת הפורום הבינלאומי השלישי לשיתוף פעולה של מחוז חיילונג-ג'יאנג עם יהדות העולם. ברצוני להודות לאנשי חרבין ולמנהיגות מחוז חיילונג-ג'יאנג על כל זאת. הנני בטוח כי עם שובי לישראל יחדשו ויחזקו קשרי הידידותיים עם חרבין ואנשיה המופלאים ביתר שאת.

שלכם,
היודע חיים

מבוך: השתקפות באמנות, נסיון חיים של פליט משנחאי

אשה קצבית-קוין / מרוסית יהודית סנדל

אבי היה יהודי אוסטרי, אשר ברח ממחנה הכפייה דכאו לשנחאי. שם הוא פגש את אמי לעתיד, אישה ממוצא פורטוגזי, אשר אביה היה נשוי לסינית ממקאו. אני נולדתי בשנחאי, וככל אחד שנולד בגולה, חשתי את עצמי זר, נווד, קרוע ממשהו שהוא שלי, ללא זהות. מצאתי את עצמי שוב בשנחאי ב-2005, חמישים שנה לתום מלחמת העולם השנייה. כתוצאה מהנסיעה ל"עיר מולדתי" נולד הרעיון לפרוייקט הנצחה לזכר גבורתם של יהודים וסינים, אשר עברו תקופה כה קשה. עם שובי, רציתי לערוך נסיון של שיבה בזמן, לברוא מחדש את השנים שחלפו והמאורעות שהביאו אל פי תהום את היהודים בגולה ואת הסינים בארצם. עזבתי את שנחאי בהחלטה נחושה ליישם את הפרוייקט אשר ענה על כל הציפיות: מבוך לזכר חייהם של יהודים שמצאו מקלט בשנחאי. הפרוייקט הזה מצוי אצלי עד היום בעדיפות ראשונה. הפסיכולוג השוויצרי ל. יונג, טוען, שלכל אדם יש נטייה לברוא לעצמו סמל בעל דימוי זהה לכל הזמנים, תמיד ובכל מקום. אחד מאותם הסמלים הטיפוסיים הם הקירות. בסין זו החומה הסינית, שהיא מעשה ידי

אדם, גדולה כל כך, שניתן לראותה אפילו מהירח. בירושלים זהו הכותל, הקיר הבודד שנותר לזכר בית המקדש השני, אשר גם היום מהווה מקום קדוש ליהודים. החומה בברלין מסמלת את הפרדה בין שתי אידיאולוגיות: הדמוקרטית והקומוניסטית. החומות מפרידות, מחלקות, מגינות, עושות אותנו לבלתי נראים, שומרות על חיינו הפרטיים, שוללות את החופש... קירות שברצוני לתכנן מבוססות על הפילוסופיה של פא קואה, זהו מבנה מתומן עם טריגרמס של הייג'נג ובמרכזו יין ויאנג המסמלים הרמוניה של ניגודים. קירותי - מבוך, אשר אפשר לגבור עליו בעזרת מאמצים מסוימים, אפשר להתגבר עליהם בדומה ליחסים בין אישיים, בינלאומיים, תרבותיים. קירות שניתן לחדור דרכן, והמצביעות על אפשרות של דו-שיח. על הקירות החיצוניים יצינו שמותיהם של הניצולים, פליטים יהודיים מאירופה, שמצאו מפלט בשנחאי. הקירות הפנימיים יהיו מצויידיים במערכת שמע, ובעזרת אזניות יוכלו המבקרים לשמוע את ההיסטוריה של הניצולים. במרכז יהיה אגם קטן, המסמל את

יין, ודמותו של יאנג - תסמל ערמת חול עם נרות לזכר אלו שניצלו אז, ואינם אתנו היום. גילה ליוסטיגר, שכתבה את הספר "That's The Way We Are", מעריכה, שכל מחבר - הוא בבחינת צופה מהצד. אני כאמן רוצה להגיע להבנה מעמיקה של הפרט, אשר הושפע מהשינויים, מהחיים בגולה ומהדחייה. אחת השיטות המסורתיות לחקר התרבות מבוססת על ההיסטוריה של האמנות. על כן הגיוני בהחלט לנצל את האמנות למחזור ההיסטוריה של פרטים שונים, לחבר בין תרבויות וליצור אנדרטה מוחשית. אנדרטאות הן שומרי זיכרון, לכבוד או לזכר אלפי חיים, אשר ניצלו. במקרה זה מדובר בפליטים יהודיים בסין, על רגש של כבוד והתרוממות, שהעם הסיני זכאי לו. ברצוני למצוא אנשים כמוני, הניצולים וילדיהם, שהתגוררו בשנחאי, ולאסוף את שמותיהם. חוץ מזה, בכוונתי לאסוף 200-100 עדויות חיות של פליטים יהודיים לשעבר, אשר יישמעו בעזרת מכשורי שמע שיוצבו בקירות הפנימיים של המבוך. בצורה זו, חלק מהיסטוריית השואה ישמר לדורות הבאים.

תיירות ישראלית עם הפנים לחרבין

נציגים נכבדים של ממשלת העם של מחוז הילוזיאן והממשל המוניציפאלי של חרבין. מר צ'ו ווי היקר, נשיא האקדמיה למדעי החברה של מחוז הילוזיאן ויו"ר המרכז לימודי היהדות בחרבין.

משתתפים יקרים בכנס זה. ידידים יקרים מהעיר חרבין. באתי לדבר על האפשרויות לפיתוח התיירות בין חרבין לישראל. כלנו יודעים שהממשל בחרבין וממשל העם של מחוז הילוזיאן, מאד מעוניינים בפיתוח התיירות לחרבין מכל קצות תבל וגם מישראל.

יכולתי לדבר מנקודת מבט ישראלית בלבד ואולם רוב הנושאים משותפים לכל הארצות.

כאשר אנו מדברים על חרבין מנקודת מבט ישראלית, עלינו לחשוב על ארבעה המסלולים:

מסלול ראשון - אתרים בעלי עניין לכל התיירים הבאים לבקר בחרבין כגון שמורת הטיגריסים הסיביריים, האי טייאנג, (אי השמש), פסטיבל השלג והקרח ועוד.

המסלול השני - אתרים היסטוריים הקשורים להיסטוריה הקדומה של סין, כגון מקדש קונפוציוס, מקדש האושר, הכנסייה הקתולית, היו הינג, הבירה העתיקה של שושלת ג'ין ועוד.

המסלול השלישי - אתרים הקשורים למורשת הקהילה היהודית בחרבין, שחיה בעיר מאז 1898. אתרים כגון בתי ספר, מועדונים, בתי כנסת, בתי חולים ומרכזים יהודיים אחרים.

המסלול הרביעי - אנשי עסקים המגיעים לחרבין למטרות עסקיות בלבד, גם להם דרושים בתי מלון להתאכסן, מסעדות ואפילו בידור.

מכל הערים בסין, חרבין היא ערס המורשת היהודית. בשנגהאי חיו אמנם רוב היהודים בזמן המלחמה ובטיאנגז'ן הייתה קהילה יהודית גם כן. בכל שלושת הקהילות, היו בתי ספר, מועדונים, בתי חולים, ומרכזים יהודיים אחרים. ובכל זאת בחרבין היה המרכז הפעיל ביותר, בהיותה שער לסין מהמזרח הרחוק של רוסיה.

אני עצמי נולדתי בשנגהאי וכן גם אמי. אבי והוריו עברו דרך חרבין בדרכם לשנגהאי, וחלק מקרובי משפחתי נשארו בחרבין.

כיום, רוב היהודים מקהילת חרבין חיים בישראל, בעוד אחרים התפזרו בכל קצווי עולם. המשפחות התיישבו בארץ החדשה, ואז באו הדורות הבאים.

רבים מבני דור ההמשך, מאד מעוניינים לבקר בחרבין לעקוב אחר ההיסטוריה של משפחותיהם, ואולם הם לא היחידים המעוניינים.

רבים מתושבי ישראל מתעניינים מאד בסין ומבקרים בה בתור תיירים. מטרתנו היא לעודד אותם לכלול את חרבין בתכנית הטיול שלהם ולבקר במקומות ההיסטוריים הקשורים ליהדות חרבין.

חרבין צריכה להיות מוצגת לא רק כעריסת המורשת היהודית, כי אם גם מקום מעניין לביקור ממבט תיירותי טהור, וכולנו יודעים שלחרבין יש הרבה מה להציע בתחום.

מספר הישראלים המבקרים בסין גדל מידי שנה בשנה, יהיה חבל מאד שאזור הילוזיאן והעיר חרבין לא ינגסו פרסה מאותה עוגה. על מנת לפתח את ענף התיירות לחרבין, יש לנקוט במספר צעדים:

1. כצעד ראשון, נציגים ממחוז הילוזיאן ומחלקת התיירות של הממשל בחרבין, צריכים לבקר בישראל על מנת להציג את האופציות התיירותיות בעיר חרבין ומחוז הילוזיאן. יש להכין את הביקור מראש, כולל התקשרות לסוכני תיירות בישראל, מציאת מקום למפגש, קביעת תאריך המפגש, על מנת להגיע לתוצאות טובות ולמנוע הפסד זמן.

2. יש להכין חומר מודפס המציג בכתובים וצילומים, המציגים את מגוון האטרקציות התיירותיות בחרבין וסביבתה. החומר צריך להיות כתוב באנגלית, למרות שעברית הייתה נוחה יותר לתייר הישראלי, כמו גם רוסית לאותם הישראלים שהגיעו לאחרונה מרוסיה ועדיין משתמשים בשפה הרוסית כשפה עיקרית.

3. ממשל העם של מחוז הילוזיאן ורשויות עיריית חרבין, צריכים להזמין נציגים של משרדי תיירות מובילים לביקור בחרבין, בעקבות הביקור של הנציגים מסין בישראל. הנציגים מישראל יבקרו באטרקציות התיירותיות, יראו את תנאי הלינה והמסעדות, ואפשרויות התחבורה באזור.

4. צוות מקומי של מדריכים דוברי אנגלית יוכשר ויהיה זמין על פי הצורך. כפי שהערתי, מדריכים דוברי עברית כמו גם דוברי רוסית, יהיו לעזר בגלל מספרם הגדול של העולים מחבר העמים.

5. ארגון מקומי של שרותי קרקע יהיה

זמין על מנת להסביר את האפשרויות הקיימות. כשאדם מחליט לנסוע לחו"ל, עליו להחליט עם איזה חברה הוא יצא לתיור. לאחר שהחליט הוא נכנס לפרטים בקשר למחיר, אתרי ביקור, תנאי אכסון ועוד. זה הזמן שהוא מעוניין לדעת מה יראה, מה רמת בתי המלון המוצעים. אוכל הוא סעיף חשוב מאד בחבילת התיור. רוב האנשים בסין אוהבים אוכל סיני, ואולם האוכל הסיני המוגש בישראל או כל מדינה מערבית אחרת, שונה לחלוטין מהאוכל המוגש בסין, למעשה רוב התיירים מעדיפים אוכל מערבי. אוכל מערבי בסין יקר יותר ומוסיף למחיר הכללי של הטיול שממילא כבר יקר. לדעתי ניתן להכין אוכל מערבי במחיר סביר.

6. בנוסף לסיורים הרגילים, התיירים ישמחו לבקר במופעים כגון תיאטרון סיני, מופע אקרובטים או כל תכנית אחרת שתנעים להם ערב אחד או שניים בחרבין.

7. יש להכין רשימת בתי מלון מומלצים, עם ציון הרמה והמחיר. לידיעתכם מחיר טיול לסין לתיירים הבאים מישראל, גבוה מאד. לדוגמה, סיור של תשעה עשר יום יעלה כ-3300 \$ לאדם. המחיר כולל טיסות בינלאומיות, טיסות פנים, בתי מלון, אוכל, מדריכים מקומיים ובילוי. הקטנת הסכום בסעיף כל שווה, תקטין את העלות הכוללת של הטיול ובאופן טבעי תגדיל את מספר הנרשמים לטיול.

8. רשימת מסעדות תוכן, עם ציון סוג האוכל המוגש ורמת השירות. הרשימה תציין אם המסעדה נמצאת במלון או לא. במידה ולא במלון, עליה להיות ממוקמות בסמוך לאתר התיירות או באותו מסלול על מנת למנוע בזבז זמן בחיפוש אחר מסעדה.

אגודת ידידות ישראל סין ארגנה שני סיורים בסין ועכשיו הסיור השלישי מיועד לצאת בסוף ספטמבר השנה. הפעם כללנו את חרבין בתכנית הסיור ואנחנו בטוחים שהמטרה תושג. אנחנו מקווים כי סיור זה לחרבין, יהווה התחלה של סיורים רבים נוספים לחרבין ותיתן לחרבין את התואר "פריס הקטנה במזרח", או "פנינה מתחת לצוואר הברבור". אנחנו, אגודת הידידות ישראל סין, נציגים שלכם בישראל, נסו אותנו, אנחנו שם על מנת לעזור לכם.

רן (רוני) וינרמן

יוני 2007

חרבין - יוני 2007

מראה כללי של העיר

קיטיסקאיה אוליזה

נמר סיבירי בגן החיות

פסל בודהה בארמון הקרח

תרבות שתיית הבירה בחרבין קיימת כבר כ-100 שנה. המפעל הכי עתיק ליצור בירה בסין הוקם בחרבין בשנת 1900. חרבין הינה העיר השנייה בעולם של צריכת בירה, המתקרבת לצריכת הבירה של מינכן, גרמניה, הראשונה בעולם.

להיות ילד בסין זה ליהנות מפינוק מתמיד

את הגיחה לחומה המפורסמת בעולם, השיטוט בשוקי האוכל ונפלאות שמורות הטבע, יגונו דרקונים יורקי אש, מופעי אקרובטיקה ושיעורי קונג-פו. הקסם מתחיל לעבוד כבר עם הנחיתה

משדרת רק טלנובלות בסניט, אין ברירה אלא לצאת החוצה, לעולם שלם של חוויות. קונג פו? יש. אקרובטיקה? יש. קליגרפיה? גם יש. בישול? ברור. הכל נמצא שם, ובמחירים מצחיקים. צריך רק לבחור.

שיעורי הקונג-פו, אומנות לחימה שמקורה בסין, הם התנסות נהדרת לקטנים ולגדולים. המורה נראה כאילו נשלף הרגע מהסט של קיל ביל, כולל חליפה שחורה מתבקשת ורצח בעיניים. באנגלית רצוצה הוא מסביר את התנועות, ואז עובר בין המשתתפים ומתקן את הביצוע. החשש מלהסתבך עם הבחור הזה גורם לכך שמיומנות הקונג-פו של המשתתפים משתפרת מרגע לרגע. כשהצוויק יחזור לארץ, הוא יראה לערסים בשכונה מה זה.

ברוב מוקדי התיירות בסין מתקיימים שיעורי קונג-פו על פי הזמנה. כדאי להשוות מחירים, לבקש המלצות ממטיילים אחרים ולוודא שאכן מדובר במומחה קונג-פו, ולא סתם בסני שתחפש לג'ק צ'אן.

מומלץ להתחיל בלימוד באתר בו מתכוונים לשהות כמה ימים, כך שניתן לקחת שיעור בשעה קבועה מידי יום.

יאנגשוואו שבמחוז גואנגשׂו, או האלי שבינואן הן עיירות נופש שלוות ורגועות, עם היצע מרשים של מורים. אפשרות נוספת היא ביקור במנזר קונג-פו, שם ניתן לחזות באימונים של נזירים צעירים, ואפילו לישון לילה או שניים.

אמא תקני לי

ברשימת הקרבות הנצחיים בין הורים וילדים מככב זה שנים הקרב על השופינג. את עיקר המערכה ניתן לתמצת כך: אמא לא רוצה לעבור לגור בלשכת הסעד (לילדים זה דווקא נשמע כמו מקום נחמד). סין מדלגת מעל משוכת השופינג בקלילות של לוחם קונג-פו. אם הכל כל כך זול, למה לריב?

מחירי המתנות בסין נעים בין מצחיק למביך. כסף ישראלי אכן לא גדל על העצים, אבל כשזה מגיע לכסף הסיני עולים כמה ספקות. וברוך השם, יש מה לקנות. כמויות הג'אנק שמיוצרות במדינה הזו מסוגלות, אם יערמו אותן יחדיו, ליצור רכס הרים בסדר גודל של ההימלאיה. עבור ההורים נציין את מקלות האכילה היפהפיים, הכבלים המצוירים ביד, בדי המשי, חיקוי מותגים בזיל הזול וגן עדן של אלקטרוניקה. כשזה מגיע לילדים, נקצר כך: 90% מהצעצועים הנמכרים בחנויות בארץ מיוצרים בסין. כל מילה נוספת מיותרת.

ידיעות אחרונות

השמעת המילה "אופרה" עתידה להחריף את המצב ולגרום להעמקת הפריחה. משום מה, צווחות הקרב שמשמיעות דוגמניות אנורקטיות על בימות חנוכה נחשבות בעיני הילדים הרמוניות בהרבה מהאריות של ורדי. פערי הדורות האלה לא יורגשו בעת ביקור באופרה סינית. מיד עם הצלילים הראשונים יתאחדו אבות חובבי מוצרט עם מתבגרים סוגדי מטליקה בשאלה "מה לעזאזל קורה כאן?"

ספק אם לבימאי עצמו יש תשובה טובה לשאלה הזו, אבל מי צריך תשובות כשמוחל העיניים יש חגיגה מטורפת של צבעים וצלילים. שחקנים במסכות צווחים אחד על השני בטונים שהיו גורמים לזכויות בבית להפוך בחזרה לחול. לפתע מצטרפת לחגיגה נערה עם צמות. לפני שמסיימים לתהות באיזו כיתה היא לומדת, נוחתת כף רגלה הקטנה על ראשה. עכשיו ברור למה האנגלית של הסינים חורקת כל כך. בשעה שילדי ישראל שוברים את שיניהם בכיתות הלימוד, הילדים הסינים עסוקים בלהפוך את עצמם לגומי אנושי.

שורות תרגילי אקרובטיקה המבוצעת על ידי קבוצת נערים תגרום לצופים הצעירים לפרוץ במחאות כפיים, ולמבוגרים לתהות אם אמא באמת הרשתה להם לעשות את זה. ועוד עם אש. מחיאות הכפיים נפסקות באחת כשלבמה עולה סינית יפהפיה, בשמלה משי מרהיבה. כשהיא מתחילה לשיר מוכים הצופים בתדהמה איך גרון קטן כל כך יכול לגרום סבל גדול כל כך? רק שם, על בימת האופרה, ניתן להבין באמת את משמעות המושג עינו סיני.

מופעי אופרה ואקרובטיקה שכיחים במיוחד בערים הגדולות, וניתן להזמין כרטיסים כמעט בכל גסטאוס. מומלץ לוודא מראש שהמחיר כולל איסוף והחזרה למלון. מרבית המופעים מורכבים משילוב של אופרה, אקרובטיקה ותיאטרון בובות. החוויה ממוסחרת למדי, אך עדיפה במידה רבה על ערב שלם של התעללות בעור התוף באופרה סינית "אמיתית".

להרוג את ביל

לפני שנים רבות היו המתנ"סים הקהילתיים מקום מפגש מועדף על רבים מילדי הארץ. אז, כש"ערב חדש" הייתה התוכנית היחידה בטלוויזיה בשעה חמש, נהרו הזאטוטים לחוגי העשרה על מנת לא לטפס על הקירות בבית. היום, עם שלטון המחשב והטלוויזיה מרובת הערוצים, הולך מקומם של החוגים ומתמעט. אבל סין מחזירה את העטרה ליושנה מאחר שהטלוויזיה במלון

על המפה, חופשות משפחתיות מצטיירות כמו רעיון אידיאלי. יצרני מצלמות הצליחו לשכנע אותנו שאין דבר הרמוני יותר משלושה ילדים ואמא אבא ארוזים יחד בקצה השני של העולם. בפועל, למרבה הצער, הדברים נראים קצת אחרת. כל מי שעבר את טבילת האש האירופית מכיר את הזוועה. ילד מייבב שועט בסערה לעבר פסי המטרו, אחיו הקטן מנצל את העדר תשומת הלב כדי לנסות ולטפס - ידנית - על מגדל אייפל, והבכורה מסרבת לחזור למלון בלי לוו צמוד של בובת מיקי מאוס, שמחירה כמחיר החדר. אל מול תסריט האימים הזה ניצבת חופשה משפחתית בסין-האלטרנטיבה השפויה.

אבל מה בדיוק שונה כל כך בסין, ודאי תוהה ההורה הקורא. התשובה, בקצרה היא הכל שונה. במקום חתולי רחוב יש כאן קופים, במקום מכונות אופניים, במקום קניונים מקדשים מוזהבים ובמקום פרסומות לפסטטיגל פסלי דרקונים. ילד שמהלך ברחוב סין מרגיש במידה רבה כמו אליס, רגע אחרי שהניחה את כף רגלה בארץ הפלאות. וכשהפה פעור בתדהמה, למי יש זמן לשאול "אמא, מתי נגיע?"

אבל בואו נחזור לקרקע המציאות: ילדים ניחנים ביכולת המרשימה לקטר בכל נקודה על פני הגלובוס. עכשיו נשאר רק להחליט היכן ימולמלו הקיטורים האלה: בפקק בדרך לכינרת? מול השומר הנפוח מחשיבות פתח ארמון באקינגהם? או - תרועת חוצרות למרגלות ההרים עטוי הערפל של ארץ הדרקון הגדול. כן, עדיף לקטר בסין, זה עולה פחות, זה מרשים יותר, ותמיד אפשר להשתיק את הזאטוטים ב"אם לא תתנהגו יפה נשאיר אתכם במפעל של נייקי!"

בשוק, על מנת שלא להתפתות לדים-סאם מאזדים ככלי במבוק, ממולאים בבשר שמקורו אינו ידוע. מרקי נודלס למיניהם יכולים להיות בחירה טובה עבור מי שבכל זאת רוצה להתנסות בארוחה עם המקומיים. מילת הקסם כאן היא בולא (BU-LA) - לא חריף.

שמו של שוק הלילה של בייג'ינג יצא למרחקים, ומידת המסחר בהתאם. מרבית המבקרים בשוק הזה הם תיירים, שמתקתקים במצלמותיהם ואז ממחרים לעבר המקדונלד'ס בכיכר טיאנאנמן. מי שמעדיף חוויה קצת יותר אותנטית מוזמן לשאול היכן מתקיים שוק האוכל המקומי בכל עיירה סינית שהיא.

אופרה אחרת

גופו של הזאטוט הישראלי הממוצע מתכסה פריחה קלה למשמע המילים "מוזיקה קלאסית".

שבעים שנה אחרי שהסתיים "המסע הארוך" של הצבא האדום הסיני, הלך באותה דרך חייל חדש ולא צפוי: דוד בן-עוזיאל, סא"ל במיל' בצנחנים. הוא גמא ברכב וברגל את המסלול בן אלפי הקילומטרים, התייסר קשות ביערות ובמזג אוויר קפוא, ואפילו חגג יום הולדת 70 בחברת סינים שסירבו להאמין שזה גילו האמיתי.

כשהגיעו חייליו המותשים של מאו צה טונג אל סוף "המסע הארוך" המפורסם שלהם, לפני שבעים שנה בדיוק, כנראה שהדבר האחרון שעלה בדעתם הוא שמישהו יבחר מרצונו לחזור על התלאות הנוראות שעברו. ואם היתה יכולה להיות מחשבה עוד יותר מופרכת מבחינתם, היא שהמישהו הזה לא יהיה סיני - אלא דווקא ישראלי בן 70. אבל זה בדיוק מה שקרה השנה, כשדוד בן עוזיאל, סא"ל במיל' בצנחנים שרחוק מלהיות מלוכסן-עיניים, יצא לשחזר את המסע האימתני בן אלפי הקילומטרים וגמא אותו מתחילתו עד סופו.

מה בכלל הביא אותו לקחת על עצמו פרויקט מטורף כזה? המפגש הראשון שלו עם סין היה כתייר, בשנת 1995. מאוחר יותר, בין השנים 1996-1998, נהג להגיע לסין פעם בחודש מטעם עבודתו, בחברה שייצגה תעשיות ביטחוניות מישראל. במסגרת ביקוריו הרבים רכש בן-עוזיאל ספרים המתארים את התרבות הסינית ואת תולדותיה של המהפכה הקומוניסטית, וכמו שהוא מעיד: "קראתי ונתפסתי".

בן-עוזיאל, שכבר טייל במדינות רבות, החליט שהיעד הבא שלו הוא לא פחות ולא יותר מאשר "המסע הארוך", שיש לו מעמד מיתולוגי בסין. הוא החל להתכונן למסע מבחינה פיזית כבר לפני כמה שנים. באתר האינטרנט של מחוז צ'נג ג'ואו, בו ביקר במסגרת המסע, נכתב עליו שצעד בכל יום 25 קילומטרים, ואף הגיע לבדו לטיבט, טיפס על הר בגובה של 6,000 מטר כדי לבחון את יכולתו לעמוד במאמץ. רק אז, הרגיש שהוא יכול לעמוד במשימה שהציב לעצמו.

החברים התפלצו

המסע הארוך ההיסטורי החל במחוז ג'אנגסי, שם התגבש הצבא האדום הסיני, שמאוחר יותר יהווה את הבסיס למפלגה הקומוניסטית השולטת בסין עד היום. לאחר עימותים רבים עם הכוחות הרפובליקניים המושחתים של אותה תקופה, קיבלו ראשי הצבא האדום החלטה אסטרטגית לסגת ממקום מושבם בשל הסכנה לשלומם. באוקטובר 1934, תחת הנהגתם של מאו צה טונג ודז'ו דה, הצליחו 130,000 חיילי הצבא האדום לפרוץ

את קו ההגנה בן 400,000 החיילים של צבא הרפובליקה בהנהגתו של צ'אנג קאי שק, ולצאת לדרך הנסיגה הארוכה והקשה. המסלול שאותו תכנן בן-עוזיאל לעבור היה אותו מסלול אימתני, שאותו החלו כ-90,000 מחייליו של מאו וסיימו רק כ-7,000 ב-1935. על התיאום עם הגורמים הסיניים הרשמיים היו אחראיים חברי ישראל' עם קשרים בסין, ובת זוגו של בן-עוזיאל למסע - ד"ר ג'אנג שיאו איי. אביה של ג'אנג, פינג שיאו, שהיה שר ההגנה הסיני בשנת 1983, היה קצין בצבא האדום של אותם ימים וממקימי הצי הימי הצבאי. אל שני השותפים למסע, שנערך ברובו ברכב, הצטרפו גם נהג ונווט סיניים.

"החברים מהצנחנים, שסיפרתי להם על התוכנית לצאת למסע, אמרו כל הזמן 'אתה משוגע', אבל גם שהם מקנאים בי קצת", מספר בן-עוזיאל. אחרי שנפרד משני ילדיו, חמשת נכדיו ומאשתו שברמת פולג, הגיע לנקודה בה החל הצבא האדום את המסע הארוך, רו צ'נג. כבר בהתחלה, בכפרים אליהם הגיע, נפגש עם בני המקום ועם זקני הכפר שסיפרו לו על חוויותיהם מאותם ימים. "נפגשתי באחד הכפרים עם אדם בן 93 ושאלתי אותו שאלות על הקרבות", הוא מספר: "הזקן השפוף התיישר ושאל לעברי בגאווה: 'אני חייל של מאו'. באותו רגע התחלתי להבין את העוצמה והכבוד שרוחשים המקומיים לצבא ובמיוחד למאו צה טונג".

בכפר אחר, שמע בן-עוזיאל סיפור אודות יחסו של מאו אל האיכרים בהם נתקל הצבא האדום במהלך המסע הארוך, מפי נכדו של ראש הכפר. עם הגעתם של כוחות הצבא האדום, סיפר הנכד, ברחו כל התושבים להרים מתוך חשש שחיילי הצבא יפגעו בהם ויבזזו את רכושם. למחרת, כשעזבו החיילים, שבו בני המקום אל בתיהם ונדהמו לראות כי חיילי הצבא לא נגעו בדבר.

כאשר ראה זאת ראש הכפר, הוא יצא אל השדה, מילא סלים של אגסים ורץ לתת אותם לחיילים. "ראיתי כמו עיני אנדרטה לזכר המעשה הנשגב של אנשי הצבא ושני עצים מאותו המטע" מספר דוד. "נכדו של ראש הכפר סיפר לי, שברגע שעזבו חיילי הצבא האדום את הכפר הגיעו הלאומנים למקום והרגו חלק מהתושבים".

רגעי השיא במסע הארוך אותו עשה בן-עוזיאל לא היו, לדבריו, "הפריחה על ההרים והנוף שמסביב, אלא ההתרשמות מהסיבולת וכושר המנהיגות שנדרשו על מנת להוביל קבוצת אנשים שהולכת ומידלדלת". הקושי והפחד שהיו מנת חלקם של חיילי הצבא

האדום לא פסחו גם על בן-עוזיאל ושותפתו למסע. "חציית הר פרטונגה הייתה קשה במיוחד", הוא מספר.

"ההר, בגובה של 2,000 מטר, מכוסה ביער-עד ומבודד ממקומות יישוב. לצבא האדום הריחוק הוועיל, אבל הגשם, האדמה הבוצית וקני הבמבוק היו כמעט בלתי עבירים. שני כפריים עזרו לנו קצת לפנות את הסבך בעזרת סכינים, אבל קני הבמבוק אותם הם חתכו באלכסון היו כמו חניתות שלופות לאורך הדרך. ההר כולו היה אפל ואי אפשר היה לראות למרחק של יותר משלושה מטרים קדימה. הלחות הקשה באותו היום לא אפשרה לי לנשום. אלה היו 12 שעות של עינוי בלתי פוסק", הוא נזכר. "יצאתי משם כחול מעוצמת המכות".

חגיגה בכפר

למסע הארוך יש משמעות כפולה וסמלית יותר עבור בן-עוזיאל: הוא חגג את יום הולדתו ה-70, בשישה ביולי, בזמן המסע - בכפר במחוז סיצ'ואן. "לאחר נסיעה בת שמונה שעות על שבילים מלאי בוץ, לאורך נהרות שעלו על גדותיהם, הגענו לכפר מה-או-גאי. הגיעו ראש הכפר המקומי ושני קציני צבא שליוו אותנו, והביאו עוגה שעליה נכתב המספר 17. כששאלתי למה לא כתבו את גילי האמיתי, אמרו הקצינים שמעולם לא שמעו על בן 70 שמטפס על הרים".

רק במזל הצליח הרכב, בו נסעו בן-עוזיאל ושותפיו למסע, להביא אותם למחוז שאנסי, נקודת הסיום של המסע הארוך המקורי. הוא כמעט הלך בדרכם של עשרות אלפי חיילים, שלא סיימו את המסע ונשארו הרחק מאחורה, ורק בקושי הצליח לגמוע את הנסיעה בת 8,000 הקילומטר.

לאחר מכן, בסוף חודש יולי, הגיע לבייג'ין ושם הפך לאטרקציה. אמצעי התקשורת - שחלקם ליוו אותו עוד במהלך המסע - לא הרפו ממנו בימים המעטים אותם בילה בעיר לפני שובו לארץ. אפילו ערוץ הטלוויזיה של הצבא הסיני, שאינו מציג בדרך כלל זרים, שידר ראיון עם הקצין הישראלי. "הלכנו בחום בלתי-נסבל ובמזג אוויר קיצוני", מסכם בן-עוזיאל את המסע, ומעיד על הרגע שבו הגיע לנקודת הסיום: "העברתי במחשבות את כל המראות והבנתי שכאן זה מסתיים, אבל עד עכשיו זה לא מרפה ממני". יש להניח שגם הסינים לא ישכחו במהרה את הישראלי, שיצר קשר מיוחד עם חתיכה מההיסטוריה הארוכה שלהם.

ברוך כהן, סין
"דיעות אחרונות"

על יפנים ידיו היהודים

מאת: תדי קאופמן

הקונסול היפני בקאונס (קובנה) מר צ'מפו סוגיחרה שכולנו חבים לו את הצלתם של אלפי יהודים, ערב מלחמת העולם השנייה, עומד, ללא ספק בראש הפירמידה של היפנים הדגולים שעזרו לעם היהודי באותם הימים להתקיים. ידוע שאלפי יהודים מאירופה ניצלו הודות לצ'מפו סוגיחרה ויש על זה קבלות, יש יהודים שהגיעו לשנחאי ולמקומות אחרים בעולם הודות לויזות שהונפקו על ידו.

אך, הוא לא היה היחיד. הייתה קבוצה לא גדולה של בני העם היפני שעמדו לצידו בשעות הקשות והודות להם, מספר היהודים שהיה בסין וביפן לפני מלחמת העולם השנייה ולאחריה לא השתנה. יש לזכור שלא מדובר ביפן של היום - מעצמה דמוקרטית וחלק מהעולם המערבי, מדובר ביפן של 14 שנות המלחמה 1931-1945. אנחנו שחינו תחת השלטון היפני בסין, יכולים להעריך את פעילותם של הידידים היפנים, בימים הקשים האלה בהיסטוריה של העם היפני, לטובת יהודי סין. זה עוול היסטורי שהאנשים האלה, שאזכיר בהמשך לא זכו לתואר "חסיד אומות העולם".

שורה שלמה של יפנים שעמדו לצידו של העם היהודי בסין הרחוקה, כולם בלי יוצא מן הכלל שילמו על כך מחיר יקר בקריירה שלהם, חייהם וחיי משפחותיהם השתנו קיצונית לרעה.

אני מבקש להזכיר את השמות של אותם יפנים שנכנסו להיסטוריה של יהדות סין, ואספר בקצרה על כל אחד מהם למרות שאפשר לספר ארוכות על מעשיהם. אנחנו מדברים על התקופה שיפן הייתה ארץ מיליטריסטית, בת בריתה של גרמניה הנאצית ואיטליה הפשיסטית. בתקופה הזו לא היה כל כך פשוט ליפני, בעמדה ציבורית, צבאית או אדמיניסטרטיבית לעמוד לצד העם היהודי. היפנים ידיו העם היהודי היו משכבות אוכלוסייה עליונות, כמו הנסיך קנויה, מר מצואוקה מנכ"ל מנטצו ושר החוץ יותר מאוחר וכל אותם האנשים שהתרכזו בדיירן מסביב ל"מנטצו" South Manchuria Railroad (מסילת הברזל מנג'וריה הדרומית) שעברה לבעלות יפנית אחרי מלחמת רוסיה-יפן יחד עם חצי האי קונטון שדיירן וגם העיר חוטן (מוקדן) היו תחת השפעה יפנית.

הייתה שם קבוצה גדולה של יפנים ידיו העם היהודי שעליה נימנו פרופ' אברהם קצוג', הקונסול סוגיחרה וקולונל יסואיה - ראש המשלחת הצבאית היפנית בדיירן. האנשים האלה היוו קבוצה של ידיו אמת של העם היהודי.

לאחר כיבוש מגנ'וריה באוקטובר 1931,

אנחנו היהודים שחיו בסין נפגשנו לראשונה פנים אל פנים עם השלטון היפני והיפנים נפגשו לראשונה עם הקהילה הגדולה של יהודי חרבין שבאותם הזמנים מנתה כ-13 אלף איש. אמנם היו קבוצות ממש קטנות של יהודים ביפן, ביוקוהמה, בקובה ובטוקיו, (ביחד פחות מ-200 איש). באותם הזמנים יפן הייתה שולחת לשטחים הכבושים על-ידה, אנשי מינהלה שהיו "אלמנטים" שליליים, כמו בכל ארץ כובשת, (האנגלים שלחו בעבר "אלמנטים" שלא רצו בהם לאוסטרליה ולקנדה) ואנחנו בפעם הראשונה נפגשנו עם היפנים שאפשר לקרוא להם אנטישמים. הראשונים שפגשנו ב-1932 היו אנשי הז'נדרמריה היפנית הידועה לשמצה. כמו מייג'ור אקיקוסה שהיה פשיסט והיה אחד ממייסדי המפלגה הפשיסטית הרוסית בחרבין. המצב היה, שמצד אחד ז'נדרמריה יפנית שאנשיה קשורים עם הרוסים הלבנים - פשיסטים ומצד שני התחלת הנאציזם בגרמניה והשפעתה על יפן שפניה לברית עם ברלין ורומא. ואנחנו קבוצת יהודים קטנה שלאראשונה חיים תחת השלטון היפני.

באותם הזמנים טרם פגשנו את אותם היפנים עליהם אני מדבר. היפנים שהעם היהודי ויהודי סין בפרט חייבים להם את הישגותם בחיים לאחר השנים הקשות ביותר שעברו על יפן, על סין ועל העם היהודי.

בחרבין הייתה תנועה פשיסטית רוסית חזקה שדגלה באנטישמיות גלויה. היה מקרה מאד טרגי של חטיפתו והריגתו של הפסנתרן היהודי הידוע, שמעון קספה על-ידי יפנים שהיו קשורים עם הז'נדרמריה היפנית ורוסים מהמפלגה הפשיסטית. רוצחים אלה הובאו למשפט והמצב עבור יהודי חרבין היה על סף פרעות ונראה היה שבאו ימים קשים מאד ליהודי סין.

מי ששינה את התמונה הזאת היו שלושה יפנים שנשלחו לחרבין כנראה כתוצאה מכך שבטוקיו הבינו שמה שמתרחש בחרבין לא יכול להמשך.

אלה האנשים ששינו את מצב היהודים באמצע ובסוף שנות ה-30.

קולונל קבמורה אחד הידידים הגדולים של העם היהודי הגיע כראש הז'נדרמריה בחרבין. הוא החליף את הצוות האנטישמי והשליט סדר בארגון שאנשיו היו קשורים לפשיסטים הרוסים ורדפו קשות את היהודים.

גנרל חיגוצי שהיה ראש המשלחת הצבאית היפנית בחרבין, ולמעשה היה מושל של כל מנג'וריה. הוא יחד עם ידידו קולונל יסואיה שהיה ראש המשלחת הצבאית היפנית בדיירן שינו את המצב הזה. הם עבדו יחד עם פרופ'

קצודזי שהיה יועץ ב"מנטסו" בדיירן באותם הימים, כמוכן אסור לשכוח את מצואוקה (שהוזכר קודם) שעמד מאחוריהם.

לגנרל חיגוצי הייתה הופעה מרשימה בוועידה הראשונה של יהודי המזרח הרחוק בדצמבר 1937: הוא היה איש מקסים, סימפטי ומאד בטוח בעצמו. הוא העמיד את הפשיסטים הרוסים ואת אלה ששיתפו איתם פעולה במקומם והפסיק את התעמולה האנטישמית הקשה מאד. בוועידה הזאת הוחלט לרשום את שמו של גנרל חיגוצי ב"ספר הזהב" של קרן קיימת לישראל. בעקבות זאת הגיש שגריר גרמניה הנאצית בטוקיו למשרד החוץ היפני מחאה רשמית והאשים את גנרל חיגוצי בקבלת כסף מהיהודים. משרד החוץ היפני לא הגיב על המחאה. גנרל חיגוצי המשיך במשך כל תקופת שירותו בחרבין במדיניות הפרו יהודית. המבחן הגדול ביותר של חיגוצי היה כאשר פליטים יהודים שקיבלו רשות לצאת מגרמניה, מאוסטריה ופולין הגיעו לגבול מנג'ו. הם היו הראשונים שבדרכון שלהם הוטבעה האות J (Jew). כמוכן ששלטונות מנג'ו לא נתנו להם להיכנס לתחומם. אביו של עו"ד דני פרידמן המתגורר בישראל היה בקבוצה הזאת. אחראי הקבוצה פנה במברק לד"ר אברהם קאופמן בחרבין וזה פנה לגנרל חיגוצי ולקולונל יסואיה שהסדירו את כניסת הקבוצה לסיין ובכך הצילו אותם מגורל יהודי אירופה. בעקבות קבוצה זו, קבוצות רבות נוספות הצליחו לעבור דרך חרבין, דיירן ושנחאי, והיו אפילו כאלה שהגיעו לאמריקה ולארץ ישראל, במקום לחזור לגיהנום הנאצי בגרמניה.

כמו כל היפנים שעמדו לצידו שילם גם גנרל חיגוצי מחיר יקר. הקריירה הדיפלומטית - צבאית שלו הופסקה והוא נשלח לחזית.

הקשר של קולונל יסואיה שהיה ראש המשלחת הצבאית היפנית בדיירן, עם העם היהודי התחיל הרבה קודם. ב-1928 הוא ביקר בפלשתינה ובתל אביב נפגש עם מנהיגים יהודיים כמו אוסישקין ודיזנגוף ועם חזרתו לחרבין ביקר אצל ד"ר א. קאופמן. ומאז קולונל יסואיה עזר בפתרון הבעיות הרבות שהתעוררו בהקשר עם יהודי חרבין בפרט ויהודי מנג'וריה וסין בכלל. היו בעיות לא מעטות וגורליות כמו גיוס היהודים לגדודים הרוסיים הלבנים של קבוצת הקולונל אסנו במסגרת צבא מנג'ו.

גם הקריירה הדיפלומטית והצבאית של קולונל יסואיה הופסקה. הוא אמנם המשיך לחיות בדיירן אך כאמור שילם מחיר יקר על כך שעמד לצידו של העם היהודי. שר החוץ היפני מצואוקה כתב במכתב שלו לאחד

הסרת הלוט מעל הפסל "צמח הטיסה"

ב-24 ביוני בהרצליה, ב"בית חיל האוויר" התקיים טכס הסרת הלוט מעל הפסל "צמח הטיסה", עבודתה של ידידתנו מטינצ'ין ורדה יורן (רוזה גרנבסקיי).

בטכס השתתפו למעלה מ-300 מוזמנים, ביניהם בעלי דרגות גבוהות משורות חיל האוויר, נציגי ארגונים שונים וידידיה של ורדה. נציגי "בית חיל האוויר" הודו מקרב לב לורדה ולשלום יורן על מתנתם הנדיבה. ורדה ענתה למברכיה באומרה שהיא שמה לעצמה מטרה - להודות לחיל האוויר של ישראל במילוי תפקידו על הגנת המולדת.

תדי קאופמן, יו"ר איגוד יוצאי סין, יליד חרבין 1924, שהיה פעיל במוסדות הקהילה ובנו של אחד ממנהיגי ד"ר א. קאופמן. ביזמת

ידידו וממלא מקומו באיגוד, יוסי קליין, אף הוא יליד חרבין, העלה קאופמן את זיכרונותיו על הכתב.

הספר פורש בפני הקורא יריעה היסטורית רחבה אודות הקהילה בראשית המאה העשרים. תחילה שלטו הסינים בחרבין, לאחריהם הגיע הכיבוש היפני, כעבור זמן כבש הצבא האדום את מנצ'וריה, ולבסוף נכנסה לעיר הארמייה השמינית המהוללת של מאו-צה-טונג. ובתוך הסערות שהתרגשו ובאו, הצליחו פרנסי הקהילה לנווט את בני עדתם כך שהמשיכו לחיות לא רק חיים יהודיים מלאים, כי אם גם חיים ציוניים.

מבעד לעיניו של קאופמן מתגלה תמונה מרתקת, לעתים משעשעת לעתים נוגה, המאירה פן נוסף בסיפורה של יהדות סין.

בת-עמי מלינק
עורכת הספר

אבל הם נרשמו באותיות זהב בתולדות העם היהודי ובתודעת קבוצה קטנה של יהודים שחיה תחת השלטון היפני בתקופה קשה זאת בימי מלחמת העולם השנייה.

אני יודע שיש פרשנויות שונות על היחסים בין יפנים ליהודים. יש כאלה שאומרים שיפן לא שכחה אף פעם את מה שעשה עבורה היהודי שיף שמימן את מלחמת רוסיה יפן, המלחמה שהיפנים ניצחו בה וזה היה הניצחון הגדול ביותר בתולדות יפן. אבל התוצאה היא שבסופו של דבר הקהילה היהודית בסין, בזמן מלחמת העולם השנייה לא נפגעה. יש ציניקנים שאומרים שאם היטלר היה מנצח אז גם יפן הייתה עושה ליהודים מה שעשה היטלר אבל עובדה היא שבאיטליה הפשיסטית היהודים תפסו עמדות, היו גנרלים היו מרשלים וברגע שנחתמה ברית עם ברלין, קיבלו האיטלקים את חוקי נירנברג. גם כאשר היטלר היה בשיא הצלחתו, יפן אף פעם לא קיבלה את חוקי נירנברג וזאת הסיבה שהיהודים נשארו בחיים. אנו בטוחים שהגורם המכריע לכך היו אותם היפנים שעמדו לצידנו במשך כל שנות הטרנדיה הגדולה הזאת. אנחנו צריכים להודות לאנשים מעטים אלה שישארו בזיכרון העם היהודי.

לבסוף מספר מילים על פרופ' אברהם קצוג' שהתגייס בתקופה מאוחרת של חייו ונקבר בבית הקברות בגבעת שאול בירושלים. לפני 3 שנים אירחנו באיגוד יוצאי סין את בנותיו ג'ולי ומרי. שהיו אורחי משרד החוץ הישראלי במשך שבועיים, אני הרצתי אז בבית פונבה, על פרופ' קצוג' על חייו ועל מעשיו למען היהודים ונערכה אזכרה גדולה בירושלים על קיברו.

בוועידה הראשונה של יהודי המזרח הרחוק ב-1937, הופיע גנרל חיגוצ'י, ובוועידה השלישית ב-דצמבר 1939, הופיע פרופ' אברהם קצוג' ונאם בעברית. הייתה אמורה להיות ועידה רביעית בדצמבר 1940, שלא התקיימה עקב הלחץ הגרמני על יפן. גנרל חיגוצ'י כבר לא היה בחרבין ומאז לא התקיימו יותר ועידות יהודי המזרח הרחוק.

פרופ' קצוג' גורש מיפן והגיע לחרבין ב-1944, לאחר שאסרו עליו להרצות נגד האנטישמיות ביפן. הוא לא יכול היה לעבוד ביפן מאחר והיה ברשימה השחורה וכל הדרכים נסגרו בפניו. הוא הגיע לחרבין עם שתי בנותיו הקטנות והקהילה היהודית מימנה את שהותו עד 1946. בארכיון של משפחתנו, יש מכתבים שכתב פרופ' קצוג' בעברית, לאבי. גם אני התכתבתי איתו.

פרופ' קצוג' מת בטוקיו בזמן מלחמת יום הכיפורים. בזמן המלחמה לא היו טיסות רבות לארץ אך בכל זאת, לבקשת הסוכנות היהודית ובמאמץ מיוחד הטיסו את גופתו לישראל.

ניתן לספר עוד רבות על פרופ' קצוג' ועל מעשיו למען היהודים.

היהודים החשובים במנג'וריה ליאו ציקמן, שאמנם נחתמה ברית בין יפן לגרמניה, אבל אני לא חתמתי על התחייבות שאהיה אנטישמי. "בגרמניה קיימים חוקי נירנברג ואם הם יתקבלו ביפן, אהיה מוכן לבטל את הברית הזאת."

פרופ' אברהם קצוג' שילם גם הוא מחיר יקר וגורש מיפן לאחר שהוא לחם בפאשיזם ובאנטישמיות ביפן. הוא היה בין אלה שעזרו לאלפי פליטים היהודיים בקובה, יפן, שהיו שם במעבר מאירופה והייתה סכנה שישלחו אותם בחזרה לאירופה. הוא תרם תרומה חשובה לשלום של יהודי סין.

הבישוף ג'וג' נקדה שהיה ראש כנסיית "Holyness" ביפן, שילם אף הוא מחיר יקר, הוא היה ידיד נאמן של העם היהודי וידיד קרוב מאד של ד"ר א. קאופמן. לפני שנה היה מפגש באיגוד יוצאי סין עם נכדו. הבישוף נקדה היה בין אלה שלמרות שלא הייתה לו עמדה פוליטית, היתה לו השפעה רוחנית גדולה על הרבה מאד אנשים ביפן. בגלל עמדתו זו הוא נאסר והכנסייה שלו נסגרה.

בשנחאי, היו 20 אלף פליטים שבאו מגרמניה, מאוסטריה, מפולין, מליטא והיה לחץ גרמני חזק בברלין וגם בטוקיו על השלטון היפני, שגורלם יהיה כגורל שאר יהודי אירופה. היו שני יפנים שעזרו מאד ליהודי שנחאי. ב-1943 שלחו גרמנים לשנחאי את מסינגר, שכיניו היה "הטבח מוורשה", שהיה בין אלה שטבחו ביהודי וורשה. לבואו לשנחאי הייתה מטרה אחת להוציא את היהודים משנחאי לאיזה שהוא אי בודד או אוניה ושגורלם יהיה כגורל יהודי אירופה. בפגישה של מסינגר עם שלטון הכיבוש היפני בשנחאי, היו בין המשתתפים שני ידידי העם היהודי. הראשון היה קפיטן אינוזוקה ראש המינהל האזרחי של שנחאי (מכיוון ששנחאי היא עיר נמל, השלטון שם היה בידי הצי היפני ולא הצבא). קפיטן אינוזוקה עשה הרבה מאד למען הפליטים בשנחאי גם הוא שילם מחיר יקר, הוא נשלח לפיליפינים, נאסר שם ועמד למשפט בתור פושע מלחמה. ראש הקהילה האורתודוקסית היהודית בארה"ב הרב ניומן נתן לו במתנה קופסת סיגריות מכסף ועליה הקדשה. במשפטו בפיליפינים הוא הציג את הקופסה וזוכה. קופסת הסיגריות הזו נמצאת היום ביד ושם בירושלים. המשתתף השני היה סגן הקונסול היפני בשנחאי שיבותא. הוא באופן בלתי רשמי הודיע על התוכנית השטנית הזאת של השמדת יהודי שנחאי וגם הוא שילם ביוקר וסיים את הקריירה הדיפלומטית שלו.

יש לציין במיוחד את אותם האנשים שבאמת תרמו תרומה חשובה כמו קולונל יסואיה שגם הוא נרשם בספר הזהב של הקרן הקיימת, על ידי הוועד הלאומי של יהודי המזרח הרחוק. פרופ' אברהם קצוג' נרשם הרבה יותר מאוחר בספר הזהב על ידי איגוד יוצאי סין. כל יתר האנשים אמנם לא נרשמו בספר הזהב

הרצאה לפני באי הפורום הבין-לאומי לשיתוף פעולה כלכלי עם העולם היהודי

חברתן 16 ביוני 2007

יוסי קליין ממלא-מקום היו"ר וגזבר איגוד יוצאי סין ואגודת יידות ישראל-סין.

שאז נקרא "איגוד עולי סין" ונבחר למזכיר כבוד של האיגוד. ב-1972 הוא נבחר ליושב ראש השלישי של איגוד יוצאי סין (לאחר ליאו פיאסטונוביץ ובוריס קוץ) תפקיד בו הוא משמש עד עצם היום הזה, 35 שנה. "אני ופידל קסטרו שני היושבי ראש הכי ותיקים בעולם" נוהג תדי להתבדח. ב-1992 עם כינון היחסים הדיפלומטיים בין סין וישראל, היה תדי בין מקימי "אגודת יידות ישראל-סין".

ועכשיו, מעט התייחסות אישית שלי. אני צעיר מתדי ב-14 שנה ועזבתי את חברתן בגיל 12 אבל כמו בכל בית יהודי בחברתן נשמע השם "קאופמן" לעיתים מאד קרובות. גם בביתנו בחברתן ובישראל, אך לא היה לי קשר אישי כלשהו עם תדי, עד שב-1994 פתאום הבזיק בי ניצוץ "פטריוטי" בנושא שמירת מורשת של יהדות סין לדורות הבאים. נוצר קשר עם פרופ' ברסלר ז"ל דרך תדי ויחד איתו, עם תדי ועוד מספר אנשים התחלנו להיפגש ולדון בשימור החומר הארכיוני השמור במשרדי האיגוד. ב-2005 הוצע לי בשמו של תדי להצטרף להנהלת האיגוד כסגן גזבר וכך החלה פעילות באיגוד והכרות יותר ויותר קרובה עם תדי.

עד מהרה למדתי שתדי ואיגוד אחד הם. פעילות באיגוד ממלאת את כל חייו וקשה לדמיין את תדי ללא האיגוד ואת האיגוד ללא תדי.

המרץ, הזיכרון הפנומנאלי שלו הקשר הרגשי החזק לסין ולחברתן בפרט, היחס החם ליוצאי סין, העניין הרב שהוא מוצא בפעילות באיגוד, חדוות העשייה שניכרת בכל פעולותיו מאפיינים אדם צעיר שרק החל את פעילותו ולא אדם בגילו המתקדם שעוסק בכך כבר עשרות שנים. הוא הקדיש את חייו לפעילות ציבורית מאז היותו ילד בן 15 וזוכה היום, 70 שנה יותר מאוחר לשבחים בלתי פוסקים מכל מי שמודע לפעילותו כמו חברי האיגוד, שגרירי סין וצוותי השגרירות, אנשי משרד החוץ והאקדמיה בישראל וכמובן כל יוצאי סין בארץ ובעולם!!

מהתחלת פעילותנו המשותפת נהנתי מהעבודה איתו הדבר שהרשים אותי במיוחד היה הידע המדהים והמקיף שהוא

הייתה בין הנשים הראשונות שהוסמכו כרופאות לאחר שסיימה את לימודיה בבזל, שוויץ. בשוויץ הכירה ונישאה לד"ר קאופמן ויחד הגיעו לחברתן. כרופאה - גניקולוגית, בחברתן השקיעה מאמצים רבים בחינוך של סינים, רוסים ויהודים לילד את ילדיהם בבתי-חולים - דבר שלא היה עדיין מקובל ומרבית הלידות בוצעו בבתים. היא גם הייתה פעילה בעבודה ציבורית והייתה בין מייסדות ארגוני נשים ציוניות בחברתן. ד"ר קאופמן נפטרה בגיל מאד צעיר - בת 37, לאחר שחלתה בהרעלת דם בעקבות לידתו של תדי. לפני המצאת הפניצילין זאת הייתה מחלה קטלנית.

תדי נולד בחברתן ב-1924. עם רקע משפחתי כפי שתואר לא מפתיע שהוא ילך בעקבות סבו והוריו. כבר בגיל צעיר מאד עוד לפני שסיים בהצטיינות את לימודיו בבית הספר למסחר בחברתן, בהיותו בן 15 נבחר התלמיד תדי קאופמן למזכיר תנועת הנוער הציוני "מכבי".

בגיל 17 הוא כבר היה מזכיר ועד הקהילה והתנועה הציונית בחברתן ועשה את צעדיו הראשונים בעיתונות כמזכיר המערכת של שבועון הקהילה ברוסית, "חיי היהודים". עם הכרזת בן-גוריון ב-1948 על עצמאות ישראל ופרוץ המלחמה בעקבותיה, פרסם תדי "ביולטינים" לא חוקיים מודפסים במכונת כתיבה על אירועי המלחמה בהתבסס על האזנה (לא חוקית) לקול אמריקה ויותר מאוחר היה פעיל בוועד שהתארגן בחברתן להכנת הגירת היהודים לישראל העצמאית.

בדצמבר 1949 עלה תדי עם משפחתו לישראל.

מיד עם הגיעו לישראל עבד תדי ב"קרן קיימת לישראל" ולאחר זמן קצר התקבל לעבודה בעיריית תל-אביב בה עבד עד 1985 ומילא בה תפקידים בכירים, כמו מנהל קרן תגמולים ויושב-ראש ארגון העובדים. במקביל היה פעיל במפלגת העבודה הישראלית ובהסתדרות העובדים ולאחר פרישתו מעבודתו בעירייה נבחר למזכיר הכללי של מועצת פועלי תל-אביב. תפקיד שמילא עד 1989.

בשנת 1951 היה תדי שותף יחד עם נכבדי יהודי סין להקמתו של "איגוד יוצאי סין"

נציגים נכבדים של ממשלת הילוג'אן והממשלה העירונית של חברתן. מרצ'וואי נשיא האקדמיה למדעי החברה, פרובינצית הילוג'אן ויושב ראש המרכז ללימודי היסטוריה של יהודי חברתן. משתתפי הפורום הנכבדים.

חברים יקרים מחברתן. תדי קאופמן הוא דור שלישי מצד אביו של פעילי ציבור יהודים-ציוניים.

סבו - יוסף קאופמן היה ראש התנועה הציונית "חובבי ציון" בעיר פרם ברוסיה. אביו ד"ר אברהם קאופמן נולד במגלין שברוסיה (אוקראינה בעבר), וסיים גימנסיה בפרם אליה גם חזר לאחר שנאלץ, עקב חוקי הפליית היהודים ברוסיה הצארית, ללמוד רפואה בברן, שוויץ.

עם חזרתו הצטרף ד"ר קאופמן לאביו - יוסף בפעילותו הציונית בין יהודים בערי רוסיה.

ב-1219 מגיע ד"ר קאופמן לחברתן וממשיך שם בפעילותו למען הרעיון הציוני בנוסף על עבודתו כרופא, בקליניקה שלו. לאחר הקמת בית החולים היהודי ב-1935 עבד גם שם ויותר מאוחר ניהל אותו.

במהרה הוא נבחר למלא את כל התפקידים המכובדים בתנועה הציונית בסין כמו נציג התנועה הציונית העולמית בסין, ויו"ר המוסדות הציוניים החשובים, יושב ראש הקונגרסים של הקהילות היהודיות בסין בשנות ה-30 וביקר בקהילות היהודיות ברחבי המדינה.

במהרה הוכר ד"ר קאופמן בין הקהילות כמנהיגה של יהדות סין ושימש ככתובת ליהודים אלה - במצוקותיהם ונאבק באנטישמיות של ה"רוסים הלבנים".

ב-1945 נאסר ד"ר קאופמן יחד עם מנהיגי הקהילה בחברתן על ידי שלטונות הכיבוש הסובייטיים, הועבר יחד איתם למאסר ב-11 מחנות בברית המועצות ושוחרר רק ב-1956. רק בשנת 1961 קיבל אישור לעזוב את רוסיה ולעלות לישראל לאחר שקיבל דרכון ישראלי משגרירות ישראל במוסקבה. ד"ר אברהם קאופמן נפטר בישראל בשנת 1971 לאחר שהספיק עוד לעבוד כרופא במדינה היהודית שלמען הקמתה פעל כל חייו.

אמו של תדי ד"ר ברטה שוורץ - קאופמן

על סינים אוהבי יהודים

אוצר בזיכרוננו על חיי היהודים לאורך כל תקופת קיום הקהילה היהודית בחרבין. אני שהייתי חסר ידע כמעט מוחלט בנושא זה, רותקתי לסיפוריו ולמדתי המון. לא הייתה שאלה שלא הייתה לו תשובה בכל נושא שקשור ליהדות סין, החל מהחלטות גורליות של שלטונות ועד הסיפורים הקטנים והמעניינים.

היות והוא היה פתוח לשינויים הטכנולוגיים שהתחלתי להכניס בעבודת משרדי האיגוד כמו מחשבים, אינטרנט וכו', התחלתי לפני כשלוש שנים לדבר איתו על הצורך לרשום את זיכרונותיו וכמו תמיד, עם הרבה שיחות שכנוע וסבלנות הצלחתי לשכנעו למרות התנגדותו המפתיעה בתחילה.

ישבתי עם תדי במשך שעות ארוכות יחד עם עורכת שנבחרה על ידינו והוא סיפר את סיפוריו שנרשמו במכשיר ההקלטה שלה. בהתבסס על הקלטות אלה כתבה העורכת בת-עמי מלניק את הספר: "הדות חרבין אשר בליבי" הספר, לא גדול בהיקפו אך ייחודי בכך שהוא מספר את חיי היום-יום בקהילה תחת משטרים שונים שהתחלפו במשך כשישים שנות קיום הקהילה. הספר זכה לתגובות חיוביות בין הקוראים בארץ ויותר מאוחר, לאחר תרגום לאנגלית גם בעולם.

שתי המהדורות - העברית והאנגלית יצאו לאור בעזרת תרומתה הנדיבה של חברת ילדות של תדי, גברת אסיה קוגן ילידת חרבין שחיה ביפן ותורמת ביד רחבה לפעילות האיגוד.

אנו שמחים מאד שהתאפשר התרגום לסינית בעזרת המרכז לחקר יהדות סין שעל יד האקדמיה למדעי החברה בחרבין. אנו תקווה שתרגום זה יביא את סיפור הקהילה היהודית בחרבין לציבור בסין שאינו מודע אליו.

מסיבות אישיות לא התאפשר לתדי להגיע היום לחרבין ואני גאה לייצגו על פי בקשתו האישית בטקס מכובד זה של הצגת סיפור בשפה הסינית.

כעת אקרא את מכתבו בשפה הרוסית.

"פסנתר הפלא" רומן חדש

עתון "צ'ינה ניוס" כותב, שהמחברת משנחאי, ביילה, סיימה זה עתה את עבודתה על הרומן "פסנתר הפלא". הספר מבוסס על ההיסטוריה של הפליטים היהודיים, אשר התגוררו בשנחאי בתקופת מלחמת העולם השנייה. סיפור אהבתם של נערה סינית ופסנתרן יהודי ממוצא פולני. הספר יוצג בריד ה-17 של הספרים הבינלאומיים בצ'ונצין.

ביילה - זהו שם ספרותי בדוי (פסבדונים) למחברת המתגוררת בקנדה. היא אספה חומרים לספר לא רק בשנחאי, אלא גם בוניה, שם פגשה פליטים לשעבר. בעברה התגוררה בשנחאי, ורואה מצווה לכתוב ספר על גורלם של הפליטים.

משחקים אולימפיים מיוחדים בשנחאי

בין ה-2 ל-11 באוקטובר יערכו בשנחאי משחקים אולימפיים מיוחדים לאנשים בעלי מוגבלויות גופניות.

קיים ארגון בינלאומי, אשר מטרתו לשמר ולחזק את בריאותם של האנשים הסובלים ממוגבלויות גופניות שונות. לשם כך, קיימים ענפי ספורט מיוחדים, אימונים ותחרויות בינלאומיות שונות.

ישראל שולחת לאולימפיאדת הנכים קבוצה מייצגת של ספורטאים, אשר זקוקים לתמיכתנו הכלכלית והנפשית. בשנחאי, במרכז ליהדות התאספה קבוצת יזמים אשר הקימה ועדה מיוחדת מטעם הקהילה היהודית בשנחאי, ומטרתה להגיש עזרה למשתתפים במשחקים האולימפיים ולמשפחותיהם.

סיפור אהבה

אוהד הירש מלמד היום באוניברסיטה, רעייתו יעל הירש עבדה בהיי-טק, ולא מכבר פתחה שני סניפים לבית ספר בשם "ברית עם המזרח" (בנתניה ובהרצליה). בית הספר הספר לומדים הסטודנטים סינית. בית הספר נפתח בלחץ של סטודנטים, אשר סיימו את לימודיהם באוניברסיטאות בארץ ללמוד השפה הסינית, אך עם תום הלימודים גילו שאינם מסוגלים לדבר בשפה.

הסיפור הוא - שיעל היא סינית, ושמה הקודם היה אסו יופינג, היא ממשפחה מבוססת של בודהיסטים, סיימה את לימודיה באוניברסיטה בסין בספרות אנגלית, אוהבת נלהבת של שקספיר, וגילתה עניין רב ביהדות. לפי דברי אוהד הירש, בגיל

שש חלם שכאשר יגיע לגיל 25 ייסע לסין ללמוד את אמנות ההאבקות הסינית ויפגוש שם נערה סינית המחייכת אליו. כל השנים זכר את החלום, קול פנימי חזר ואמר לו לא לשכוח את חלומו.

בגיל 25, עזב אוהד את עיר מגוריו נתניה ועשה דרכו לסין ללמוד את אמנות ההאבקות. בטאיוון, בעיר טאי'צונגה, בבית התה פגש את אסו יופינג. היא ביקשה ממנו להביא לה מישראל ספרים העוסקים ביהדות כי היא נוטה לשנות את דתה.

בסופו של דבר, הגיעה הנערה לבני-ברק ובמשך שנתיים וחצי עברה תהליך גיור מפרך, ובסופו הפכה לאישה אדוקה. אוהד הציע לה נישואין, אך היא סירבה בהיותו אדם חילוני. אוהד התחיל להתעמק ביהדות והפך בעצמו לאדם מאמין. הזוג נישא וכיום הם חובקים ילדה בת חצי שנה ושניהם מאושרים בחייהם.

מתוך מקומון - חיפה

השגרירה שלנו

באולימפיאדה מאת: איתמר אייכנר

אורה נמיר היא אחת מ-15 בני האדם בעולם שזכו באזרחות כבוד של בייג'ין (ובאירוח ו-איי-פי במשחקים האולימפיים).

עיריית בייג'ין העניקה ל-15 אנשים בעולם אזרחות כבוד של בירת סין. אורה נמיר, השגרירה לשעבר של ישראל בסין, היא הדיפלומטית היחידה בעולם שזכתה בתואר היוקרה, שמקנה למחזיקו הזמנה להיות אורח כבוד במשחקים האולימפיים בסין שיתקיימו בשנה הבאה.

נמיר קיבלה שלשום פנייה מעיריית בייג'ין שבה הודיעו לה כי הוחלט להזמין אותה באופן אישי לפתיחת המשחקים. ההזמנה כוללת כרטיס טיסה, אירוח ו-אי-פי בבית מלון 5 כוכבים וזכות לצפות במשחקים מיציע הכבוד. נמיר הודיעה לסינים כי היא נענית להזמנה.

"זה מרגש אותי באופן בלתי רגיל", אמרה אתמול נמיר. "אני בהחלט חובבת ספורט ומתכוונת להישאר שם בכל תקופת האולימפיאדה".

ברכות לבביות לפורום - חרבין ביוני 2007

חרבין, אשר ראה אור בישראל בעברית ובאנגלית, וכעת יראה אור בתרגום לסינית בהוצאת האקדמיה למדעי החברה.

על כך, שספרי יצא לאור בעברית ובאנגלית, עלי להודות לידידי יוסי קליין. ולידידי מחרבין מר צ'ו ויי אני מודה עמוקות על הוצאת הספר בשפה הסינית. הוצאת ספרי בחרבין בסינית מהווה יום חג עבורי, חג גדול. מאחר ואני, יליד העיר המיוחדת הזו, היקרה ללבי ותמיד תישאר עימדי, למרות ששנים רבות אני מתגורר בה.

רב תודות לכם ידידי היקרים. הצלחה לפורום! אמנם אני רחוק מכם, אך במחשבותי ובנפשי אני אתכם, ידידי תושבי העיר לשעבר, "לאוסיאנים". אפשר לא להתגורר בחרבין, אך חרבינאי ישאר תמיד חרבינאי ובכל מקום בו יהיה.

ידידכם

תדי קאופמן

יו"ר אגודת יידידות ישראל-סין

ואיגוד יוצאי סין בישראל.

חרבין קשורה ליהדות לא רק כעיר, אשר אימצה לקרבה אלפי פליטים יהודיים מרחבי רוסיה, אלא גם כעיר, אשר מימיה הראשונים הורגשה בה פעילות בונה של יהודים בכל שטחי החיים. הם היו בין החלוצים מרגע יסוד העיר, בנו תשתית לתעשייה, יסודות למסחר, ולקחו חלק פעיל בפתוח התרבות בעיר.

חרבין היום - עיר רבתי, אחת הערים החשובות ביותר בשטחי התעשייה, המסחר והתרבות, בירת צפון-מזרח סין. שתי ערים בסין המודרנית היו בעלות תפקידים ראשיים בפתוח המדינה - שנחאי בדרום וחרבין בצפון.

יזמים יהודיים מישראל, ארה"ב וארצות אחרות שבו לשנחאי, וכיום מתגוררים בה כ-2000 יהודים. יזמות זו נמצאת כיום בדרכה גם לחרבין, אשר עשתה רבות לשימור העבר היהודי העשיר בעיר, ועל כך כבוד וייקר ליו"ר צ'ו ויי ועובדיו. עבורי, יש לפרום הנ"ל משמעות מיוחדת, מאחר והוא קשור להוצאת ספרי על ההיסטוריה של יהודי

ראשי השלטון של חבל הילוצ'יאן ועיריית חרבין, נשיא האקדמיה למדעי החברה של חבל הילוצ'יאן ויו"ר המרכז לחקר ההיסטוריה היהודית של יהודי חרבין, משתתפי הפורום, חברים וחברות, ידידי היקרים מחרבין.

לצערי, מסיבות שאינן תלויות בי, נבצר ממני לראשונה, להשתתף בפורום המוקדש להידוק היחסים בין העיר שאותה אני אוהב, חרבין, לישראל וליהדות התפוצות.

ביקשתי מסמנכ"ל אגודת הידידות ישראל-סין ואיגוד יוצאי סין בישראל, ידידי יוסי קליין למלא את מקומי ולייצג אותי אישית במפגש החשוב בחרבין. אני משוכנע, שהוא יבצע את המשימה על הצד הטוב ביותר ובכשרון בו הוא ניחן.

זו הפעם השלישית - הראשונה ב-2004, השנייה ב-2006 - ביוזמת האקדמיה למדעי החברה ושלטונות חבל הילוצ'יאן ועיריית חרבין נערך מפגש, שמטרתו להדק את הקשרים בין העיר חרבין לישראל, ובין יהודי התפוצות יוצאי העיר חרבין בישראל ובעולם כולו.

בקרו באתר של

איגוד יוצאי סין

www.jewsofchina.org

האתר כולל מידע רב בתחומים הבאים:

- סדר כרונולוגי של אירועים בסין בהם היו מעורבים חברי הקהילה.
- פרסומים ותמלילי נאומים מקונגרסים וכנסים.
- מידע חשוב ממחקרים וספרים.
- קישורים לאתרים אחרים באינטרנט.
- רשימת קברים בבית העלמין בחואן שאן בחרבין.
- פורום חיפוש קרובים.
- תמונות (חלקן נדירות), המפורסמות בפעם הראשונה).

עברית הם ידברו אליכם

סהר, סתיו, מיכאל, זוהר, אוויו ויעל - אלה השמות העבריים שהוענקו לסטודנטים הסינים שסיימו ללמוד בחוג לשפה ולתרבות עברית באוניברסיטת פקין. החוג מתקיים תוך שיתוף פעולה עם משרד החוץ הישראלי. שלושה מהבוגרים ימשיכו את לימודיהם באוניברסיטה בירושלים, ושניים נוספים צמויים לצאת לשליחות בשגרירות סין בישראל. דובר שגרירות ישראל בסין, נדב אשכנז, סיפר כי לימודי העברית מתחילים להיות מבוקשים בסין (כתב: איתמר אייכנר צילום: ד"ר שושן ברוש-ויץ)

תערוכה של ציירת רות שני בחרבין יוני 2007

יוסי קליין ועמרם אולמרט פותחים את התערוכה של הציירת

רות שני חותמת באלבום המוקדש לתערוכה

כרזות בכניסה לתערוכת רות שני בחרבין

בפתיחת התערוכה מימין לשמאל: מר צו וי, רן וינרמן, מר צ'ן יון לון (שגריר סין בישראל לשעבר), שגריר ישראל בסין יהודע חיים, סגן ראש העיר, יוסי קליין

גרמניה - שנחאי - פאריס - צפת - תל אביב לרמת השרון

סיפור חייה המרתק של דיירת "הבית ברמת השרון", רות שני, חוצה ארצות וגבולות ומלא באירועים, חוויות וזיכרונות המשלבים, בין היתר, את אמנותה: ציור על בדי משי בטכניקה סינית-צרפתית.

רות נולדה בגרמניה. בעת עליית הנאצים לשלטון כשהיתה בת 15, נאלצה לברוח יחד עם הוריה מברלין לשנחאי אשר בסין. בזמן מלחמת העולם השנייה התגוררה יחד עם הוריה בשנחאי, יחד עם עוד כ-20 אלף יהודים אשר ברחו מאוסטריה וגרמניה אל סין.

משנת 1939 ועד 1941 החלה רות להתאקלם בעבודות שונות בשנחאי, זאת מבלי לדעת כלל את השפה המקומית. באחד מן הימים, בעת שעבדה במסעדה יפנית כקופאית, פגשה רות באקראי את האמן היפני תאישי נישאו, אשר הציע ללמד אותה את עקרונות הציור הסיני על בדי המשי. "עבורי", מסבירה רות, "לימוד הציור היה התגשמת חלום. זאת לאחר שבילדותי בגרמניה ביקשתי ללמוד אומנות בביה"ס 'ריימן'. לצערי, באותה תקופה נסגרו שערי בית הספר ליהודים ואני חשתי אז תחושת ספוס גדולה".

בתחילת המלחמה בין ארה"ב ליפן, בשנת 1941, חיו היהודים בשנחאי ב"הונקאו" יחד עם האוכלוסייה הסינית, מוקפים בשמירה קפדנית של חיילים יפניים. אזורי מחייה אלו היוו מטרות תקיפה של חיל האוויר האמריקאי, אשר הפגז אותם בשל הנשק שהיה מוחבא בבניין בית הסוהר. "כתוצאה מהפגזות נהרגו ונפצעו יהודים וסינים רבים וגם אני איבדתי את העובר שנשאתי ברחמי", מציינת רות בעצב.

בשנת 1949 עלתה ארצה ועסקה בעבודות מגוונות וב-1966 הצטרפה לבעלה אשר כיהן כשגריר ישראל בקוסטה ריקה ובניקרגואה. בין השנים 1972-1978, בתקופת שהותה בג'נבה ובפאריס, החלה רות להקדיש את זמנה לציור ומאותה תקופה השתפה במספר תערוכות קבוצתיות וכן ערכה תערוכות יחיד רבות בארץ ובעולם. ציוריה של רות משלבים עדינות סינית ונגיעות מהתרבות האירופאית.

הפיגוע באפרופו

אחד המקומות שבהם הרגישה רות התרגשות גדולה להציג את עבודותיה היה בית הקפה "אפרופו" בשנת 1997. "הצגתי את תערוכתי 'שנחאי-אפרופו-מזל' שנה לאחר שנפצעתי בפיגוע שהיה בבית

הקפה", היא משחזרת, "ביום הפיגוע הלכתי לקפה יחד עם איזי לפגוש חברה באפרופו. החלטנו לשבת בתוך כתלי בית הקפה, זאת למרות שכבר ערכו עבורנו שולחן בחוץ. לפני שקמנו לצאת, ניגש לשולחן מנהל המקום ושוחחנו על אפשרות להציג תערוכה במקום. בדיוק אז התרחש הפיגוע. המחבל פוצץ את עצמו בדיוק באותו שולחן בו חשבנו לשבת. בתוך ההמולה, הפחד והרעש הנוראי כלל לא הרגשתי שנפצעתי בראשי מרסיסי הזכוכית עד שאחת הנשים העירה לי שאני מדממת בראש". כאמור, פתיחת תערוכה "שנחאי-אפרופו-מזל" התקיימה שנה לאחר הפיגוע והתקיימה בנוכחותו של שגריר סין דאז ובעזרתם של איגוד יוצאי סין.

"הציור תמיד מעורר בי תחושות נעימות וטובות ועל כן, מאוד חשוב לי שיוקצה לי

מקום שבו אוכל להמשיך ולצייר גם ב'הבית ברמת השרון' וכמובן שאשמח להציג את עבודותי בגלריה שתוקם בפרוייקט".

תערוכת הבריאה

אחת היצירות המרגשות והמשמעותיות ביותר עבור רות היא תערוכת הבריאה. בשמונה תמונות צבעוניות להפליא, מגולם המעבר בין תוהו ובוהו לעולם מסודר. "תערוכת הבריאה נולדה כשביליתי עם בעלי כשבועיים בים המלח", היא מספרת, "באחד הימים התעוררתי מוקדם מאד בבוקר. התיישבתי ליד החלון וצפיתי בכוכבים שהאירו את שמי הלילה ובהדרגה ראיתי כיצד עולה היום. הבחנתי בפס אדמדם המופיע מעל הרי מואב אשר הלך, התרחב והתבהר וכך באה המחשבה שכך בעצם החלה בריאת העולם, ומכאן ההשראה לציורים ולתערוכה שבאה בעקבותם והוצגה במקומות שונים ברחבי העולם".

בין צפת לת"א

הסטודיו של רות נמצא בצפת ובמשך כ-35 שנה, רות ובעלה איזי מחלקים את חייהם בין ת"א וצפת. במהלך חודשי הקיץ הם שוהים בצפת, כאשר רות עובדת ומצוירת בסטודיו ואיזי בגלריה מקדם את פני המבקרים הפוקדים את המקום. "בשנים האחרונות, הם מציינים, 'מעט מאוד מבקרים מגיעים אל קריית האומנים'. בני הזוג שני מקווים שגם לאחר המעבר ל"בית ברמת השרון", הם ימשיכו ויתגוררו לחילופין ברמת השרון ובצפת ורות תמשיך לקיים את התערוכות שלה ברחבי העולם.

המעבר ל"הבית ברמת השרון"

בני הזוג שני מציינים כי ההחלטה לעבור לדיור המוגן היתה מלווה בהתלבטויות. מאז שנרשמו לפרוייקט השתתפו במספר אירועים וטילוים ומאוד התרשמו ואף הופתעו לגלות את חברתם, חנה למברגר, אותה הכירו בצרפת כששהו שם בשליחות. זו הזדמנות להודות למשפחת שני על הכנסת האורחים הנעימה, על סיפור חייה המרתק ולאחל להם קליטה מהירה בביתם החדש - "הבית ברמת השרון".

שמי דרור וייל, ואני סטודנט לתואר שני באוניברסיטת ג'ג'ה בטאיפה, טאיוואן. מזה למעלה מעשר שנים, אני שוקד על מחקר יהדות סין - חלק ניכר מעבודתי נסב סביב הקהילה היהודית בקאיפנג, אך לאחרונה אני עוסק בשני מחקרים בנושא יהדות שאנגחאי בשנות ה-30 וה-40, והקהילה הבגדאדית בשאנגחאי. בחודש אוגוסט אני מתכנן לנסוע לסיין, לבקר בקאיפנג ובשאנגחאי. מטרת ביקורי היא לאסוף חומר מארכיונים מקומיים וממצבות בבתי הקברות. על מנת שאוכל להיטיב ולחקור את הקהילה היהודית בקאיפנג, אני זקוק לכל אינפורמציה הקיימת בידכם בעניין צאצאים מהקהילה היהודית הגרים עדיין בקאיפנג, עימם אוכל ליצור קשר, או בכל הנוגע לבתי הקברות של משפחות אלה. (התמחותי פה בטאיוואן כוללת התמחות בנייתוח היסטורי של מצבות קבורה, והייתי מעוניין ליישם התמחות זו גם במחקר אודות יהדות קאיפנג.

בברכה,
דרור וייל

מר תדי קאופמן
יו"ר איגוד יוצאי סין
שלום רב,
בצער רב קראנו בבולטין האחרון על פטירתו של פאול בובי מילר, בית"רי יוצא חרבין.
בובי ביקר לאחרונה בארכיון מכון ז'בוטינסקי בישראל ומסר חומר רב בנושא פעילותו בסין, כמו כן, העביר לנו תצלומים רבים הקשורים במשפחתו ובבית"ר סין.
למרות מצב בריאותו הרופף הוא הגיע פעמיים למכון וסיפר לנו, העובדים, מזיכרונותיו המרתקים. הוא גם עזר לזהות אנשים בתצלומים ישנים של בית"רים בסין וסייע בכך רבות להנצחתם.
יהי זכרו ברוך

סנונית אוסקי
ארכיון מכון ז'בוטינסקי

הנדון: מידע לשהייה בשנחאי בין 1939-1948

עבור פנחס (פלקס) גוט (נפטר בישראל 1985)

רוזה גוט (נפטרה בשנחאי 1942)
בנימין (ברטולד) גוט (נפטר בספרד 1982)

בקשר לבנימין גוט שנולד ב-1937, שהוא הבן הצעיר של פנחס ורוזה, אשר גרו ביוהנסבורג, שבפרוסיה המזרחית, עד קיץ 1937. הייתי נשואה לבנימין (ברטולד) גוט מ-1973 עד למותו הפתאומי ב-1989. גרנו בפרנפורט/מיין. היינו בחופשה בספרד כאשר הוא נפטר. בפטירתו הפתאומית של האב ב-1985, אשר חי בזמן האחרון בקריית חיים, הביא בנימין (ברטולד) אלבום תמונות וגם מכתב מהקיץ של שנת 1939, שכתבה אמו מיוהנסבורג לאביו שהיה כבר בשנחאי. הכוונה הייתה שהיא תסע אחריו עם הבן הצעיר מבין שלושת בנים.

בעלי אף פעם לא סיפר על מצוקת הילדים בשנחאי. רק אחרי מותו התגלו "מוזיקות" שונות.

"ביד ושם" נמצאים ברשימת שנחאי משנת 1944 שמותיהם של פלקס (בנימין גוט, ביחד עם קלרה וברטה גוט, עם הכתובת: PAOTING LU 98 SHANGHAI, בשנת 1939 פלקס גוט גר ב-SETSCHUAN ROAD.

באלבום המוזכר למעלה, יש מספר תמונות קבוצה משנחאי ואפשר לזהות את פלקס. התמונות הם מתחום מוסדות הבריאות או בית חולים, ביחד עם תלמידים (בית ספר FREISINGER), בית"ר.

מעניין אותי לדעת האם יש מידע/ורקע כל שהוא משנחאי על האנשים המוזכרים?

בדצמבר 1948 הגיש פלקס גוט בקשת ויזה לישראל, ובתחילת 1949 הגיע ארצה באונייה, ביחד עם אשתו השנייה קלרה, וגם עם ברטה ובנימין.

אני כעת עובדת כמתנדבת בשבי-ציון (בית הבראה לניצולי שואה) כפי הנראה עד ספטמבר 2007.

ביקשתי מחברתי הטובה גב' קלמפרר, שתשלח את המכתב הזה לדוברי הגרמנית.

בתודה ד"ר הלגה גוט
גרמניה-פרנקפורט-מיין

חיילים בותמים

שלום רב,
ברצוני להביע תודות והוקרה על המתנה ששלחתם לבני - אלון סגל ולאחיני - ליעד הרשקוביץ.
התודה מובעת גם בשם אמי - לובה ברונר עמיקם (הסבתא של שני החיילים).
אתם עושים עבודה נהדרת, ועל כך תבורכו בברכה אילנה....
אמנם באיחור קל, (מאז הגיעה

ברצוני להודות לכם מקרב לב על מתנת החג.
ברצוני לציין כנודה לבנימין שוורצברג ז"ל וקלרה שתבדל לחיים ארוכים, כי אני גאה להיות שייכת למשפחת יוצאי סין המורחבת והאיגוד בראשו הינכם עומדים.
תודה רבה על היחס החם לחיילים ועל ההשתתפות הפעילה בחיי הקהילה.
בברכות וחג שבועות שמח אלה שוורצברג נכדתם של בנימין שוורצברג ז"ל וקלרה

אני מבקש להודות לכל חברי האיגוד על הצ'ק שנשלח אלי לרגל חג הפסח וליום העצמאות.
לבקשתכם, תאריך הגיוס שלי 12/05 תאריך השחרור המשוער 12/08.
תודה וישר כח,
שחר גילעד

כפר תבור
ברצוני להודות לכם על 3 השנים מיום גיוסו עד סוף השרות בצה"ל, בהן השקעתם את זמנכם ומאמצכם לכבודי כחייל.
תודה על יחסכם ועל רצונכם לשמח אותנו החיילים במתנותכם.
תודה וחג שמח.
עומרי שוורצברג
נכד של בנימין שוורצברג ז"ל

המעטפה לביתי) אני מבקשת להודות על מתנתכם ליום העצמאות התשס"ז.
מבקש לציין עד כמה גאה אני להיות חלק ממשפחת יוצאי סין ולהודות על השי שכתמו תמיד "מגיע בזמן"....
בימים אלו אני עומד לסיים את קורס הקצינים בצה"ל כלוחם חי"ר, ובמרץ 2008 אתחיל את שירות הקבע שלי למשך שנה וארבעה חודשים, זאת עד לחודש ספטמבר 2009.
בתודה

אדר ברשדקי
בנם של גידי וענת, וכמובן נכדם של בובי ופנינה ברשדקי היקרים לי כל כך

בפורום המוקדש ליהודי חרבין 17-14 ביוני 2007

הרצאתו של מר י. קליין על ספרו של ת. קאופמן

פרופ' דוד וולף (ארה"ב) בעת הרצאתו

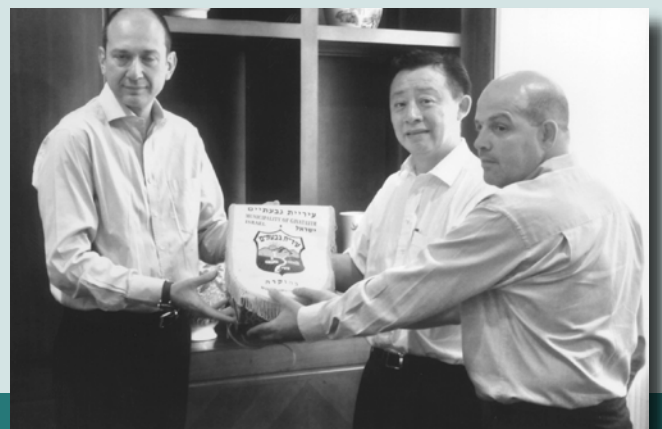
פרופ' לי שו סיאו מרצה על ספרו של ת. קאופמן על היסטוריה של יהודי חרבין

דן בן-כנען בעת הרצאתו

קליין ור. וינרמן ליד שולחן הנשיאות

מ"מ ראש העיר גבעתיים מר יורם פומרנץ וראש המשלחת לקשרי חרבין-גבעתיים